

Jus Canonicum In V. Libros Decretalium Distributum

novâ Methodo explicatum, Omnibus Capitulis Titulorum (qui in Antiquis, & novis Libris Decretalium continentur) promiscuè & confusè positis, in ordinem doctrinæ digestis. Adjunctis Aliis Quæstionibus Connexis, Quæ Ad Plenam Cujusque Tituli, Aut Materiæ Cognitionem, Et Expositionem Pertinent. ...

Respondens Libro tertio Decretalium, In Quo De Obligationibus, Beneficiis, Aliisque Juribus Clericorum saecularium, & Regularium agitur ...

Pirhing, Ehrenreich

Dilingae, 1676

Titulus XXXVIII. De Jure Patronatûs.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-98275](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-98275)

T I T V L V S XXXVIII.
DE IURE PATRONATUS.

I.

Quia in Superioribus Titulis hujus Libri dictum fuit de Præbendis, & Dignitatibus, de Ecclesiis Parochialibus, Domibus Religiosis, & Capellis, in quibus frequenter fit institutio Clericorum ad præsentationem Patroni; ideo de Jure Patronatus hoc loco, & Titulo tractatur. Nomen Patroni autem in Jure variè accipitur, ut notavit *Abb. ad rubr. hujus Tituli*. Primò. Pro Advocato, & Jus patronatus pro Jure advocatiæ: cujusmodi Patroni sunt, qui patrocinium causarum forensium, quæ in judicio agitantur, suscipiunt, de quibus fit mentio in *l. Rem, 14. §. Patroni; C. de judic. & alibi*, & dictum supra, *Lib. 1. Tit. 37*. Secundò accipitur Jus patronatus pro eo jure, quod competit Domino, manumittendi servum suum, sive dimittendi eum liberum, pro quo beneficio manumissionis acquirit Dominus, qui & Patronus dicitur. Jus, seu potestatem in personam servi manumissi, (qui & Libertus dicitur) ad obedientiam, & operas sibi præstandas, quod Jure Civili est introductum, de quo extat Titulus in Digestis de jure patronatus, & Cod. de bonis libert. & jure patronatus. Verùm de his Patronis, & patronatibus hoc loco non agitur. Tertiò. Igitur Jus patronatus accipitur pro Jure, seu potestate à SS. Canonibus concessâ præsentandi aliquem ad Ecclesiâ, vel Ecclesiasticum Beneficium, quod est proprium hujus loci. Extat hic Titulus etiam in Sexto, & Clementinis.

S E C T I O I.

DE DEFINITIONE, ET DIVISIONE Juris Patronatus, & modis, quibus acquiri, & à quibus personis obtineri potest.

§. I.

Quid, & quotuplex sit Jus Patronatus, & utrum sit Jus simpliciter spirituale: an verò potius temporale?

II. Assertio 1. Jus patronatus est, Jus, seu potestas nominandi, sive præsentandi Clericum promovendum, ad Beneficium Ecclesiasticum vacans, ita definitur apud *Hosienf. in Summa; h. t. n. 1*. Qui tamen addit, ad Beneficium simplex, quod alij Dd. communiter omittunt, cum multi Patroni Jus habeant nominandi, & præsentandi etiam ad Beneficia curata, ad Dignitates, & Personatus: imò etiam ad Ecclesias Episcopalis, Metropolitanas, & Cardinalitias, ut Reges Hispaniæ, Galliæ, & Poloniæ, ut notavit, *Azor p. 2. Instit. mor. lib. 6. c. 19. q. 1*. Verùm per Beneficium simplex, Hosienfis intellexit Beneficia non electiva, seu quæ Prælatuæ non sunt, sive sint simplicia, ut Capellanæ, sive Curata, ut Plebanæ, seu Parochiæ,

quæ patronata Beneficia vocantur, & conferuntur per institutionem Ordinarij, dependentem à præsentatione Patroni: præsentationes autem, quæ sunt ad Dignitates, & Prælaturas, non sunt ex præscripto Juris communis: sed ex privilegio Sedis Apostolicæ, vel consuetudine legitimè præscripta.

Dicitur autem Patronatus Jus præsentandi, vel propriè, & formaliter, quando præsentatur instituendus: vel virtualiter; quia etsi in Ecclesia Conventuali, seu Collegiata Patronus jus eligendi non habeat, post electionem tamen factam, ejusdem consensu requiri debet, & sic virtualiter, sive æquivalenter præsentat electum, juxta *c. Nobis; 25. junct. Gl. V. Honestus; h. t. de quo infra*. Dicitur quoque ad Beneficium vacans; quia sicut institutio, ita etiam præsentatio ad Beneficium non vacans irrita est, *c. Illud; 8. h. t. Zaf. in Comment. h. t. n. 2*.

Aliam definitionem, seu descriptionem Juris patronatus asserunt *Joan. Andr. & Abb. ad rubr. hujus Tit. videlicet, Est jus honorificum, onerosum, & utile, competens alicui in Ecclesiâ; quia de consensu Diaconi, vel Prælati Ecclesiastici, eam fundavit, construxit, vel dedit, seu ipsemet, seu is, à quo causam accepit, nempe heres Patroni, quæ definitio in sequentibus declarabitur.*

III. Assertio 2. Jus patronatus est duplex, Ecclesiasticum, & Civile, sive Sæculare, prout sumitur ex *Cum autem; 24. h. t. Azor cit. c. 19. q. 3*. Ecclesiasticum est, quod Collegio Ecclesiastico, aut personæ Ecclesiasticæ, ratione Ecclesiæ, aut Dignitatis, seu Beneficij Ecclesiastici, quod habet, competit; nam quamvis originem traxerit ex bonis patrimonialibus Laici, si tamen, vel ab initio, vel postea fuerit translatum fundatione, testamento, donatione, aut quovis alio modo in Ecclesiam, vel in Collegium Ecclesiasticum Canonorum Regularium, aut Sæcularium, vel in personam Ecclesiasticam, ratione Ecclesiæ, Dignitatis, aut Beneficij, Jus patronatus Ecclesiasticum censi debet, *Garc. tract. de Benef. p. 1. q. 1. nu. 553*. Jus patronatus sæculare, sive laicale est, quod Universitati, aut Collegio non sacro, vel personæ privatz, sive Laico, sive Clerico, non ratione Ecclesiæ, vel Ecclesiastici Beneficij: sed ratione proprii patrimonij, competit, cum & Clericus possit hoc Jus possidere, ratione proprii patrimonij, *Concord. prælat. qq. c. 36. n. 2*. Addi potest tertia species Juris patronatus, scilicet mixtum ex utroque, quod scilicet simul Ecclesiæ, vel Clerico, intuitu Ecclesiæ, & Laico competit, vel quod partim ratione Ecclesiæ, partim ratione patrimonij cõpetit. In quibus autem Patronatus Ecclesiasticus, & Laicus differant, ex infra dicendis patebit.

IV. Cæterum sicut patronatus Laicus, qui fit fundatus in bonis sæcularibus, si transferatur in Ecclesiam, vel personam Ecclesiasticam, fit patronatus Ecclesiasticus, & illius naturam assumit, ut jam dictum; ita vice versâ, dicendum videtur, quod si Patronatus Ecclesiasticus, qui est fundatus ex bonis Ecclesiasticis, titulo oneroso, v. g. permutationis, auctoritate Apostolicâ, transeat ad Laicum, definit esse

Patronatus Ecclesiasticus, & fit secularis; quia attenditur persona, quæ præsentat, & possidet Jus præsentandi, & secundum conditionem illius, censendus est esse Ecclesiasticus, vel secularis, *Barb. Lib. 3. Iur. Eccl. c. 12. n. 16. & alii apud ipsum*: quemadmodum etiam si Laicus, iusto titulo, & adhibitis requisitis juris solennitatibus, acquirit bona Ecclesiastica, illa desinunt esse Ecclesiastica, & fiunt laicalia, & patrimonialia, juxta conditionem personæ laicalis, cui adherent. Dixi supra titulo oneroso permutationis; quia si Jus patronatus Ecclesiasticum acquisitum sit à Laico, titulo lucrativo, v.g. donationis, tum illud retinet suam originalem naturam, & manet Ecclesiasticum. At verò si Laicus acquisivit Jus patronatus Ecclesiasticum ab Ecclesia, titulo oneroso, scilicet permutationis cum alio jure patronatus simili, tunc Jus patronatus Laicum datum Ecclesiæ, fit Ecclesiasticum: & consequenter datum ab Ecclesia Laico fieri debet laicale: alioquin in nimis magno lucro versaretur Ecclesia, si & illud quod dat, & id quod accipit, maneat Ecclesiasticum, *arg. cap. unic. §. Sed si diversum de alienat. feud. in Usib. feud.* Ubi dicitur, Ecclesia enim cultrix & auctrix iustitiæ, non patitur contra iustitiam aliquid fieri in se, vel in alterum, *Barb. c. l.* An autem patronatus nixtus assumat naturam patronatus Ecclesiastici, infra dicetur.

V. Assertio 3. Jus patronatus, vel secundum se, & ex objecto suo, est simpliciter, & intrinsecè merè spirituale: vel potius non est merè, & simpliciter spirituale: sed solum antecedenter annexum spirituali. Prius tenet *Suar. Lib. 4. de Simon. c. 26. n. 7. & 8. Laym. Lib. 4. tr. 21. c. ult. §. n. 60.* Ratio est, quia tum ex parte principii, à quo originem trahit Jus patronatus, quod est spirituale, seu Ecclesiastica potestas, per quam Beneficia sunt instituta: tum ex parte proprii actus, & objecti, ac termini, ad quem ordinatur ipsa actualis præsentatio (nempe ad Beneficium Ecclesiasticum, quod est Jus spirituale) per quam præsentatus proximè capax fit institutionis in Beneficio spirituali, ita ut, si idoneus sit, necessariò institui debeat, *c. Significasti; 18. h. t.* Adeoque ratione utriusque, tum principii effectivi, tum objecti, seu finis intrinseci, Jus præsentandi est Jus merè spirituale. Neque obstat aliquid in se spirituale ordinari ad aliud spirituale dignius, ita ut idem sit spirituale, & annexum spirituali: sicut vasa & vestes consecratæ res sunt spirituales principaliter; quia ad Sacrificium Missæ, & Sacramenta antecedenter ordinantur: & possunt etiam Laici spiritualia jura possidere per privilegium, & beneficium ab Ecclesia illis concessum. Posterius verò, quod Jus patronatus secundum se, & intrinsecè sit Jus, non merè spirituale: sed temporale, annexum tamen spirituali, docet *Gl. in c. Quanto; 3. V. Contexta de judiciis; & ibi. Abb. n. 6. Azor cit. c. 19. q. 2. Garc. tr. de Benef. p. 5. c. 9. n. 6.* & alii plerique Canonistæ, & habetur in *c. De jure; 16. h. t.* ubi dicitur, *Jus patronatus esse spirituali annexum*; quia scilicet tanquam præambulum quoddam ordinatur, ad Jus spirituale obtinendum, videlicet ad institutionem in Beneficio, quam præsentatio antecedere debet. Et licet per electionem, confirmationem, vel institutionem tribuatur electo Jus ad Beneficium, scilicet Jus ad rem, vel Jus in re confirmato vel instituto, idè quod Jus eligendi, confirmandi, & instituendi sint potestates, ac jura simpliciter spiritualia: non tamen Jus præsentandi; quia per præsentationem nullum Jus seu potestas confertur

præsentato in Beneficio, vel ad Beneficium: sed tantum ut possit in illo institui ab Ordinario; cum Patronus Laicus, etiam post præsentationem factam, sed nondum acceptatam ab eo, cui fit præsentatio, possit adhuc resilire, & alium præsentare, *c. Cum autem; 24. h. t. de quo infra.* Neque verò omnis præparatio, seu dispositio ad finem seu rem spirituales est simpliciter & merè spiritualis, nisi sit proxima: Jus patronatus verò non nisi remorè, & inchoativè ordinatur ad Jus spirituale, videlicet ad institutionem in Beneficio, *Abb. c. l. n. 7. Azor c. l.* Utraque hæc sententia est probabilis: sed posterior videtur probabilior, & Juri Canonico conformior. Porro Jus patronatus competens alicui, ratione Hospitalis fundati, auctoritate Episcopi, dicitur annexum spirituali, non quod sit annexum juri præsentandi ad Beneficium, cum Hospitale non sit Beneficium, ut supra dictum, sed ideo dicitur annexum spirituali: quia adheret Ecclesiæ, quæ est res spiritualis, *Garc. cit. c. 9. n. 7. & 8.*

§. II.

Quibus modis acquiratur Jus patronatus?

VI. Assertio 1. Tribus potissimum modis acquiratur Jus præsentandi in Ecclesia, vel Beneficio, videlicet fundatione, constructione, & dotatione, idque tam per Laicos, quam Clericos, ut tradit *Gl. communiter recepta in c. Piamentiis; 26. V. eod. caus. 16. q. 7. Abb. ad rubr. h. t. n. 6. Silv. V. Jus patronatus 39. 1. Azor cit. c. 19. q. 3. & alii Dd. communiter*, unde versus tritus apud *Gl. cit. Patronum faciunt, dos, edificatio, fundus.* Fundasse Ecclesiam propriè dicitur, qui dedit fundum, sive terræ solum, in quo Ecclesia construatur, sive ædificetur, ut colligitur ex *c. Decernimus; 32. cit. caus. & q. c. Abbatem; 4. caus. 18. q. 2. c. Nobis; 25. in fine h. t.* Construxisse dicitur, qui Ecclesiam ædificavit, *c. Monasterium; 33. junct. Gl. V. eod. cit. caus. 16. q. 7. cit. c. Nobis in princ. h. t.* Ubi dicitur, *si quis Ecclesiam cum assensu Episcopi, construxit, ex eo Jus patronatus acquirit*; Dotasse dicitur, qui annuos redditus sufficientes assignavit, *c. Filiis; 31. cit. caus. & q.*

VII. Porro circa hos tres modos acquirendi Jus patronatus, Notandum primò, Si unus idemque Ecclesiam fundavit, extruxit, & sufficienter dotavit, tunc ipse unus Jus patronatus acquirit: sed tribus ex causis. Possunt tamen etiam plures esse Patroni ejusdem Ecclesiæ, ex diversis titulis, ut si unus fundavit, alius ædificavit, tertius dotavit, prout satis clarè colligitur ex *c. Filiis; caus. 16. q. 7.* Ubi disjunctivè fit mentio ejus, qui construxit, vel dotavit Ecclesiam: ergo alterutrum sufficit, vi propositionis disjunctivæ, ad Jus patronatus acquirendum. Imò si plures simul concurrant ad fundandam, ædificandam, & dotandam Ecclesiam, omnes æqualiter & in solidum Jus patronatus acquirunt, quamvis unus plus contulerit, & alius minus, *Gl. in summa, V. Laici; dis. 63.* dummodo omnes simul sufficientem, & competentem dotem dederint, et si non singuli seorsim sufficientem. Jus enim simpliciter ait, dotatione patronatum acquiri, non distinguendo, unusne, an plures Ecclesiam dotent. Si tamen unus tantum dotet Ecclesiam, non tamen sufficienter, ad alendos Ministros Ecclesiæ, & luminaria, & familiam, is patronatus Jus non acquirit: sed benefactor dicitur, nò Patronus, *Gl. in c. Quicumque; 30. V. Aliquid cit. caus. 16. q. 7. Abb. ad rubr. h. t. n. 6. Azor cit. c. 19. q. 6. Garc. cit. c. 9. n.*

Ggg g

§ 2. &

§ 2. & § 4. Ubi addit, idem esse, si plures concurrant in fundatione & constructione, ut declaravit *S. Congreg. Concilii super cap. 4. Sess. 21. de ref. apud eundem.*

VIII. Notandum secundò. Per solam fundationem, seu soli assignationem, non acquiritur statim Jus patronatus: sed tum demum, si secuta fuerit constructio, & dotatio Ecclesiæ, vel ab ipso fundatore, vel ab alio, non enim potest quis dici Patronus Ecclesiæ, quæ nondum est, & fortè neque erit, *arg. c. pen. de Eccles. ædific. Garc. cit. c. 9. n. 44. ubi n. 45. & 46.* addit, si Ecclesiæ vel Capellæ cæpta sit ædificari; quia v. g. primus lapis, cum consensu Ordinarii, est positus, statim videtur acquiritur Jus patronatus, etiam ante perfectionem ædificii, nam tale ædificium inceptum, est locus pius, & Religiosus, maximè si ibi fixa sit Crux, ideòque capax est juris patronatus: etsi quoad exercitium id ei non competit, donec fuerit perfecta Ecclesiæ: & si is, qui cæpit ædificare, non perficiat, Jus patronatus non illi, sed perficienti acquiritur.

Notandum tertio. Sub constructione comprehenditur etiam reparatio, seu reædificatio, nam si quis Ecclesiæ penitus destructam, vel collapsam; ita ut novâ consecratione indigeat, reparet, & reedificet, cum Episcopi consensu, acquirit in illa Jus patronatus; quia perinde est, ac si ab initio extruxisset, priorque Patronus Jus patronatus amittit, si hoc ex sola constructione ortum habuit, *arg. l. Quid tamen; 10. §. pen. ff. quib. mod. ususfr. amitt.* Ubi habetur, quòd si quis domum vel navim funditus dirutam reparavit, prior dominus ususfructum in ea amplius non habeat. Veruntamen si per partes Ecclesiæ sit reædificata, licet denique tota nova facta sit, primus extructor non desinit esse Patronus; quia eadem Ecclesiæ esset censetur, *arg. cit. l. Quid tamen; §. 1. Verf. plenè, Azor cit. c. 19. q. 10. addit Gl. in c. Quoniam; 3. V. Fundatores; h. t.* Si Ecclesiæ collapsa, vel diruta ex eadem materia restauratur ab alio, verius esse, priorem non manere Patronum, licet eadem videatur esse Ecclesiæ, & priori succedat; quia obligatio vel jus semel extinctum in re pereunte, nunquam amplius reviviscit. *Qui res; 98. §. Arcam; ff. de solut.* Ubi dicitur, in perpetuum sublata obligatio restitui non potest, & colligitur ex cit. l. Quid tamen; §. pen. ff. quib. mod. ususfr. Porro æquum est, ut antequam Episcopus consentiat, ut alius Ecclesiæ penitus dirutam, seu collapsam reedificet, antiquum Patronum requiratur, an ipse velit reedificare, necnè, ipsūque aliis præferat, cum ad illum, qui Ecclesiæ ad esse produxit, id primo loco spectet, *arg. c. ult. de locat. Fagnan. in cit. c. Quoniam; n. 57. h. t.* Quòd si Ecclesiæ non sit penitus destructa: sed tantum refectione aliquâ indigeat, tunc non acquiritur Jus Patrono reficienti, *Gl. in cit. c. Quoniam; V. Fundatores; Azor cit. c. 19. q. 5. Garc. cit. c. 9. n. 51.*

IX. Notandum quartò. Similiter si dos, vel fundus alicujus Ecclesiæ omnino pereat, antiquus Patronus ex nova dotatione, vel fundi assignatione ab alio facta non recuperat Jus patronatus: sed ille acquirit, qui novam dotem, vel fundum assignat: quamvis Jus patronatus consurgens ex dotatione, vel fundatione non amittatur ex sola destructione Ecclesiæ, si dos salva sit, aut fundus, & spes sit Ecclesiæ reparandæ: Quin etiam destructa Ecclesiâ, is qui dotavit, vel fundavit, retinet Jus patronatus, adeòque si Ecclesiæ reedificetur, erunt tres Patroni: sed ex diversis causis, *Abb. in cit. c. Quoniam; n. 11. Fagn. ibi. n. 59. & 60.* Rationem dat *Abb. c. l. Quia si duæ, vel plures causæ concurrant ad aliquem ef-*

fectum, quarum quælibet per se sufficit, non extinguitur effectus, propter defectum alterius causæ tantum.

X. Notandum quintò. Etsi *Gl. in c. Pie meniu 26. V. eod. caus. 16. q. 7.* putet, Jus Patronatus non posse constitui, vel acquiri, post consecrationem Ecclesiæ, tum quia Patronus est quasi pater dictus, qui rē à non esse ad esse producit: tum quia Jus patronatus est quasi servitus seu onus quoddam, quod reissacræ imponi non potest, *l. Ca-*

4. ff. Communia prædior. Verius tamen est, cum, quæ Ecclesiæ constructæ: sed necdum dotata, post ejus consecrationem, dotem assignat, fieri Patronum, modò cum consensu Episcopi id fiat; quia favore Ecclesiæ patronatus quasi retrahitur, perinde ac si ab initio ante consecrationem Ecclesiæ constitutus fuisset, *arg. c. Tanq. 6. Qui filii sint legit. Abb. in cit. c. Quoniam; n. 9. h. t. Azor cit. c. 19. q. 8. Garc. cit. c. 9. n. 55.* Hoc autem procedit, si, qui Ecclesiæ fundavit, vel extruxit sine dote, mortuus sit, vel ad eum comodè non pateat accessus, tunc enim Patronus sit, qui Ecclesiā longè antè consecratam dotavit; alioquin enim prior fundator vel constructor, si consultus velit esse Patronus, simul Patronus fiet, *Azor c. l.*

Notandum sextò. Etsi quis Ecclesiæ aliquid donet, vel leget, si tamen id non faciat, expressè, vel tacitè, animo fundandi, seu construendi, aut dotandi Ecclesiæ: sed solum animo donandi, aut benefaciendi, non acquirit Jus patronatus; quia censetur esse potius benefactor, quam Patronus, jura autem indulgent Jus patronatus, non benefactori, sed dotanti, *cit. c. Filius caus. 16. q. 7. Abb. in cit. c. Quoniam; n. 3. Garc. c. l. n. 60.* Porro is, qui fundat, extruit, vel dotat Ecclesiæ, acquirit Jus patronatus, etiam si illud sibi non reservaret, dimmodo expressè illud non remiserit, ut ex communi docet *Azor cit. c. 19. q. 9. Garc. c. l. n. 62.*

XI. Notandum septimò. Ut Jus patronatus ex prædictis causis acquiratur Ecclesiæ, requiritur, ut cum Episcopi Diocetani, sive Ordinarii auctoritate, & consensu, Ecclesiæ fuerit constructa, vel fundata, aut dotata, *c. Nobis 32. in princ. ibi: cum assensu Diocetani constructa, h. t. c. Nemo; 9. dist. 1. de consecr. Azor cit. c. 19. q. 7. Garc. cit. c. 9. n. 71.* Ratio est, quia nemo potest Ecclesiæ vel Capellam ædificare, sine consensu Episcopi loci, *c. Nemo; & c. Auctoritate; 4. de privi. in 6. Ideoq. si sine consensu ædificet, non debet ex suo delicto beneficium seu privilegium consequi, Abb. in cit. c. Nobis; n. 2. h. t.* sufficit tamen si consensus interveniat ex postfacto, nisi Templum, sine consensu Episcopi, ædificatum, is postea acceptet, & consecrari jubeat, Jus patronatus acquiritur ei, qui ædificavit, *Garc. c. l. n. 71. Barb. de off. Episc. alleg. 70. n. 21.* qui consensus præstari debet ab Ordinario illius loci, in quo fundatur, vel ædificatur Ecclesiæ, *Barb. cit. alleg. n. 23.* nomine autè Ordinarii intelligitur quilibet Prælati, etiam non Episcopus, dummodo Episcopalem jurisdictionem habeat, ubi Ecclesiæ ædificatur, *Barb. c. l. n. 30.* Imò etiam Capitulum Cathedralis, Sede vacante, potest dare consensum volenti ædificare Ecclesiæ, isq. sufficit ad Jus patronatus acquirendum, *Garc. c. l. n. 79. Barb. c. l. n. 32.* non item Vicarius Generalis Episcopi, sine speciali mandato ejusdem, *Garc. c. l. n. 75. Barb. c. l. n. 33.* His adde, quòd etiā tacitus, sive præsumptus consensus Ordinarii sufficit ad Jus patronatus acquirendū ex diuturnitate temporis, saltem 30. annorū, *Menoch. l. 3. de præf. præf. 90. n. 15. & 16. & l. 6. præf. 79. n. 3.* Ubi ait, quando Ecclesiæ jam diu habet campanam, Altaria & his similia, præsumitur auctoritate Episcopi constructa, *Barb. in Collect. in cit. c. Nobis; n. 2. h. t.*

Notan-

Notandum octavò. Quamvis *Azor cit. c. 19. dicat*, acquiri Jus patronatus etiam ex augmento dotis, si quis dotem non sufficientem suppleat, & augeat: Contrarium tamen docet *Zerola in praxi Episc. p. 2. V. Jus patronatus in princ. Garc. cit. c. 9. n. 122.* de iure non acquiri: sed necessarium esse, ut in totum Ecclesia de novo dotetur: quamvis ex privilegio Apostolico etiam ex augmento dotis acquiri possit Jus patronatus, *Garc. c. l. n. 123.*

XII. Assertio 2. Præter prædictos tres modos, quibus iure communi acquiratur Jus patronatus, potest hoc obtineri etiam ex privilegio concessio à Romano Pontifice; quia v. g. aliquis de Ecclesia, & Christiana Republica bene meritus est, etiam si Ecclesia non fundaverit, vel extruxerit, vel dotaverit. At verò Episcopi, alique Prælati Papæ inferiores tale privilegium concedere non possunt, ut constat ex *c. 2. de reb. Eccles. non alien. in 6. Azor cit. c. 19. q. ult.* Nam huiusmodi privilegium est sublatum per Concilium Trident. cit. *sess. 25. c. 9. de ref.* ut notat *Garc. cit. c. 9. n. 117. ubi n. 118.* ait, Jus patronatus concessum ex privilegio, esse sublatum per Concilium, etiam si in eo dicatur, quod sit ejusdem prorsus naturæ, ac roboris, ac si ex fundatione ac dotatione cõpeteret, cum sit ad instar, & non propriè ex fundatione, aut dotatione, ut censuit *S. Congr. apud eund. c. l.*

Quare ut ratum ac firmum sit tale privilegium, per quod Jus patronatus alicui conceditur à S. Pontifice, necesse est, ut in eo addatur clausula derogatoria Decreto Concilii Tridentini, per quod talia privilegia sunt sublata, *Azor c. l.* Porro an per legitimam præscriptionem acquiri possit Jus patronatus, dictum est supra *l. 2. tit. 26. n. 117. & seq.*

XIII. Restant adhuc aliæ duæ quæstiones circa Jus patronatus, competens ex constructione Ecclesiæ, hoc loco expediendæ. Prima est, an si quis in fundo alieno, inscio, aut invito domino, extruat Ecclesiæ; Jus patronatus acquiratur ædificant, an verò domino fundi? Videtur acquiri domino fundi; quia omne quod inædificatur, solo cedit, *l. Adeo; 7. §. Cum in suis; ff. de acquir. rer. dom.* Sed contrarium dicendum est, nempe Jus patronatus Ecclesiæ ædificatæ in alieno solo acquiri constructori, non domino fundi, qui tamen potest Ecclesiæ in fundo suo ædificatam, ipso inscio & invito, propriâ auctoritate, destruere, vel occupare, si nondum consecrata sit, arg. *l. Quemadmodum; 29. §. 1. Ver. aliud est; ff. Ad leg. Aquil. c. l. Sed si; 27. in princ. ff. de servit. præd. urban. c. 1. & 2. de novi oper. nunciat.* Neq; enim per ædificationem Ecclesiæ, domino invito, vel inscio auferri debet dominium fundi sui: id enim quod nostrum est, sine facto nostro, ad alium transferri non potest, *l. Si non debet; 74. ff. de R. J.* Neque verò hoc casu solum cedit ædificio, favore Religionis; quia favor Religionis tantum esse non debet, ut ob illum præjudicium alteri adferatur, *c. 1. & 2. de oper. novi. nunciat. Canis in c. Quoniam; 3. h. t. n. 4.* de quo plura infra *Tit. 48.* Dixi, si Ecclesiæ nondum sit consecrata; nam si consecrata fuerit, non potest à domino fundi occupari, vel demoliri, licet æstimatio fundi à construente solvenda sit domino, arg. *c. Comperimus; 2. caus. 14. q. 6. Abb. in cit. c. 1. n. ult. de novi oper. nunciat.* Nec obstat, quod dominus fundi ossa defuncti ab alio illata non possit, propriâ auctoritate, efodere, sine Pontificali decreto, *l. Ossæ; 8. in princ. ff. de Relig. & sumpt. fun.* Nam id publicæ utilitatis causâ receptum est, ne insepulta cadavera jaceant, *l. Sunt personæ; 43. ff. Eodem.* His adde, quod dominus feudi Ecclesiæ ædificare possit in fundo feudali, vasallo etiam in-

Tomus III.

vito, cum & alienare eum possit, ipso invito, ita tamen, ut hoc casu æstimatio fundi vasallo præstetur, vel aliud æquivalens feudum à domino detur, quod non æquè permillum est vasallo, *cap. un. l. 2. feud. tit. 9. & cap. unic. in princ. Vers. habito Tit. 55. Canis. c. l. n. 5.*

XIV. Altera quæstio est, an si Parochus, vel alius Clericus ex redditibus Beneficii sui Ecclesiæ, vel Capellam ædificet, acquirat Jus patronatus in illa? Resp. acquiritur quidem ipsi ad vitam ejusdem: post mortem verò illius, pertinet ad Ecclesiæ, ex cuius redditibus Ecclesiæ, vel Capella ædificata fuit: sicut etiam ipsa succedit in omnibus aliis iuribus, ex bonis Beneficii sui à Clerico acquisitis, juxta *c. ult. de pecul. Cleric. & c. Relatum; 12. de Testam.* Nomine autem Ecclesiæ, si hæc Collegiata non sit, acquiratur Jus patronatus ipsi successori defuncti in Beneficio: si verò Ecclesiæ sit Collegiata, Jus patronatus ad totum Collegium Clericorum spectat, juxta *cit. c. Relatum in fine.* Quod si Clericus ex bonis patrimonialibus Ecclesiæ extruat, non sibi tantum: sed etiam hæredibus suis Jus patronatus acquirat. Si verò Clericus in proprio fundo, ex redditibus Beneficii sui Ecclesiæ ædificet, eo vivente, Jus patronatus ad ipsum in solidum pertinet: post mortem verò ipsius, partim ad hæredes illius, partim etiam ad Ecclesiæ, ratione reddituum Beneficialium, pertinebit, *Canis. c. l. n. 6.* Porro is, qui extruxit Ecclesiæ, et si postea à iudice cogatur, ad eandem dotandam, acquirat Jus patronatus; quia ab initio liberè ædificando, se huic oneri subiecit, quemadmodum etiam qui liberè donavit, non amittit beneficium legis, ne ultra, quàm commodè facere potest, condemnetur, etiam si à iudice ad solvendum cogatur, *l. Inter; 19. §. Is quoque; ff. de re judic. c. l. In Condemnatione; 173. in princ. ff. de R. J. Canis. c. l. n. 12.*

§. III.

Quinam sint capaces Juris patronatus, sive quibus competere potest, vel non?

XV. Assertio 1. Non tantum Clerici: sed etiam Laici sunt capaces Juris patronatus, iisq; hoc Jus competit ex concessione Ecclesiæ, & quidem ex gratia, non ex debito, prout sumitur ex *c. Quoniam; 3. ibi: in qua eos Ecclesiæ hucusque sustinuit, h. t. & notat Abb. ibid. n. 2.* Nam Jus patronatus est spirituale, vel saltem spirituali annexum, Laici verò non sunt capaces iurium spiritualium, nisi ex concessione, & donatione Ecclesiæ, *c. Tua; 25. de decimis*, quibus Ecclesiæ hoc Jus concessit, ut alligerentur fideles ad opera pietatis, & fundandas, ac dotandas Ecclesias, & Beneficia Ecclesiastica.

XVI. Assertio 2. Non solum mares, sed etiam feminae sunt capaces Juris patronatus, *c. ult. de concess. præb. Abb. in c. 1. n. 3. & c. Nobis; 25. n. 3. h. t. Azor p. 2. lib. 6. c. 21. q. 10.* quia juxta Canones acquirat hoc Jus, si quis Ecclesiæ fundavit, extruxit, vel dotavit: at verò vocabulo si quis, etiam si qua comprehenditur, ut ait *Gl. inc. Generali; 13. V. Universos; de Elect. in 6. & masculinum concipit, sive continet etiam femininum Gl. in Clement. 1. V. Homines de Elect. Abb. c. l. nisi subiecta materia aliud suadeat, ut in feudo, in quo femina sub masculino genere non continentur, propter naturam feudi, ut alibi dictum.*

XVII. An autem si Jus patronatus annexum sit bonis, ab uxore marito in dotem datis, Jus præsentandi

Ggg g 2

ad

ad maritum pertineat, dubitatur! Negat *Azor cit. c. 21. q. 16.* quia cum verum & naturale dominium dotis penes uxorem maneat, penes ipsam etiam manebit jus praesentandi, bonis dotalibus annexum, adeoque ad maritum non transit. Nec refert, quod rerum dotalium fructus, & emolumenta ad maritum spectent, praesentare autem, est quidam fructus & emolumentum patronatus: Nam non est talis fructus, qui conferat ad onera matrimonij sustinenda, cum non sit fructus pecuniæ aestimabilis: sed quidam honor, ideoque nil mirum, si hujusmodi fructus, cum dote, ad maritum non transeat.

Contrarium tenet *Garc. p. 5. c. 9. n. 177. Laym. Lib. 4. Tract. 2. c. 13. q. 7. n. 18. Joësius in Comment. h. t. n. 36.* nempe jus praesentandi, ad solum maritum, & non ad uxorem spectare, durante matrimonio; quia cum non solum fructus, c. *Per vestras*; 7. de donat. inter vir. & uxor. c. *Salubriter*; 16. de usur. sed etiam dominium rerum dotalium, saltem civile, & juris fictione sit penes maritum, l. *Doce*; 9. C. de rei vind. l. *Cum dote*; 10. C. de jure dotium. non solum fructus, qui commoditatem pretio aestimabilem, ad onera matrimonij sustinenda praestant: sed & alij omnes ad eum pertinere debent, etsi eam commoditatem non afferant; cum de Jure Civili maritus absolute censetur esse dominus, in ordine ad omnes effectus, praeter exceptos in jure, in quo jus patronatus non excipitur. Deinde hic non consideratur jus patronatus per se: sed quatenus transit accessorie cum bonis in dotem datis, quibus est annexum, nam jus praesentandi cum universitate rerum & jurium transit, c. *Ex literis*; 7. h. t. ergo cum dominio rerum dotalium, sive vero, & naturali, sive civili tantum, consequenter etiam transit jus patronatus illis annexum, adeoque ad solum maritum spectabit, praesentare, & non ad uxorem, *Garc. c. l. n. 177. 179. 180. & 183.* Aliud est in tutore, respectu pupilli, cum tutor non habeat dominium rerum pupillarium: sed solum administrationem, illud verò sit penes pupillum, eique fructus cedant, ideoque etiam jus patronatus, *Garc. c. l. n. 182.* Et hæc sententia posterior videtur probabilior. Illud certum est, si jus patronatus annexum sit alijs bonis, uxoris in dotem non oblatis: sed paraphernalibus, ac propriis, tum ad ipsam solum pertinet praesentatio, nec maritus potest se immiscere, nisi ex urbanitate uxor eum simul praesentare permittat, *Garc. c. l. n. 185. Laym. c. l.*

XVIII. Assertio 3. Non solum puberi: sed etiam impuberi competere potest jus patronatus, *Azor cit. c. 21. q. 14. Laym. c. l.* Nam cum pupillus sit capax hereditatis, & legati, potest in illum jure successionis ex testamento, vel ab intestato jus patronatus transire. Porro si pupillus sit infans, id est, infra septennium, non ipse: sed tutor, nomine ipsius, praesentare debet, *Garc. cit. c. 9. n. 193.* Si verò sit major septem annis, tum vel est adhuc infra annos pubertatis, vel supra: si infra, tum æquum est, ut praesentatio fiat cum tutoris auctoritate; cum tutor detur etiam ad actiones personæ regendas, si tamen impubes major septennio praesentet, sine tutoris auctoritate, valet praesentatio, sicut & sponsalia de futuro, ita, ut si praesentetur à pupillo, etsi minus dignus sit (modò idoneus sit) praferri debeat praesentato à tutore, etiam digniori; quia pupillus est quasi dominus juris patronatus, & tutor non administrat spiritualia, *Azor cit. q. 14. Garc. c.*

l. n. 186. Potest tamen tutor absolute praesentare, tametsi pupillus sit major septennio, cum habeat potestatem in personam & bona pupilli, nisi hic rationis discretionem praeditus contradicat, vel alium ante institutionem praesentet, *Garc. c. l. n. 194.* Quod si verò Patronus sit pubes, minor tamen XXV. annis, tum non potest praesentare curator, nec ejus praesentatio est valida, nisi ex mandato minoris fiat; quia curator non datur minori, praesertim quoad Ecclesiastica, & spiritualia: sed bonis temporalibus illius administrandis, *Garc. c. l. n. 195. & 196.*

Similiter si filiusfamilias sit Patronus, praesentatio ad ipsum spectat, non ad patrem; quia in spiritualibus & quasi, non attenditur patria potestas, neque illi subijcitur filius, *Garc. c. l. n. 198.* Sed neque potest pater praesentare pro filio, tanquam pater & conjuncta persona, etiam cum cautione de rato; tum quia ad praesentandum requiritur speciale mandatum: tum quia in causa spirituali, qualis est ista, etiam pater, vel alia persona conjuncta non admittitur sine mandato, etiam cum cautione de rato, nisi fieret ratificatio intra tempus datum, ad praesentandum à tempore ratificationis, *Garc. c. l. n. 201. & pluribus seqq.*

XIX. Assertio 4. Non tantum legitime nato: sed etiam spurio, vel alii illegitimo competere potest jus patronatus, ut colligitur ex c. *Pie*; 26. & c. *seq. & c. Filiis*; 31. caus. 16. q. 7. In quibus generatim ita iuratur, ut quicumque Christianus fundaverit, extruxerit, vel dotaverit Ecclesiam, jus patronatus acquirat, nec reperitur ullum jus scriptum, quod illegitimum hoc jure privet. Deinde cum spurio, seu illegitimo sit capax hereditatis, vel legati relictæ ab extraneo, potest hereditate, vel legato etiam jus patronatus acquirere, quippe quod cum rerum universitate transferretur. Idemque est, si spurio, vel illegitimo donetur, vel vendatur res aliqua, cui annexus est Patronatus, *Azor cit. c. 21. q. 15.*

XX. Assertio 5. Judæus, aut paganus, seu infidelis est incapax juris patronatus, ac proinde etiam si Ecclesiam fundaverit, extruxerit, vel dotaverit, vel construxit emerit, cui annexus est patronatus, illum non acquirit, ut tradit *Gl. recepta in c. Frigentius*; 27. V. *Qui Christianis*, caus. 16. q. 7. arg. illius text. & c. *Pie*; 26. & c. *Quicumque fidelium*; 30. ead. caus. & q. Ubi dicitur, Christianos homines, sive fideles, si Ecclesias fundaverint, vel extruxerint, jus patronatus acquirere, *Azor cit. c. 21. q. 7.* Si tamen infidelis, vel Judæus fundet Ecclesiam, tenetur illam dotare, & illa sit libertæ collationis, *Fagnan. in c. Nobis*; 25. n. 9. h. t. Sed neque hæreticus est capax juris patronatus, ut docet *Jo. Andr. in c. Nobis*; 25. n. 3. h. t. & ibid. *Abb. n. 3. Azor c. l. q. 8.* Ratio est, quia Patronatus est jus Ecclesiasticum, hæreticus autem est extra Ecclesiam, ideoque non competit ei hoc jus, & honor in Ecclesia ei annexus, c. *Didicimus*; 31. caus. 24. q. 1. Quare si Patronus in hæresin lapsus praesentavit, alia praesentatio fieri debet, si tamen postea ad Catholicam Fidem reverteretur fuerit, recuperat jus patronatus, nisi per sententiam sit privatus, ac damnatus ob hæresin, *Gl. in c. Ad maximum*; 19. V. *Dignitate*, caus. 1. q. 7. Accedit, quod omnia bona hæretici ipso jure confiscantur, c. *Cum secundum*; 19. de hæretis. in 6. & consequenter etiam jus patronatus ad Fiscum transit, *Azor c. l.*

XXI. Assertio 6. Ligatus majore excommunicatione

catione non amittit ius patronatus, quod ante excommunicationem habebat, ejus tamen usu & exercitio privatur, donec fuerit absolutus. *Azor cit. c. 21. q. 9.* potest tamen Episcopus consentire, ut excommunicatus toleratus, & non vitandus Ecclesiam ædificet, isque ius patronatus acquirit: sed exercitium non habebit, ante absolutionem. *Jo. Andr. in cit. c. Nobis; n. 3. h. t.* Quod si Prælati excommunicati Ecclesiam ædificet, vel dotet, nullum dubium est, ius patronatus acquiri Ecclesie, v. g. Monasterio. Porro Patronus in excommunicatione politus, sive Ecclesiasticus sit, sive Laicus, præsentare non potest, adeo, ut institutio ab Episcopo facta, ad præsentationem talis Patroni, irrita sit, ut docet Covarr. in c. Alma; p. 1. §. 7. n. 9. *Perf. 12. effectus.* Ratio est, quia excommunicato prohibetur omne exercitium, & usus juris Ecclesiastici: sed præsentatio est usus, seu exercitium talis juris; quia per præsentationem, saltem postquam admittitur ab Episcopo, seu Ordinario, acquiritur ius & actio ad petendam institutionem in Beneficio, ad quod aliquis est præsentatus. Tum quia electio ab excommunicatis facta, est irrita, c. un. *Ne Sede vacante in 6.* Atqui præsentatio in iure æquiparatur electioni, ita ut quæ de hac statuta sunt plerumque etiam locum habeant in præsentatione, secundum *Gl. in c. ult. V. Electione de Elect. in 6.* quia etiam præsentatio aliquod ius tribuit, licet minus, quam electio.

XXII. Ubi tamen notanda est differentia inter excommunicatum vitandum, & non vitandum, quoad præsentationem: nam ipsi excommunicati nunquam licita est præsentatio, sive sit denunciatus, & vitandus, sive non; quia illi per *Extravagantem Constantensem Ad evitanda*, nullus factus est favor: præsentatio verò facta ab excommunicato vitando invalida est, sive Patronus sit Ecclesiasticus, sive Laicus: ac proinde hoc casu, si excommunicatus sit in mora legitime præsentandi, Episcopus liberè conferre potest Beneficiam, quasi utendo iure præsentandi ad se devoluti, ne Ecclesia damnum patiatur: si verò excommunicatus non sit vitandus, sed toleratus, tum non potest Episcopus obligare, ad acceptandam præsentationem ab ipso factam; quia quamvis liceat communicare cum tali excommunicato, nemo tamen ad id obligatur: acceptatio autem præsentationis, est quædam communicatio cum Patrono excommunicato: potest tamen Episcopus præsentationem ab excommunicato non vitando factam admittre, si velit, non solum validè: sed etiam licitè; quia non tenetur vitare talem excommunicatum, adeoque nec prohibetur acceptare ejus præsentationem, *Suar. dis. 14. de censur. sec. 2. n. 30.* Neque verò etiam excommunicato currit tempus ad præsentandum præscriptum, si non sit in mora petendæ absolutionis; quia tunc est legitime impeditus, cui tempus non currit, c. Quia; §. de concess. præb. c. un. §. 1. *Ne Sede vacante in 6. Zaf. h. t. n. §. 8.*

SECTIO II.

QVÆ JURA COMPETANT Patronis, & quam potestatem habeant, vel non habeant in Ecclesiis, vel Beneficiis patronatus?

§. I.

An competat Patronis Jus seu potestas liberè disponendi de Ecclesiis, & Juribus ac bonis earum, quarum sunt Patroni?

XXIII. Assertio 1. Patroni Laici, vel etiam Ecclesiastici non habent potestatem bona Ecclesiarum, quarum sunt Patroni, administrandi, vel de illis liberè disponendi, instituendo, vel destituendo Clericos in Ecclesiis patronatus, *Abb. in c. Præterea; 4. n. 1. h. t.* Idque probatur ex eodem cap. quod est desumptum ex *Concil. Lateran. sub Alexandro III. c. 14.* Ubi dicitur: quia in tantum quorundam Laicorum processit auctoritas, ut Episcoporum auctoritate neglecta, Clericos in Ecclesiis instituant, & removeant: possessiones quoque, & alia bona Ecclesiastica, pro suo arbitrio, distribuunt, eos (post monitionem canonicam) anathemate feriendos, sive excommunicandos, discernimus. Ratio est, quia Laici nullam habent potestatem, disponendi de rebus Ecclesiasticis, c. 2. *de judic.*

Idem statutum habetur in *Concilio Tridentino Sess. 25. c. 9. §. Patroni autem de res. de Patronis, sive Clericis, sive Laicis*, his verbis: Patroni Beneficiorum, cujuscunque Ordinis & Dignitatis, etiam si Communitates, Universitates, Collegia quæcunque Clericorum, vel Laicorum existant, in perceptione fructuum, proventuum, obventionum quorumcunque Beneficiorum, etiam si verè de iure patronatus ipsorum ex fundatione, & dotatione essent, nullatenus nullavè causâ, vel occasione se ingerant: sed illos liberè Rectori seu Beneficiario, non obstante etiam quacunque consuetudine, distribuendos dimittant. Ubi etiam additur: si fecerint, excommunicationis & interdicti pœnis subjiciantur (quæ proinde videtur esse excommunicatio lata sententia) & dicto Jure patronatus, ipso jure, privati existant. Ex quo inferitur, quod si Patronus Laicus Ecclesiam, vel Capellam fundavit, administratio gazophylacii non ad ipsum: sed ad Rectorem & Ministros Ecclesie, vel ab ipso deputatos pertinere debeat, *Laym. Lib. 4. tr. 2. c. 13. n. 11.*

XXIV. Similiter Clericus, qui Ecclesiam à Laico, sine proprii Episcopi auctoritate, accepit, sive in illa se instituit, aut investiri permittit, communione privandus est, sive excommunicandus: & si in delicto perstiterit, ab Ordine & Ministerio Ecclesiastico deponendus est, prout statuitur in *cit. c. Præterea; in fine h. t.* Et sic non est ipso jure seu facto excommunicatus, vel suspensus, qui recipit Ecclesiam à Laico: sed excommunicari, & suspendi debet, ut notat *Gl. fin. hic.*

Porro is, qui à Laico in Beneficio est institutus, seu investitus, si postea canonicam institutionem impetrare velit, vitium intrusionis in petitione exprimere debet; quippe per quod inhabilis factus est ad Beneficium, in quod est intrusus, *Abb. in cit. c. Præterea; n. 2. h. t.* quin imò talis neq; ad aliud Beneficium vel dignitatem Ecclesiasticam promoveri potest, prout in simili habetur in *c. Quisquis; 43. de Elect.* Ubi dicitur, si quis per abusum potestatis secularis electus consensu dare præsumpserit, ejus electio ipso jure est irrita, & electus ineligibilis redditur, ita ut ad nullam Dignitatem Ecclesiasticam eligi possit, ut notat etiam *Gl. fin. in cit. c. Præterea.*

XXV. Simile decretum extat in *c. Si quis*; 16. *caus.*
 » 16. q. 7. *¶ inc. Relatum*; 2. r. h. t. Ubi cum relatum
 » fuisset Alexandro III. quod nonnulli Clerici, occa-
 » sione Laicæ recognitionis, (quia v. g. dominus loci
 » Jus patronatus habet) non requisita Episcopi aucto-
 » ritate, Beneficia Ecclesiastica in Parochiis sibi ven-
 » dicare præsumunt: idcirco Papa, quoniam tales non
 » intrans per ostium, sed aliunde ascendunt, nec di-
 » gni sunt, qui Pastoris nomine, ac prerogativâ gau-
 » deant: mandat Archiepiscopis & Episcopis Angliæ,
 » ut si Clerici illi commoniti non resignaverint, ab Of-
 » ficio & Beneficio (nisi Episcopali concessione fue-
 » rint muniti) suspendantur seu removeantur: et si ne-
 » que tunc destiterint, excommunicentur, neque ante
 » condignam satisfactionem absolvantur, prout habe-
 » tur in integra lectione hujus cap.

Ex quo patet, quod qui non canonicè seu legitime
 obtinent Ecclesiastica Beneficia: sed per Laicam pote-
 statem, illi non tantum titulum, ac jus veri Pastoris, Re-
 ctoris, vel Beneficiarii non acquirunt: sed neque eo no-
 mine gaudere debent, ita ut non Prelati, vel Rectores
 simpliciter: sed cum addito, intrusi, vel præfensi vocari
 debeant; nam nomina rebus convenire debent, *§. Est
 ¶ aliud Instit. de donat. Abb. in cir. c. Relatum*; n. 2. h. t.
 Porro decisio dicti cap. renovatur in *Concilio Trident.*
 » *Sess. 14. c. 13. de refor.* Ubi ita statuitur: Non liceat
 » Patrono, cujusvis privilegii prætextu, aliquem ad
 » Beneficia sui juris patronatus, nisi Episcopo loci or-
 » dinario, ad quem provisio, seu institutio ipsius Be-
 » neficii, cessante privilegio, jure pertineret, quoquo
 » modo præsentare, aliàs præsentatio ac institutio for-
 » san secutæ nullæ sint, & esse intelligantur.

XXVI. Additur præterea in *cir. c. Relatum*, *§. Ad hoc*,
 » h. t. Quoniam quidam Laici Ecclesias possessionibus
 » suis spoliant, ut sic viros Ecclesiasticos coram Judice
 » seculari faciant litigare: ideo mandat Papa dictis
 » Archiepiscopis, & Episcopis, ut publicè sub intermi-
 » natione anathematis (sive cöminatione excommu-
 » nicationis) id prohibeant: si quis verò hujus prohi-
 » bitionis contemptor existat, eum excommunicationi
 » subdant. Hinc patet, quòd illi, qui Ecclesias spoli-
 » ant, aut bona illarum invadunt, non sunt excommunicati,
 » ipso jure: sed sunt excommunicandi, quousque desti-
 » terint, & satisfecerint, *c. Conquestus*; 16. *junct. Gl. fin. de
 for. compet. Gl. fin. in cir. c. Relatum* & *Abb. ibid. n. 4. & 5.*

Consentit *Concil. Trid. Sess. 22. c. 11. de refor.* Ubi
 contra eos, qui bona, jura, vel jurisdictiones Ecclesia-
 rum, vel aliorum piorum locorum usurpare, aut in pro-
 prios usus convertere, præsumperint, vel impedire, ne
 ad eos perveniant, ad quos de jure pertinent, sententia
 excommunicationis, ipso facto, decernitur, ejusque ab-
 solutio Papæ reservatur: & additur, quòd si Patronus
 Ecclesiæ ita delinquat, eum ultra prædictas poenas,
 etiam jure patronatus eo ipso privatum esse.

XXVII. Assertio 2. Patroni, non tantum non habent
 jus seu potestatem instituendi, aut destituendi, seu amo-
 vendi Clericos in Ecclesiis, vel Beneficiis patronatus,
 juxta *cir. c. Præterea*; h. t. etiam si Patroni Ecclesiastici sint
 c. 2. de suppl. negl. Præl. sed neque concedere, seu liberè
 conferre possunt Ecclesias, vel Beneficia, in quibus jus
 Patronatus habent: sed præsentare tantum illas pos-
 sunt, prout constat ex *c. Transmissa*; 31. *¶ ult. h. t.*
 » Nam cum Capitulum Ecclesiæ Eboracensis Eccle-
 » siam quandam vacantem, in qua Jus patronatus Ca-

nonici illi obtinebant, R. Clerico concessissent,
 ipsi postmodum mutatâ voluntate, L. Clericum Ar-
 chiepiscopo Eboracensi præsentarunt ad eandem
 Ecclesiam, post appellationem ab eodem R. ad Se-
 dem Apostolicam interpositam. Unde quaesivit Ar-
 chiepiscopus, utrum Clericum illum sibi præsentan-
 tum debeat instituere, non obstante appellatione
 prædicti R. cui prius collatio Ecclesiæ illius facta est
 ab eodem Capitulo? Respondet Papa Gregorius IX.
 quòd cum ex vi juris patronatus, non concessio, sire
 collatio: sed præsentatio solum pertineat ad Patro-
 num, illum præsentatum instituere poterit Archie-
 piscopus in Ecclesia illa, ad quam est præsentatus, ut
 pote potiore (quia alter cui collatio facta est, nul-
 lum jus habuit, *Gl. fin. hic*) dummodo ei aliquod aliud
 canonicum (scilicet impedimentum) non obstat.

XXVIII. Pro explicatione hujus cap. Notandum
 primò, ad Patronum, quamvis Ecclesiasticum, non
 pertinet potestas concedendi seu conferendi Ecclesiam
 vel Beneficium: sed præsentandi tantum, ut præsen-
 tatus ab Episcopo instituat: ac proinde concessio, seu
 collatio à Patrono etiam Ecclesiastico facta, non habet
 vim præsentationis, ut a pertè colligitur ex *cir. c. ult. h. t.*
 Nam si haberet effectum præsentationis, non potuisset
 in casu proposito, Capitulum alium postea præsentare,
 cum Patronus Ecclesiasticus non possit variare, *c. Cum
 autem*; 24. h. t. *Abb. hic n. 2.* Et hinc Episcopus, vel
 alius, ad quem spectat institutio, non debet admittere
 literas præsentationis, in quibus Patronus, sive Eccle-
 siasticus, sive Laicus, se vocat Collatorem Ecclesiæ, vel
 Beneficii, vel concessionem, seu collationem sibi com-
 petere, *Abb. hic n. 5.* Qualis mos obtinet etiam in quibus-
 dam Diocesis Germaniæ, qui aboliri debet;
 nam ex abusu vocabulorum facile consequitur etiam
 abusus potestatis, maximè in Laicis, ita ut hac occasio-
 ne multæ Simonie committantur, & Ecclesiastica im-
 munitas violetur.

XXIX. Notandum secundò, Præsentatio facta à
 Capitulo in casu hujus cap. etiam post appellationem
 interpositam à Clerico, cui collatio prius facta est, vali-
 da fuit; quia per talem concessionem, seu collationem
 nullum jus fuit ipsi appellanti acquisitum, cum fuerit
 ipso jure invalida, ob defectum potestatis conferendi,
 idèque non præstitit impedimentum secundæ præ-
 sentationi, quam idem Capitulum postea fecit, non enim
 præstat impedimentum, quod de jure non sortitur effectum,
Reg. jur. § 2. in 6. non enim Capitulares priorem Cle-
 ricum præsentarunt, quod facere poterant: sed contu-
 lerunt ei Ecclesiam, quod facere non poterant, idèque
 nec appellatio illius tenuit; quia ejus non intererat, ap-
 pellare, cum nullum jus haberet ad Ecclesiam, vel Be-
 neficium, vi illius collationis, quippe invalidæ; nam
 Patronus quæ talis, Ecclesiam, vel Beneficium donare,
 seu conferre non potest: sed solum præsentare, *Gl. in cir.
 c. ult. V. Post appellationem*, *¶ V. Ex vi juris patronatus.*

XXX. Notandum tertio, Potest quis retractare etiam
 proprium factum, si id invalidum sit, vel cedat in præ-
 judicium Ecclesiæ, vel tertiæ personæ, vel in damnum
 animæ, ac salutis propriæ: ut colligitur ex hoc *c. ult.* &
 docet *Abb. ibid. n. 3.* & constat ex alibi dictis.

Notandum quartò, Pœna decreta à Lege non de-
 bet extendi, etiam propter identitatem rationis, id-
 èque et si Capitulum in casu dicti, *c. ult.* illicitè, & in-
 valide contulerit Ecclesiam: non tamen debuit privati

potestate presentandi, pro illa vice; quia ea poena jure decreta est in eos, qui scienter inhabilem eligunt, adeoque electionem faciant irritam, c. *Cum Vintoniensis*; 25. de *Elect.* Ratio est, tum quia Capitulares isti correxerunt factum suum, presentando, prout debebant; tum quia non peccaverunt eligendo, cum non elegerint; sed contulerint, ideoque puniri non debebant in eo, in quo non peccaverunt, neque enim poena extendenda sunt ultra casum expressum, *Gl. in cit. c. ult. V. Ex vi juris patronatus in fine, Abb. ibid. n. 8.* Ubi tamen addit, quod isti Capitulares puniri possunt poena extraordinaria.

§. II.

An ius eligendi, vel presentandi competat Patrono in Ecclesia Collegiata, seu Conventuali, & quanam iura, prae-terius presentandi, eidem debeantur?

XXXI. Assertio 1. Is, qui Ecclesiam Collegiatam fundavit, construxit, vel dotavit, & quidem Patronus illius, non tamen ius eligendi Praelatum habet, ideoque suffragium ferre non potest in electione; praesertim si Laicus sit, nec Praelati electioni interesse debet, neque assensus illius, ante electionem, requirendus est, prout sumitur ex c. *Nobis*; 25. h. t. & ibi *Gl. in casu*, Nam cum quaesitum fuisset ex Papa Clemente III. utrum si aliquis Ecclesiam construxit, efficiatur Patronus, & num is ad electionem, requirendus est, pro sit admittendus, an repellendus, quamvis Patronus longam consuetudinem alleget, secundum quam interfuert electioni? Respondet Papa, si quis cum consensu Diaconum, Ecclesiam construxit, ex eo ius patronatus ipse acquirit: Verum si Ecclesia Conventualis sit, non electioni faciendae: sed jam factae, honestis Patroni assensus petitur: praeterquam si jurisdictionem obtineat, secundum quam partes suas interponere debeat electioni tractandae. Secus autem est in Capella, in qua a Patrono unus Presbyter eligitur, & praesentatur Episcopo loci, ut ab eo intituatur. Ratio autem, cur Patronis Laicis non competat ius eligendi in Ecclesiis Collegiatis, seu Conventualibus (sicut nec ius instituendi, vel destituendi in quibusvis Ecclesiis) est; quia Laici, cum iurium spiritualium non sint capaces, nullam habent de rebus & Personis Ecclesiasticis disponendi potestatem, c. 2. de *judic. c. Tua*; 25. de *decimis*: nisi quatenus ipsis a SS. Canonibus, vel Sede Apostolica fuerit commissum, aut concessum. Est autem Patronis Laicis concessum ius presentandi, non autem eligendi; quia posterius est multo majus, & potentius ius, magisque spirituale, quam prius: nam presentatio Beneficiarii immediate dirigitur ad Superiorem Ecclesiasticum, ut praesentatum instituat in Ecclesia, vel Beneficio, per quam institutionem is acquirit propriè ius ad Beneficium, ut colligitur ex c. *Quod autem*; 5. h. t. At verò electio proxime dirigitur ad electum, ipsique ius tribuit, c. *Quod sit*; 6. de *Elect. in 6.* ideoque etiam per mutuum consensum eligentium, & electi, quali conjugale vinculum, sive matrimonium spirituale contrahi, seu inchoari censetur, c. *Cum inter*; 21. de *Elect. Laym. in qq. Canon. de Prael. Elect. q. 21. & dictum sup. l. 1. tit. 6. n. 19.*

XXXII. Assertio 2. Sed neque Jus patronatus, sive nominandi, aut presentandi Praelatum seu Rectorem in Ecclesia Collegiata Laicis est concessum: sed solum in Capella, sive Ecclesia non Collegiata, tamen si Parochialis sit, ut colligitur ex cit. c. *Nobis*; & tradit *ibid. Abb. n. 3. & Barb. n. 4. Laym. c. l.* Ratio est, quia Praelati Ecclesiarum Collegiarum in dignitate sunt constituti, & praecipuum in iis locum obtinent, ac jurisdictionem in foro externo exercent, etiam in ipsos Clericos, ideo non decet, ut Laici eos constituent, & Clericis obrudant.

XXXIII. Notandum hic primò. Per nullam consuetudinem, etiam immemorabilem, potest Laicus, quamvis sit Ecclesiae Patronus, acquirere ius eligendi ad Praelaturam in Ecclesia Collegiata, ut constat ex c. *Massana*; 56. de *Elect.* & tradit *Gl. communiter recepta in cit. c. Nobis*; V. *Nisi aliter*; h. t. Quia id cederet in praedictum Ecclesiasticae libertatis, si electio, vel constitutio Praelatorum Ecclesiasticorum potestati Laicorum concederetur. Praeterquam si impetratum sit privilegium Sedis Apostolicae, per quod Laicus reddatur capax, possidendi iura spiritualia: vel nisi extet constans fama talis privilegii obtenti, cum bona fide, & lapsu temporis immemoralis, tunc enim eligit, non auctoritate propria & seculari: sed potius Ecclesiastica, & Apostolica, *Laym. in qq. Canon. q. 20. Resp. 3.* Veruntamen potest per consuetudinem, pactum, vel foundationem introduci aut constitui, ut consensus, vel saltem consilium Patroni Laici, etiam ante electionem sit requirendus: vel ut Laicus, una cum Clericis, interesse possit tractatui de electione instituenda, ita tamen ut liberam eligendi facultatem Clericis relinquit, & defensionis solum causam assistat, ut electio rite, tranquille, & ordinate peragatur, ut colligi videtur ex cit. c. *Nobis*; & tradit *Io. Andr. ibid. n. 12. h. t. Laym. in c. Sacrosancta*; 21. n. 1. de *elect.* ubi tamen n. 2. addit, secundum modernam Ecclesiae praxin, non videri permissum, ut Laicus etiam Patronus, tractatui electionis interlit, una cum Clericis, & si forte huiusmodi consuetudo olim tolerata fuit, postea tamen correctam fuisse, ut tradit *Gl. in cit. c. Sacrosancta*; V. *In Laicum*; & colligitur ex c. *Cum terra*; 14. de *Elect.* Plura de requirendo consensu Patroni in electione dicta sunt, cit. *Lib. 1. Tit. 6. n. 236.*

XXXIV. Notandum secundò. Non potest, vi solius consuetudinis, etiam immemoralis, Patronus Laicus acquirere Jus nominandi, vel presentandi Praelatum, seu Rectorem in Ecclesia Collegiata, absque concessione, seu privilegio S. Pontificis; cum Laicus sit incapax talis iuris spiritualis, sine concessione Praelati Ecclesiastici, quod Episcopus quidem potest concedere Patrono Ecclesiastico, non autem Laico: sed solus Papa, juxta *Gl. in cit. c. Nobis*; V. *Nisi aliter*; h. t. quâ ratione ex concessione Papae facultas nominandi, aut presentandi Episcopos Archiepiscopo Toletano, competit Regibus Hispaniae: & Galliae Regibus in Delphinatu potestas nominandi Episcopos, aliisque Praelatos, eosque presentandi S. Pontifici, *Laym. in qq. Canon. cit. q. 20.* Veruntamen potest Patronus, etiam Laicus, in foundatione per pactum, seu conditionem appositam, cum auctoritate Episcopi, & consensu, seu acceptatione Ecclesiae, sibi reservare ius nominandi, seu presentandi Praelatum, etiam in Ecclesia Conventuali, *Barb. in cit. c. Nobis*; n. 5. §. *Limita*; h. t. Multo magis Patrono competit ius presentandi ad praebendas

das, seu Canonicatus, & Capellas, aliâque Beneficia simplicia, quæ existunt in eadem Ecclesia Conventuali, cum jura seu Canones solùm excludant Patronum ab electione, vel præsentatione Prælati in Ecclesia Conventuali, *Abb. in cit. c. Nobis; n. 6. in fine, Barb. c. l. sumitur autem hîc Ecclesia Conventualis latè, pro qualibet Ecclesia Collegiata, sive Sæculari, sive Regulari, cum aliis propriè & strictè solæ Ecclesiæ Religiosorum appellentur Conventuales, quæ habent Conventum Regularem, Abb. c. l. n. 3.*

XXXV. Notandum tertio. Episcopus non potest, ordinariè loquendo, Capellam, vel Ecclesiam parochialem patronatam, invito Patrono, commutare in Ecclesiam Collegiatam; quia id cederet in præjudicium Patroni, *arg. c. Monasterium; 33. c. seg.* Ubi dicitur, quod Episcopus non potest auferre Ecclesiam à dispositione Patroni, eo invito, *caus. 16. q. 7.* sicut ergo, invito Patrono, non potest auferri Jus præsentandi directè: ita nec indirectè, convertendo Ecclesiam patronatam in Collegiatam: quomodo etiam dominus rei non potest usum rei mutare, etiam in melius, invito usufructuario, *l. ult. in fine ff. De usu & habit.* Si verò, ob aliquam necessitatem, talis Ecclesia convertatur in Collegiatam, ita ut Patronus non possit contradicere; quia non potest impedire majus Ecclesiæ bonum: sed magis illud promoveri debet; hoc casu, non tantùm ad Canonicatus, & Beneficia simplicia: sed etiam ad Prælaturam in eadem Ecclesia Jus nominandi seu præsentandi retinet, nisi tempore foundationis, vel postea consenserit, ut fieret Ecclesia Collegiata, sine protestatione, sive reservatione juris sui, tunc enim electio Prælati, seu Rectoris ad Collegium Clericorum tantùm pertineret, *Gl. in cit. c. Nobis; 7. In Capella; h. t. Abb. ibid. num. 10.*

Notandum quartò. Inter electionem, & præsentationem hoc est discrimen, ut colligitur ex *cit. c. Nobis; h. t.* quod electio fiat à Collegio, seu Ecclesia habente Conventum, per quam Jus acquiritur Prælato electo, ita tamen, ut si idoneus sit, & canonicè electus, à Superiore confirmari debeat, antequam confirmationem non habet plenum Jus in Prælatura, nec exercitium illius, *Abb. in cit. c. Nobis; n. 4.* præsentatio verò regulariter solùm fit ad Beneficia non electiva, sive quæ Prælaturæ non sunt, nec Jus tribuit irrevocabile, antequam sit acceptata, de quo plura infra.

XXXVI. Assertio 3. Propter foundationem quodque Ecclesiæ servatur, ac debetur fundatori seu Patrono honor processionis: & si ad inopiam vergat, ab Ecclesia illi modeste succurrendum est, sicut in SS. Canonibus (*c. Quicumque; 30. caus. 16. q. 7.*) est constitutum, ita statuitur in *cit. c. Nobis; in fine h. t.*

Ubi Notandum primò. Consistit in primis honor, qui debetur Patrono in eo, quod ei venienti ad Ecclesiam Clerici debeant obviam ire processionally, cumque excipere, dummodo ratione status personæ id ei conveniat, ut quia Rex est, vel magnus Princeps, *Gl. magna in c. un. in notatis h. t. in 6.* Item quia honoratior locus Patrono in processionibus, & sessionibus in Ecclesia, & aliis similibus actibus, debetur præ cæteris Laicis, *Abb. in cit. c. Nobis; n. 5. h. t. Gl. verò in c. Pie mentis; 26. 7. eod. caus. 16. q. 7.* & plures alii per honorem processionis hîc intelligunt eum, quo Patronus, unâ cum Clerico, quem præsentare vult, procedit ad Episcopum, ut ab eo instituitur, Porro dominum tempora-

lem loci, qui contentiosam jurisdictionem fori exteri obtinet, etiam in patronata Ecclesia debere præcedere Patronum, præsertim si jurisdictionem habeat in ipsum etiam Patronum, putat *Fagnan. in cit. Nobis; 21. n. 21. c. seqq.* An autem Patrono Ecclesiæ is honor debeatur, ut in lus vocari non possit, nisi præmissa veniæ petitione, sicut de parentibus, & Patronis libertorum jure cautum reperitur, dubitari potest. Sed verius est, id quidem decens esse, non autem necessarium; cum nullibi id de hoc Patrono jure expressum sit, *Zaf. in Comment. in Decret. h. t. n. 27.*

XXXVII. Notandum secundò. Si Patronus ad inopiam vergat, ab Ecclesia illi modeste succurrendum est, id est, moderatum subsidium præbendum, habito respectu ad facultates Ecclesiæ, & ad qualitatem personæ, *Gl. fin. hîc.* censetur autem ad inopiam tendere, si Patronus se, uxorem, filios, & familiam suam ex propriis bonis, vel aliunde v. g. ex officio, vel opere suo, quod licet & honestè exerceat, commodè & pro statu suo sustentare non possit, *arg. l. si quis; 5. §. Sed si filius; ff. de agnosc. liber. Barb. in cit. c. Nobis; n. 7.* quamvis *Gl. in cit. c. Quicumque; 7. Ad inopiam, c. Azor Lib. 6. c. 20. q. 3.* & alii quidam putent, non deberi alimenta Patrono, nisi ad summam egestatem devenerit, non tenetur autem Ecclesia alere Patronum, nisi ex bonis superfluis, si aliquid suppetat ultra ea, quæ necessaria sunt ad Fabricæ & Ministrorum sustentationem, quippe quibus ante alios ex bonis Ecclesiæ succuri debet, *arg. cit. l. si quis; §. Alimenta; ff. de leg. 3. ubi declaratur, quomodo libertus ex gratitudine teneatur alere Patronum, & liberos ejus, si ad inopiam deveniant, Abb. in cit. c. Nobis; n. 6.* Ubi addit, Patrono competere actionem, ad petenda alimenta, si inops sit. Quod si plures sint Patroni, omnibus subveniendum est, secundum qualitatem personarum, præcipue tamen ei, qui plus dedit Ecclesiæ, fundando, vel dotando, *Zaf. in Comment. h. t. n. 28.*

XXXVIII. Notandum tertio. Competit etiam Patrono lus, vel potius onus tuendi, vel defendendi Ecclesiam, *c. Filiis; 31. caus. 16. q. 7.* Ubi dicitur, quod Patronus Ecclesiæ sollicitudinem gerere debeat, ideoque Sacerdotem, seu Ministrum aliquid ex bonis Ecclesiæ defraudantem, vel ejus bona dilapidantem, vel honestè commone, vel Episcopo denunciare debeat, & in *can. seq. ead. q.* decernitur, ut quamdiu fundatores Ecclesiarum in hac vita superstitibus extiterint, pro eisdem bonis, curam permittantur habere sollicitam, v. g. ne redditus Ecclesiæ patronatæ in alios usus convertantur, quàm secundum præscriptum foundationis: ut ædes sacræ, & parochiales reparentur, & conserventur: ut officia Divina celebrentur, juxta ordinationem Fundatoris &c. *Laym. Lib. 4. tr. 2. c. 13. n. 9.*

§. III.

An Patronus possit Jus patronatus alienare, vel pensionem aliquam exigere, aut aliud onus, seu gravamen imponere Ecclesiis, vel Beneficiis patronatis?

XXXIX. Respondetur, Patronus non potest, propria auctoritate, sine consensu Ordinarii, seu Dioc-

fani Jus patronatus alienare, nec aliquid temporale ab Ecclesia patronatus, vel Beneficio exigere, nec aliud onus imponere, nisi pensio aliqua in prima fundatione, cum consensu Episcopi, Patrono fuerit reservata, prout statuitur in *c. Præterea*; 23. h. t. Ubi Papa Lucius III. ita rescribit: quoniam Advocati Ecclesiarum (id est Patroni, *Gl. hic V. Advocati*;) Jus advocationis (sive patronatus) titulo donationis, vel emptionis, vel alijs, pro suo arbitrio, initis contractibus (puta permutationis, vel cusecutionis, per quod dominium transferatur, *Hofiens. hic V. Alijsque*;) in alios transferre præsumunt: item Fodrum (id est, collectas, quas Patroni imponunt Ecclesijs, *Gl. hic V. Eodem*;) albergarias (cogendo scilicet Ecclesias, ut unum, vel plures milites recipiant, eisque de quotidiana sustentatione provideant, vel pretium victualium solvant, *Hofiens. hic V. eod.*) regium (id est tributum, quod Regi debetur, *Gl. hic V. eod.*) & similia, tãquam à proprijs rusticis (nempe semel, vel sæpius in anno) ab Ecclesijs extorqueant, aut exigunt; ideo statuit idem Papa, ut Advocati, seu Patroni, vel Vicedomini, sive Custodes, vel guardias habentes, aut quocunque alio nomine censeantur, à gravaminibus Ecclesiarum cessent, nihilque ab ipsis, præter antiquos, & moderatos redditus à locorum Episcopis institutos, (vice tributis, sive pensionis, & hoc ante consecrationem Ecclesiæ, non post, *Gl. hic V. Institutos*;) exigant, aut, si aliud extegerint, excommunicationi subdantur. Contractus quoque huiusmodi (scilicet donationis, venditionis, & alios similes, de quibus supra) quos fecerunt, vel facient, nullum vim, ac robur habere decernimus.

XL. Pro explicatione hujus cap. Notandum primò. Quamvis Jus Patronatus, & Advocatiæ, propriè, & strictè loquendo, sint distincta jura, ut tradit *Gl. in cit. cap. Præterea*; *V. Jus advocationis*; h. p. plerumque tamen, pro iisdem sumuntur, & in jure equiparantur, ut notat *Hofiens. in cit. c. V. Non habere*; & *Ioan. And. ibid. num. 5.* Utrumque enim non ex debito: sed ex gratia ab Ecclesia est concessum; neutrum potest vendi, per se, ac seorsim, quamvis utrumque accessoriè vendi, vel transferri possit, venditis, aut translatis bonis, quibus tale jus est annexum: neutrum etiam donari potest Laico, sine consensu Episcopi, utrumque verò liberè donari potest Loco Religioso, aut Prælati, nomine Ecclesiæ, sine consensu Episcopi, *Hofiens. hic V. eod.* Quamquam *Innocentius in cit. c. Præterea*; putet, esse discrimen inter Jus patronatus, & advocationis, quòd prius quidem liberè donari possit Ecclesiæ, vel Ecclesiastica personæ, non item posterius; cum multum intersit Ecclesiæ, qualem Advocatum habeat.

XLI. Notandum secundò. Quamvis Jus patronatus, vel Advocatiæ, si annexum sit Universitati bonorum, accessoriè, unà cum bonis alienari, & transferri possit, prout infra dicitur; non tamen potest per se, ac seorsim alienari, sive transferri in aliam personam, vel Ecclesiam, sine consensu Episcopi, seu Prælati Ecclesiastici, ut colligitur ex *cit. c. Præterea*; & consensu etiam Capituli, seu Conventionis, si Ecclesia sit Collegiata: præsertim verò Jus Advocatiæ, in qua electa est industria, & potentia personæ.

Tomus III.

Quod verò ad fructus, seu redditus annuos, aliæque commoda temporalia attinet, quæ Patronus, vel Advocatus justè percipere potest; quia v. g. tempore fundationis, cum Episcopi consensu, sunt reservata, vel ex antiqua consuetudine legitime præscripta, obtenta, distinguendum est: vel enim ij redditus, aut commoda sunt certa, & determinata, v. g. certa pars fructuum, vel certa pensio annua: tum illi redditus, vel commoditates vendi, aut locari possunt alteri personæ, quæ illas percipiat, nomine, & auctoritate Patroni, vel Advocati, ita, ut Titulus, seu Jus patronatus, vel Advocatiæ maneat penes ipsum venditorem, vel locatorem, arg. *c. ult. Ne Prælati vires suas*; & c. sicut etiam commoditas ususfructus vendi potest alteri, jure ususfructus remanente penes ususfructuarium, *l. Necessariò*; 8. §. ult. ff. de peric. & comm. rei vend. Vel redditus illi, aut commoditates sunt incertæ; & tunc vendi possunt, sicut fructus incerti, ut jactus retis, partus ancillæ, & fructus nascituri, vendi possunt, *l. Si factum* 12. ff. de act. empt. Io. And. in cit. *c. Præterea*; num. 5. & ibid. *Abb. num. 9. & Io. h. t. c. 2. lib. 6. cap. 21. qu. 22.* Excipiendum tamen videtur, nisi sint opera, vel præstationes, non absolutè reales: sed personales, debita personæ Patroni, vel Advocati Ecclesiæ, v. g. ut alimenta ei præstentur, vel ut ipso adveniente, aut transeunte, Ecclesia, vel ejus subditi vecturas, aut angarias præstent, hæc enim non possunt vendi alijs; quia inhærent personæ Patroni, vel Advocati, cui talia obsequia debentur, *Abb. c. l. num. ult.* præterquam quòd id cedat in magnum præjudicium Ecclesiæ, si tales exactiones vendantur alijs, qui majoris lucri, vel commodi sui causâ, plus vexare solent Ecclesias, vel earum subditos.

XLII. Notandum tertio. Prohibitum est sub pœna excommunicationis ferendæ, ne Patroni, vel Advocati Ecclesiarum in recognitionem juris patronatus, vel advocatiæ, aliquid ab illis exigant, neque tributa, vel collectas militum, vel ullum servitium, v. g. alendi canes venaticos, vel alia jumenta, ipsis imponant, neque ullis alijs oneribus, vel exactionibus gravent, *cit. c. Præterea*; & ibi *Abb. num. 4. h. t.* & habetur etiam in *c. 1. & c. Grave*; 15. infra de censib. Ratio est, quia talia à subditis exigere, illisque huiusmodi onera imponi solent, ut indicatur in *cit. c. Præterea*; ibi: *tanquam à proprijs rusticis*; & c. Ecclesiæ autem, eorumque Ministri non subijciuntur seculari potestati, ut per se patet. Excipitur, nisi Patronus in fundatione sibi reservert, cum auctoritate, & consensu Episcopi, pensionem aliquam annuam, quæ tamen moderata esse debet, spectatâ fundationis, & reddituum Ecclesiasticorum quantitate, ita ut dos Ecclesiæ necessaria nequaquam minuat. Quòd si tempore fundationis, cum consensu Episcopi, imposita sit Ecclesiæ pensio immoderata, vel quæ ex postfacto fiat multum onerosa Ecclesiæ, illa ad debitam moderationem reducenda erit, *Abb. in cit. c. Præterea*; nu. 7. h. t. Consentit *Concil. Trident. Sess. 24. c. 3. in fine de ref.* Ubi præcipitur, ut Patroni visitationi ornamentorum Ecclesiæ, aut bonorum stabilium, seu Fabricarum proventibus se non immisceant, nisi quatenus id eis ex institutione, ac fundatione competit. Simile Decretum extat *Sess. 25. c. 9. de reform.*

H h h h

XLIII.

XLIII. Notandum 4. Patronus, sive Fundator Ecclesiæ potest in ipsa fundacione, cum consensu Episcopi, honestam conditionem apponere, etiam contra Jus commune, & interdum cum derogatione Juris Episcopalis. Sic v. g. Episcopus, ad petitionem Patroni, Jus confirmandi Prælaturum alicujus Ecclesiæ, quod alias Jure communi competit ipsi Episcopo, seu Ordinario, transferre potest in alium, ut ad aliud Monasterium, vel Prælaturum ejus pertineat, prout sumitur ex *c. Cum dilectus*; 8. de consuet. & docet ibid. *Abb. nu. 5. & Laym. nu. 2. & ex c. Verum*; 4. de condit. appos. Requiritur autem primò. Ut id fiat tempore fundacionis, ut docet *Gl. in cap. 2. V. Non pertinere*; caus. 10. qu. 1. Cum enim quilibet rei suæ sit moderator, & arbiter, idè in donacione, seu fundacione, ac traditione facta Ecclesiæ, potest quis non aliter velle donare, aut fundare, nisi cum certa conditione, modò ea sit licita, & honesta: at verò post factam fundacionem, non potest talis conditio apponi, vel exigì, ut tradit *Gl. cit. juxta l. 4. C. de donat. quæ sub modo* &c. ubi dicitur, *Perfecta donatio conditiones postea non capit.* Secundo. Requiritur, ut id fiat, cum consensu Episcopi, quia Fundator, cum sit privata persona, non potest suâ voluntate, aut auctoritate propriâ, Canones immutare, prout habetur in *c. Requisisti*; 15. ante medium de testament. præsertim in præjudicium ipsius Episcopi: sed post factam fundacionem non potest Episcopus mutationem instituere, etiamsi petat, & consentiat Patronus Ecclesiæ, quando Jus v. g. confirmandi Prælaturum jam acquisitum fuit Episcopali dignitati, ut confirmatio pertineat ad alium Prælaturum, nisi adsit justa causa, seu necessitas, cum consensu Capituli, aliisque adhibitis, quæ necessaria sunt, ad alienationem juris Ecclesiæ acquisiti: ante fundacionem verò Ecclesiæ, non est Jus confirmandi acquisitum Ecclesiæ, idèque potest, ad petitionem Patroni, cum consensu Episcopi, ad alium transferri *Glos. in cit. c. Cum dilectus*; *V. Constitutum*; & ibid. *Abb. nu. 5. 10. & 11.*

SECTIO III.

DE MODIS, QVIBVS IVS PATRONATVS IN ALIUM TRANSFERRI POTEST.

Quatuor sunt modi, quibus Jus patronatûs in alios transferri potest, ut tradit *Gl. in c. Pæ mentis*; 26. *V. eod. in fine*, & *Dd. communiter*, videlicet successione, sive jure hæreditario, donacione, permutatione, & venditione, de quibus agemus in §§. seqq.

§. I.

An, & quâ ratione Jus patronatûs per successionem hæreditariam transferri in alios possit?

XLIV. Assertio 1. Jus patronatûs ad quosvis hæredes Patroni, cum Universalitate bonorum, qui-

bus est annexum, transire potest, & quidem tam ex testamento, quam ab intestato, & non solum ad hæredes suos, sive descendentes: sed etiam ad hæredes extraneos, sive sint mares, sive femina; quia *Text. in c. 1. b. t. indistinctè loquitur de hæredibus Patroni*, nullâ expressâ differentiâ sexûs, *Abb. ibid. num. 2. & 3. Silvest. V. Jus patronatûs*; qu. 4. dicto 3. Ex quo inferitur primò. Quòd, si filia sit hæres cum fratre, æquè cum illo in Jure patronatûs succedat. Secundò. Si filius non sit hæres patris sui, quia repudiavit hæreditatem, non succedit etiam in Jure patronatûs, quia hoc velut accessorium sequitur hæreditatem. Tertiò. Si solus primogenitus succedat in hæreditate patris, ceteri filij etiam à Jure patronatûs excluduntur; sicut, & filia, quæ renunciavit hæreditati paternæ, solâ dote contenta. Quartò. Si pater filium, vel filiam, in certa re instituit, extraneum verò hæredem universalem scriptis, Jus patronatûs, non ad filium, vel filiam: sed ad extraneum hæredem transibit; quia transit cum universalitate bonorum, quam hæreditas continet, & institutio in re certa habetur loco Legatarij, *l. pen. C. de her. instit.* Idèoque cum hæres non sit, non consequitur Jus patronatûs, *Abb. in cit. c. 1. nu. 2. Silvest. c. l. Aror p. 2. lib. 6. c. 20. qu. 9. §. Quæres.* Excipi debet, nisi institutus sit in re certa, quæ continet universalitatem, v. g. in villa, castro, pago, civitate, & similibus, quibus inest Jus patronatûs, quod cum illa transit quoque ad eundem institutum, juxta *c. Ex literis*; 7. *h. t. Canisus in c. 1. & 2. num. 5. eod.*

XLV. Assertio 2. Si plures hæredes sint unius Patroni Ecclesiæ, Jus patronatûs inter se dividere non possunt, ita, ut unus in una parte, alius in alia Presbyterum collocet, sive nominet: sed Jus patronatûs, sive præsentationis ex æquo, sive in solidum ad quemlibet hæredem transit, etiamsi inæqualibus partibus sint hæredes instituti, adeoque omnes Patronatûs effectus competunt singulis hæredibus, præter præsentationem, quæ ita omnibus est communis, ut tamen unus per se seorsum præsentare non possit: sed omnes simul, & communiter, prout sumitur ex *c. Perlatum*; 1. in princ. *h. t.* ubi dicitur: *quòd Ecclesia inter hæredes patroni dividi non debeat*, & tradit *Gl. V. Non debeat.* Ubi rationem dat, quia Jus patronatûs est simplex, & indivisibile, quoad substantiam, est enim Jus incorporale, incorporalia verò dividi non possunt, sicut nec servitutes reales, *l. Vie*; 17. ff. de servit. Idèoque Jus patronatûs ita competit pluribus, ut sit penes singulos in solidum, *Abb. in cit. c. 1. n. 7. & cit. c. 20. qu. 9.*

Potro tripliciter intelligi potest, Jus patronatûs non posse dividi inter hæredes Patroni, ut notat *Abb. c. l. num. 6.* Primò. Quòd non possint hæredes Patroni inter se convenire, ut unus habeat Patronatum in una parte Ecclesiæ, alius in alia, v. g. Unus in uno Altari, alius in alio, qui sensus colligitur ex integra lectione *cit. cap. 1.* Secundò. Quòd Patroni non possint reditus, & possessiones Ecclesiæ inter se dividere. Tertiò. Quòd ipsummet Jus patronatûs non possit dividi inter hæredes, cum sit incorporale, ac indivisibile, sed in solidum sit penes unumquemque hæredum, XLVI.

XLVI. Ceterum, ut facilius provideatur Ecclesijs, & ut evitentur discordiæ, quæ facile oriri possunt inter Patronos, dum unus hunc, alius illum Clericum vult præsentare, permixtum est in *Clement. 2. v. Ab uno*; v. g. unus idemque Titio, & Cajo diversis Patronis, duo enim habet suffragia.

XLVII. Ceterum, ut facilius provideatur Ecclesijs, & ut evitentur discordiæ, quæ facile oriri possunt inter Patronos, dum unus hunc, alius illum Clericum vult præsentare, permixtum est in *Clement. 2. v. Ab uno*; v. g. unus idemque Titio, & Cajo diversis Patronis, duo enim habet suffragia.

XLVIII. Quod ut melius intelligatur, notandum primò. Si plures Patroni habeant simul Jus patronatus, & in præsentando non consentiant, tunc distinguere oportet, vel enim hoc ius pertinet ad plures divisim, seu seorsim ad singulos, vel ad plures conjunctim, sive ut universos, ut docet *Abb. in c. Quoniam 3. n. 13. h. t.* Priore casu, si pertineat ad plures, ut singulos, seu singulares (quod in dubio præsumendum est, ut tradit *Garc. de benef. p. 5. c. 9. num. 222.*) prout accidit, si plures sint Patroni ex diversis causis, videlicet unus ex fundatione Ecclesiæ, alius ex ædificatione, alius ex dotatione: vel, si unius Patroni originalis plures filij, aut hæredes sint, quamvis ex partibus inæqualibus instituti, tunc quilibet per se, ac seorsim præsentare potest, & is, in quem plures, comparatione aliarum partium, consentiunt, admittendus est, & alijs præsentatis præferri debet, v. g. si Jus præsentandi spectet ad xii. ut ad singulos divisim, ac seorsim, & unus sex suffragia habuit, alter iv. tertius duo, tunc primus instituendus erit, quia sex sunt major pars, non respectu totius numeri, scilicet xii. sed respectu partium minorum, videlicet iv. & duo. Idque probatur ex *c. Quoniam*; 3. h. t. quod est desumptum ex Concilio Lateranensi sub Alexandro III. cap. 17. Ubi dicitur: quoniam in quibusdam locis fundatores Ecclesiarum, aut hæredes eorum, potestatem, in qua eos Ecclesia hucusque sustinuit, abutuntur: & cum una Ecclesia unus debeat esse Rectoris, ob dissensiones suas plures præsentant, ideo præsentati Delecto statuimus, ut si forte in plures, seu diversas partes, vel personas vota, seu suffragia Fundatorum, sive Patronorum divisa sint, ille præficiatur Ecclesiæ, qui majoribus juvatur meritis, & plurium suffragijs approbatur: Sin autem id sine scandalo fieri nequeat, Episcopus Ecclesiam ordinet, (constituendo in eo Rectorem) sicut ipsi melius, sive consultius videbitur. Ut, si v. g. is, qui præsentatur, Parochianus sit exorsus, idemque institutioni illius se opponant, tunc enim Episcopus alium instituere poterit, *arg. c. ult. dist. 63. Abb. hic num. 5.* quamvis etiam hoc ipso casu, si Patroni alium idoneum præsentare velint, id ipsis concedendum sit, ut ex infra dicendis patebit. Simile statuitur in *c. Cum teneamur*; 6. de præb. ubi dicitur: si sine scandalo non possit provideri Beneficium, cui Papa mandavit, non esse mandandum executioni.

XLVII. Assertio 3. Si plures hæredes extent plurium Patronorum originalium, tum illi in iure præsentandi succedunt, non per capita (sicut in bonis libertorum Patroni iure civili succedunt, *S. Sed nostra Instit. de success. libere.*) sed per stirpes, ita ut hæredes, etsi plures unus Patroni, unam tantum vocem, sive suffragium in præsentando habeant, ut docet *Abb. in c. t. nu. 5. h. t. Silo. v. Patronatus*; qu. 4. dicto 4. *Arzob. tit. 20. q. 9. in fine*; & alij Dd. communiter. Idque statutum habetur in *c. Clem. 2. in princ. h. t.* Ubi dicitur: plures ab uno ex Patronis Ecclesiæ relictis hæredes (sui, vel extranei, cum hæc non distinguatur, *Gl. hic v. Hæredes*) vocem duntaxat unius habebunt in præsentatione Rectoris, vel alterius Clerici, cum sit eadem ratio, ut addit *Gl. hic v. Rectoris*; v. g. tres sunt Patroni ex diversis titulis ejusdem Ecclesiæ, Titius ex fundatione, qui post se reliquit unum filium: Cajsus ex constructione Ecclesiæ, qui reliquit post se duos filios: Sempronius ex dotatione ejus, ex quo superstites sunt quatuor filij: hoc casu, filius Titij habebit unam vocem in præsentando, & duo filij Cajsij unam tantum vocem habebunt, quia succedant in locum parentum suorum, quorum personas representant. Quare qui à tribus personis ex 4. filijs Sempronij, adeoque majore parte stirpis, seu familie, fuerit præsentatus, habebit unum suffragium: quod, si filius Titij alium, & duo filij Cajsij, aut etiam unus tantum ex illis alium voluerint præsentare, censetur præsentatio fieri in discordia, nec suffragia plurimum prævalebunt; quia plures computantur tantum pro uno, si uni succedant. Igitur hoc casu, ut præsentatus à tribus filijs Sempronij acquirat Jus ad Ecclesiam, vel Beneficium, necesse est, ut, vel à filio Titij, vel à duobus filijs Cajsij, etiam præsentetur: se-

cus est, si plures filij, vel hæredes succedant, non uni, sed pluribus, & diversis Patronis, tunc enim plura suffragia habent, sive plures dent pluribus, sive unus pluribus, *Gl. in cit. Clement. 2. v. Ab uno*; v. g. unus idemque Titio, & Cajo diversis Patronis, duo enim habet suffragia.

XLVIII. Quod ut melius intelligatur, notandum primò. Si plures Patroni habeant simul Jus patronatus, & in præsentando non consentiant, tunc distinguere oportet, vel enim hoc ius pertinet ad plures divisim, seu seorsim ad singulos, vel ad plures conjunctim, sive ut universos, ut docet *Abb. in c. Quoniam 3. n. 13. h. t.* Priore casu, si pertineat ad plures, ut singulos, seu singulares (quod in dubio præsumendum est, ut tradit *Garc. de benef. p. 5. c. 9. num. 222.*) prout accidit, si plures sint Patroni ex diversis causis, videlicet unus ex fundatione Ecclesiæ, alius ex ædificatione, alius ex dotatione: vel, si unius Patroni originalis plures filij, aut hæredes sint, quamvis ex partibus inæqualibus instituti, tunc quilibet per se, ac seorsim præsentare potest, & is, in quem plures, comparatione aliarum partium, consentiunt, admittendus est, & alijs præsentatis præferri debet, v. g. si Jus præsentandi spectet ad xii. ut ad singulos divisim, ac seorsim, & unus sex suffragia habuit, alter iv. tertius duo, tunc primus instituendus erit, quia sex sunt major pars, non respectu totius numeri, scilicet xii. sed respectu partium minorum, videlicet iv. & duo. Idque probatur ex *c. Quoniam*; 3. h. t. quod est desumptum ex Concilio Lateranensi sub Alexandro III. cap. 17. Ubi dicitur: quoniam in quibusdam locis fundatores Ecclesiarum, aut hæredes eorum, potestatem, in qua eos Ecclesia hucusque sustinuit, abutuntur: & cum una Ecclesia unus debeat esse Rectoris, ob dissensiones suas plures præsentant, ideo præsentati Delecto statuimus, ut si forte in plures, seu diversas partes, vel personas vota, seu suffragia Fundatorum, sive Patronorum divisa sint, ille præficiatur Ecclesiæ, qui majoribus juvatur meritis, & plurium suffragijs approbatur: Sin autem id sine scandalo fieri nequeat, Episcopus Ecclesiam ordinet, (constituendo in eo Rectorem) sicut ipsi melius, sive consultius videbitur. Ut, si v. g. is, qui præsentatur, Parochianus sit exorsus, idemque institutioni illius se opponant, tunc enim Episcopus alium instituere poterit, *arg. c. ult. dist. 63. Abb. hic num. 5.* quamvis etiam hoc ipso casu, si Patroni alium idoneum præsentare velint, id ipsis concedendum sit, ut ex infra dicendis patebit. Simile statuitur in *c. Cum teneamur*; 6. de præb. ubi dicitur: si sine scandalo non possit provideri Beneficium, cui Papa mandavit, non esse mandandum executioni.

Additur in *c. Quoniam*; in fine, ut id ipsum etiam faciat Episcopus, si inter aliquos de iure patronatus quæstio orta sit, & intra quatuor menses non fuerit definita, de quo infra.

Posteriore verd casu, si Jus patronatus spectet ad plures conjunctim, sive collectivè, aut ut ad Collegium, tunc præsentatio concorditer fieri debet à majore parte conjunctorum, sive totius Collegij; ita, ut suffragia minoris partis non valeant: v. g. si ad xii. spectet Jus præsentandi, requiritur, ut vii. consentiant in unum: si verd vi. præsentent unum: iv. alium, & reliqui duo alium præsentent, nulli ex illis, vitalis

Hhh h 2

præ-

Tomus III.

præsentationis, jus acquireretur; quia non est præsentatio facta à majore parte totius Universitatis, sive Collegij, *Abb. in cit. c. Quoniam; 13. h. t. Acor. cit. lib. 6. cap. 21. q. 20.*

XLIX. Notandum secundò. Si jus præsentandi pertineat ad plures, ut conjunctos jure Universitatis, seu Collegij, tunc non valet præsentatio, nisi collegialiter, sive à congregatis sit facta; quia Collegium, sive Universitas non est, nisi congregetur, simulque conveniat. Quare hoc casu omnes absentes vocandi sunt, alioqui præteriti, seu neglecti agere possunt contra præsentationem, & petere, ut rescindatur, *arg. c. Quod secus; 28. & c. Bone; 36. de elect. Acor. cit. c. 21. q. 21. nisi postea eam consensu suo ratificaverint, arg. c. Cura; 11. h. t.*

Notandum tertio. Quando Jus præsentandi pertinet ad plures hæredes diversorum Patronorum in stirpes, qui habentur pro uno, & unam tantum vocem habent, juxta *Clement. 2. h. t.* quamvis decens sit, eos simul congregari, & convenire, ad præsentandum tamen absolute id non est necessarium: sed possunt etiam seorsim dare sua suffragia, *Ioan. Andr. in cit. c. Quoniam; n. 4. h. t. Garc. cit. c. 9. nu. 222.* Quamvis contrarium teneat *Abb. in cit. c. Quoniam; in fine, & alij apud Garc. c. l. n. 223.* qui putant, tamen si plures præsentent, ut singuli, necessarium esse, ut simul congregentur, & conveniant; quod verum est, si vi statuti, vel consuetudinis soliti sint simul convenire, ut nimirum singulorum rationes audiantur, *Garc. c. l. num. 226.*

L. Ceterum illud hoc loco addendum, si Patroni, vel hæredes eorum inter se discordent in præsentando, idèque Ecclesia careat Rectore, debet Episcopus imperare in Ecclesia cessationem à Divinis Officijs, prout statuitur in *c. Perlatum; 1. h. t.* Nam cum perlatum esset ad Synodum Cambilonensem, habitam sub Imperatore Carolo magno (ut refert *Gl. margin. hic*) quòd inter hæredes alicujus Fundatoris, seu Patroni discordia ortæ essent, idèque Ecclesiæ quædam fuerint in plures partes divisa, ita ut singulæ partes suos haberent Presbyteros (prout habetur in antiqua lectione hujus cap.) idcirco S. Synodus statuit, Ecclesiam inter Patronos dividi non debere: sed si similitates, sive discordiæ inter illos ortæ sint, propter quas Sacerdos ibi Officio suo canonicè fungi non possit, & resaliter componi nequeat, prohibendum esse ab Episcopo, ne in ea Ecclesia Missarum solennia celebrentur, donec ad concordiam redeant hæredes, & Ecclesia Sacerdotem canonicè institutum habeat, qui liberè suum Ministerium exercere possit. Ubi tamen distinguendum est, ut tradit *Abb. hic in fine:* vel enim est contentio inter Patronum, & Episcopum, & tunc Episcopus ponere debet Oeconomum, sive Administratorem, aut Vicarium temporalem in Ecclesia, donec controversia fuerit composita, *arg. c. Cum vos 34. de Offic. Judic. Ord.* Vel contentio est inter Patronos super Jure patronatus, tunc Episcopus expectare debet, donec tempus, à jure præfixum ad præsentandum, elapsum fuerit, post quod Episcopus Rectorem in Ecclesia liberè instituet, juxta *c. Quoniam; 3. in fine h. t.* dummodo sine scandalo id fieri possit, *Gl. fin. in cit. c. 1.* Si verò post elapsam hoc tempus, Patronus Presbyterum in

Ecclesia institutum ab Episcopo non admittat, tunc demum recurrendum est ad remedium hujus cap. nempe, ut indicatur cessatio à Divinis, *Innocent. hic in fine.*

LI. Præterea in *c. Quæcunque; 2. h. t.* (quod est desumptum ex Concilio Triburiensi *c. 32. & refertur in c. Si plures; 36. caus. 16. q. 7.*) decernitur, si contingat Patronos inter se dissidere in præsentatione Presbyteri, debet Episcopus, si aliter Ecclesiæ non possit consulere, tollere inde Reliquias, & ostia Ecclesiæ claudere, ut nullus in ea sacrum Mysterium celebret, donec idoneum Presbyterum eligant, sive constituent. Porro illæ solum Reliquiæ sunt tollendæ ex Ecclesia, quæ sunt extra Altare in arca inclusæ: non autem illæ, quæ Altari sunt inclusæ; nam per illarum amotionem sigillum violaretur, & Altare execraretur, ut notat *Gl. hic V. Reliquias; & Abb. num. 1.* Ex quo etiam colligitur, quòd Patroni non possint velle, ut in una Ecclesia plures instituantur Presbyteri; quia unius Ecclesiæ, vel Beneficij, unus tantum debet esse Rector, vel Presbyter, *c. Cum non ignores; 21. de præbend. neque Jus, & Titulus Beneficij dividi potest, c. Majoribus; 8. c. Dilectis 25. eod. Abb. in cit. c. 2. n. 2. h. t.*

§. II.

Ad quos præterea Jus patronatus, per successionem transire possit?

LII. Quæritur primò, An Jus patronatus gentilitium, id est reservatum illis, qui sunt de familia, seu agnatione Fundatoris, extincta familiâ, transeat ad hæredes extraneos? Respon. primo, Si Fundator expresse voluit, ut Jus patronatus tantum pertineret ad illos, qui sunt de familia, sive ad agnatos, non autem ad eorum hæredes, tunc ad hæredes extraneos non transit: sed extincta familiâ, etiam Jus patronatus extinguitur, & Ecclesia fit libera: sicuti, si Jus patronatus sit relictum filijs masculis tantum, exclusis foeminis, deficientibus masculis, non transit ad foeminas: sed extinguitur, *Fagnan. in c. 1. num. 22. & 23. h. t.* Ratio est, quia Patronus in fundacione Ecclesiæ potest remittere Jus patronatus in totum, vel pro parte, in præjudicium descendendum, vel extraneorum hæredum, prout ei libuerit, ut infra dicetur.

LIII. Resp. secundò. Si Jus patronatus sit concessum à Fundatore illis, qui sunt de familia, simpliciter, & absolute, non addita particulâ taxativâ tantum, vel simili, tunc extincta familiâ, transit ad hæredes agnatorum, etiam extraneos, non ex provisione hominis: sed ex provisione Legis, quæ regulariter non tollitur per provisionem hominis: cum ergo Jus patronatus ex provisione Juris communis, transeat ad hæredes, etiam extraneos, ut supra dictum, sequitur, quòd provisio hominis concedentis Jus patronatus illis, qui sunt de familia, non obstat, quin illis deficientibus, ex provisione Legis ad extraneos hæredes transeat. Si reservatio familiæ facta sit, non taxativè, seu exclusivè, sed demonstrativè solum: vel ut summum reservatio facta esse intelligitur, cum ea restrictione, ut Jus patronatus ad extraneos hæredes non transeat, durante fa-

familiâ: secus verò illâ deficiente; quia tunc casus à Fundatore omisus, relinquitur Juris communis dispositioni, *Fagnan. c. l. num. 25. & 26.* qui ait, ita resolvisse Rotam die 6. Junij. anno 1578. Aliud est de Jure patronatûs concessio Universitati, seu Collegio, quod non potest transferri ad eos, qui sunt extra Universitatem, seu Collegium; quia Universitas non habet heredem, vel successorem, sicut ultimo de familia succedi potest, *Fagnan. c. l. n. 27.*

LIV. Quæritur secundò. An Jus patronatûs transeat ad Fideicommissarium universalem? Resp. communis sententia Dd. negat apud *Molin. tr. 2. de Inst. dis. 188. num. ult.* transire: sed ait remanere penes heredem directum, *Covarr. in c. Raynutus; 16. §. 9. num. 8. de Testam. & lib. 2. var. resol. c. 18. nu. 8. Barb. in c. 1. nu. 10. h. t. Garc. de benef. p. 5. c. 9. nu. 17. ubi num. 18. & 19. ait, Jus patronatûs personale, & non annexum bonis, non transire ad Fideicommissarium, quamvis ex testantis judicio, & expressâ voluntate possit Fideicommissarius consequi Jus Patronatûs, accedente licentiâ Episcopi. Fundamentum hujus communis sententiæ est, tum quia ad Fideicommissarium non transeunt alia jura, quàm quæ continent commodum pecuniarium: cuiusmodi non est Jus patronatûs, quod ad honorem potius pertinet, & ideo apud primum, ac directum heredem ex præsumpta Testatoris voluntate manere debet: Tum quia Jus sepulchri non transit ad Fideicommissarium, sed penes heredem manet, *l. Quia perinde; 42. ff. ad SC. Trebell.* etiamsi ab indigno auferatur hereditas, *l. Si quis; 33. ff. de Relig. & sumpt. fun.* Tum quia Jus patronatûs, quod competit in liberos, restituta hereditate, non transit: sed apud liberos Patroni manet, *l. Si Patroni; 5. in princ. ff. ad SC. Trebell.* Ergo sicut ista jura non comprehenduntur sub restitutione faciendâ Fideicommissario, cum non veniant jure hereditario, ita nec Jus Patronatûs Ecclesiæ.*

LV. Nihilominus tamen contraria sententia affirmativa est valde probabilis, quam post *Gomez & Molin. Jurisfam. tenet Zasius in Comment. h. t. nu. 12. & Molin. nosse; c. l. ait, hanc sententiam; quod Jus patronatûs transeat ad Fideicommissarium, sufficiens probari. Et revera argumenta allata pro communis sententiæ negativa efficaciter id non probant; nam in primis Jus patronatûs Ecclesiasticum continet, non solum honorem: sed etiam commodum pretio æstimabile, est enim utile Patrono, cum si ad inopiam vergat, debeat ali ex bonis Ecclesiæ, & possit in dotem dari marito, ad quem pertinet presentatio, durante matrimonio, quæ est instar fructûs Juris patronatûs, ut supra dictum num. 17. Neque etiam refert, quod Jus patronatûs non acquiratur jure hereditario, nam si apte naturâ sequitur eum, ad quem universa bona transeunt, non tanquam aliquid hereditarium: sed tanquam aliquid annexum rerum universitati, cum qua transit. Denique non est etiam paritas inter Jus hujus patronatûs, & jura sepulchri, vel patronatûs Civilis; nam Jus sepulchri tantum sequitur heredem, & Jus patronatûs in liberos tantum ad hæredes, sive liberos in potestate patris constitutos transit, ut patet ex *Tit. Instit. de assignat. liberos. §. Datur autem; at Jus patronatûs, de quo hic, competere potest, etiam non hæredi, non quidem jure successionis, sive hereditario: sed jure accessionis, sequitur enim Universita-**

tem rerum, cui est annexum, & cum ea transit etiam ad emptorem, vel alium, ad quem bona perveniunt etiam Titulo particulari, v. g. donationis, ut postea dicitur. Porro certum est, Jus patronatûs transire ad universalem bonorum possessorem, qui est veluti hæres, & succedit in universum jus defuncti, jure Prætorio, & in effectu, est plenus hæres. *l. 2. & 3. §. 1. & 2. ff. de bonor. posses.* Imò etiam in usufructuario universitatis bonorum hoc jus transit, *Barbos. in c. Ex litteris; 7. nu. 7. h. t.*

LVI. Quæritur 3. An in divisione hereditatis Judex possit uni ex cohæredibus adjudicare Jus patronatûs? Resp. Probabilius est, non posse, ut docet *Abb. in c. Querimoniam; 9. num. 3. h. t.* Ratio est, vel enim bona hereditaria dividuntur inter hæredes æqualiter, & tunc non est ratio, cur uni potius adjudicetur, quàm alteri: ideoque cum sit jus indivisibile, manere debet penes omnes hæredes in solidum, unde etiam prohibetur divisio Ecclesiæ inter hæredes in *c. 1. h. t.* Vel inæqualiter bona hereditaria dividuntur inter hæredes, & tunc si daretur Jus patronatûs ei, qui minorem partem hereditatis accepit, videretur ei ad judicari, ad compensationem inæqualitatis bonorum, & sic quodammodò commutaretur cum rebus temporalibus, & æstimationem reciperet, quod Simoniacum foret. Et hinc etiam, si quis nihil habeat in bonis, non potest cedere Jus patronatûs creditoribus; quia non recipit æstimationem, *Abb. c. l. nu. 4. Non obstat cap. Ex insinuatione; 14. h. t.* quia illud loquitur de libera cessione Patroni alteri Compatrono, sine pretio factâ, ut nonnulli illud cap. explicant, de quo infra. Non obstat secundò. Quod utilius sit Ecclesiæ, habere unum, quàm plures Patronos; quia cum jura permittant plures, non pertinet ad Judicem ex pluribus unum Patronum constituere, *Zaf. h. t. num. 13.*

LVII. Quæritur quartò. An publicatis bonis omnibus Patroni, & Fisco addictis, ob crimen v. g. læsæ Majestatis, vel hæresis, Jus patronatûs quoque transeat ad Fiscum, etiam sæcularem, isque in eo succedat? Respond. Et si Princeps sæcularis non possit per se, ac directè privare Patronum Jure patronatûs, ob delictum Patroni; quia Laicus Jus patronatûs habet, non ex concessione Principis sæcularis, sed Ecclesiæ: si tamen bonorum universitas, cui Jus patronatûs annexum est, confiscetur ob delictum Patroni, tunc accessorie, ac indirectè etiam Jus patronatûs ad Fiscum, sive Ecclesiasticum, sive sæcularem transit: ac proinde, si pater commisit crimen læsæ Majestatis, omnibus bonis confiscatis, Jus patronatûs, non ad filios ejus, sed Fiscum Principis transit. Nec refert quod sit spirituale, vel quasi spirituale; quia illius ex speciali gratia, & beneficio Ecclesiæ est capax Laicus, & ad extraneum heredem, etiam Laicum transit, cuius loco est Fiscus, *arg. l. Si totum; 82. ff. de acquir. hæred.* Veruntamen, si Jus patronatûs sit personale, seu per se, & singulariter consistat, non annexum ulli Castro, vel alijs bonis, tunc sub confiscatione omnium bonorum temporalium non continetur Jus patronatûs, adeoque manebit penes delinquentem, donec per sententiam Judicis Ecclesiastici eo privetur, tanquam indignus, & tum Ecclesiæ sit libera, *Abb. in c. Cum Laici; 10. nu. 3. h. t. Silvest. V. Jus patronatûs q. 5. dicto; 6. Azor cit. c. 20. q. 14. Barb. in c. Ex litteris; 7.*

H h h h 3

nu. 9.

nu. 9. & 10. h. t. *Garc. cit. c. 9. nu. 26. & 2. seqq.* ubi num. 29. & seqq. addit, quod post latam sententiam privatoriam Judicis Ecclesiastici, si Jus patronatus pertineat ad familiam, seu agnatos consanguineos, ad illos transeat, juxta dispositionem Fundatoris: si verò est hereditarium, quod etiam ad extraneos heredes transmitti potest, extinguitur Jus patronatus, & Ecclesia fit libera. Sin autem Patronus, cujus bona sunt confiscata, per sententiam Judicis non sit privatus, tum Jus patronatus hereditarium transit ad heredem ex testamento, vel ab intestato ipsius condemnati, eo defuncto: præterquam ob crimen hæresis, in quo ipso jure privatus existit Patronatu, c. *Ut commissi*; 12. §. *Privandi*; de hæret. in 6.

LVIII. Queritur quintò. An Jus patronatus possit transferri ad alium: per legatum in Testamento relictum? Respon. affirmativè, ut docet *Joan. Andr. in c. Cum seculum* 13. num. 2. h. t. & *ibid. Abb. n. 6. Silvest. c. l. qu. 4. disto*; 6. *Azor cit. c. 20. qu. 10.* nam sicut Jus patronatus potest donari inter vivos, ut infra dicitur: ita & Testamento legari per se, & solitarie, 3 quia legatum est quædam donatio à Testatore facta, *princ. Instit. de legat.* Et quidem si Ecclesiæ legetur, non requiritur, ut interveniat consensus Episcopi, sicut & in donatione inter vivos: si verò legitur Laico, vel Clerico, nomine proprio, debet accedere consensus Episcopi, sicut etiam requiritur, si Laico donetur. Quamvis autem consultum sit, ut Episcopi consensus interveniat, tempore conditi testamenti, vel saltem ante mortem Testatoris: absolute tamen sufficit, si accedat ex post facto, vel etiam post mortem Testatoris, idque favore ultimæ voluntatis. Veruntamen antequam consensus Episcopi accesserit, Jus patronatus existit penes heredem, quia per solam dispositionem Laici non potest hujusmodi jus in alium transferri: & jura tantum permittunt, ut Jus patronatus transferatur in filios, vel heredes: non autem in Legatarios, c. *Filijs*; 31. *caus. 16. q. 7. Abb. c. l. & alij Dd. cit.*

LIX. Queritur sextò. An Jus patronatus possit etiam per hereditariam successionem transire ad Monasterium, seu Religionem? Resp. affirmativè, idque duplici modo. Primò. Si Monasterium, sive Religio bonorum in communi capax instituat heredes à Patrono Laico, tunc enim accessorie cum universitate bonorum hereditatis, transibit etiam Jus patronatus. Secundò. Si Patronus Laicus fiat Religiosus, Jus patronatus ad ipsum spectans, transfertur in Monasterium; quia per talem ingressum omnia ipsius bona acquiruntur Monasterio, & consequenter etiam Jus patronatus, *Tambur. Tom. 3. de Jure Abbat. dist. 9. q. 28. nu. 1. & 2.* Porro, si Jus patronatus jure sanguinis delatum sit ad Patronum, qui Religionem ingressus est, Monasterium Jus præsentandi habebit tantum, durante vitâ Monachi; quia post ejus obitum deferitur ad heredes ipsius consanguineos, *Garc. cit. p. 5. c. 1. n. 555. & Tambur. 2. c. l. n. 2.*

§. III.

An, & quo pacto Jus patronatus per donationem ad alios transferri possit: & an etiam Ecclesia concedi possit?

LX. Assertio 1. Patronus Laicus (cui scilicet Jus patronatus competit jure proprio, ac privato, sive Laicus sit, sive Clericus) potest libere, adeoque non requisito consensu Episcopi Diocesani, Jus patronatus concedere Ecclesiæ, Monasterio, vel alij Religioso loco, aut etiam Clerico nomine Ecclesiæ, vel Dignitatis, quam obtinet, prout habetur in c. *Ilud*; 8. h. t. ibi: *Licet Religioso loco Jus patronatus conferendi liberam habeat facultatem.* Et expressius statuitur in c. *Si Laicus*; unic. in *princ. eod. in 6.* ubi dicitur: *Si Laicus Jus patronatus Ecclesiæ sibi competens, eisdem, vel alteri Ecclesiæ, seu loco Religioso duxerit conferendum, hujusmodi collatio (seu liberalis, & gratuita donatio) quamvis absque assensu Episcopi facta fuerit, efficax est censenda, ita tamen, ut per talem collationem, seu donationem juri Episcopi, qui eidem assensum non præbuit, nihil derogetur, quò minus scilicet institutione in tali Ecclesia habeat, ut explicat *Gl. Magna*; *ibid.* Ratio autem, cur si Patronatus à Laico donetur Ecclesiæ, non requiratur consensus Episcopi, est 3 quia tunc Ecclesia, vel Beneficium redit ad naturam suam, liberata à manu Laicorum, *Vivian. in Ration. hic.**

Porro, et si consensus Episcopi in donationem Juris patronatus accesserit, nequaquam tamen præjudicatur Juri Episcopali, ut notat *Joan. Andr. in cit. c. unic. nu. 10.* Nisi etiam Episcopus, cum consensu Capituli, adhibitis canonicis solennitatibus, Ecclesiam concefferit alicui Religioso loco, juxta c. *Regularis*; 7. de donat.

Et hinc etiam, si alicui Patrono, non jure proprio, ac patrimoniali: sed jure Ecclesiæ competere Jus patronatus, tunc illud alienare, vel donare alteri non posset, sine Superioris auctoritate, & alijs solennitatibus jure requisitis ad alienationem Jurium Ecclesiasticorum, ut patet ex *Tit. Decretalium, de rebus Ecclesiæ non alienandis.*

LXI. Assertio 2. Patronus Ecclesiæ non potest Jus patronatus per se, & singulariter concedere, seu donare Laico, vel etiam Clerico, ut personæ privatz, sine consensu Episcopi, alioquin donatio est invalida, ut colligitur ex *cit. c. unic. h. t. in 6.* per sensum contrarium, & tradit *ibid. Franc. n. 2. Abb. in cit. c. Ilud*; num. 5. *Azor cit. c. 20. qu. 5.* & alij plerique. Ratio diversitatis est, quia gravius periculum, seu damnum inferri potest Ecclesiæ, si Jus patronatus concedatur, seu donetur Patrono Laico, eò quòd Laici magis soleant gravare Ecclesias, quàm Clerici: & si Clerici excedant, faciliùs potest illos Ecclesia compellere, quàm Laicos; idèque merito ad mutationem Patroni Laici, requiritur consensus Episcopi, ut videat, an expediat Ecclesiæ mutare Patronum, & ne fortè concedatur Jus patronatus Tyranno, & valde potenti, qui vexat Ecclesiam, & an non fortè interveniat fraus, & non liberalis donatio fiat: sed facta venditio *Abb. c. l. num. 5. & 6.*

Pot;

Porro sufficit, si Episcopus concessionem, seu donationem iuris patronatûs à Patrono Laico, vel Clerico, ut privatâ personâ factam, ex post facto suo consensu, & auctoritate approbet, ita, ut tamen ab initio fuerit invalida; ex eo tamen tempore, quo consensus accessit, de iure subsistat, sive convalescat; nam ad præteritum non est potentia, adeoque impossibile est, ut Episcopus concessionem, seu donationem illam, quæ penitus irrita fuit, ita ratam habeat, ut ab initio valuerit, quod enim ab initio vitiosum est, non potest tractu temporis convalescere, Reg. jur. 18. & Reg. 29. in ff. ac proinde talis actus per ratificationem postea supervenientem est validus, non ex tunc! sed ex nunc, Abb. in c. Cura; 11. n. 2. h. t. Azor cit. c. 20. q. 5. non autem sufficit consensus tacitus Episcopi, non enim in actu odioso ex taciturnitate consensus præsumitur, Abb. c. l. nu. 4. quamvis etiam oppositum probabile sit; cum actus iste potius censetur esse favorabilis, quam odiosus, quandoquidem ius patronatûs conceditur, ut excitentur fideles ad fundationes, & donationes pias, & scientia ejus, qui potest contradicere, & non contradicit, inducit consensum, juxta ea, quæ tradunt Dd. in Reg. qui tacet; 142. ff. de R. I. Zaf. in Comment. h. t. n. 19.

LXII. Assertio 3. Potest Patronus Laicus, ius patronatûs, quod in Ecclesia habet, non solum alteri, sed etiam eidem Ecclesie donare, prout expressè dicitur in cit. c. unic. h. t. in 6. & tunc Ecclesia erit Patrona sui ipsius, ut ait Gl. ibid. V. Eidem; dummodo plures Ministros habeat. Idque verum est, si Ecclesia habeat ius patronatûs, quoad Beneficia sibi incorporata, sive sit Ecclesia Collegiata, sive non Collegiata, ita tamen, ut plura Beneficia habeat; nam tunc ius patronatûs est quidem servitus Beneficiorum, at respectu Ecclesie, & Rectoris ipsius, qui ius præsentandi ad Beneficia Ecclesie sue incorporata habet, non est servitus; sed potestas quædam, seu facultas, ac veluti privilegium quoddam. Si verò Patronus remittat ius patronatûs ipsi Beneficio, v. g. Capellanie, tanquam servitutem ei imposuit, tunc confunditur, & exinguitur hæc servitus, ipsumque Beneficium fiet liberæ collationis; non enim potest eadem res habere servitutem erga seipsam, sive servire sibi ipsi l. si quis ades; 30. ff. de servit. præd. urban. ubi dicitur, Si quis ades, quæ suis adibus serviebant, emerit, confusa, & sublata servitus censetur, Franc. in cit. c. unic. n. 4. Similiter, si Patronus Parochie non Collegiata; in qua unicuique est Presbyter, seu Parochus, remittat ius patronatûs, quod ipsi competebar, illud exinguitur, & libera collatio ad Episcopum pertinet, Gl. in cit. c. unic. V. Eidem; & colligitur ex c. Significavit; 41. de testib. Ioan. Andr. ibid. n. 5. Idemque dicendum est, si à Laico donetur Episcopo ius patronatûs, ratione Dignitatis sue, in aliqua Ecclesia, vel Beneficio; tunc enim, si ad eundem spectabat ius instituendi, post factam donationem, seu remissionem iuris patronatûs, Ecclesia illa, sive Beneficium fiet liberæ collationis; alioquin enim Episcopus deberet sibi ipsi præsentare, & postea præsentatum instituere, quod est inconveniens: nisi tamen donans haberet Compatronum; nam hoc casu Episcopus tanquam Patronus præsentabit Rectorem, cum Compatrono, & postea tanquam Ordinarius, seu Diæcesanus eum instituet, Lapus in cit. c. unic. num. 5. h. t. in 6.

LXIII. Assertio 4. Potest Patronus Compatrono suo, etiam privato, sine Episcopi consensu, ius patronatûs donare, seu remittere, Gl. in c. Ex insinuatione; 14. V. Contulisset; h. t. Barb. ibid. num. 4. & in c. Illud; 8. num. 4. eod. Azor cit. c. 20. qu. 6, contra Io. Andr. & Abb. in cit. c. Ex insinuatione; num. 5. ubi ait hoc videri æquius: sed oppositum esse iure verius. Ratio autem hujus assertionis est: tum quia hæc non est propria alienatio, seu iuris patronatûs in alium translatio, cum novus Patronus Ecclesie non constituitur: sed alter Compatronus tollatur, ita, ut ius patronatûs, quod penes duos erat in solidum, penes unum tantum maneat: tum quia per talem cessionem nihil damni, vel incommodi inferitur Ecclesie; quia ius patronatûs non transfertur in alium Ecclesie ignotum, aut suspectum hominem; sed donatur Patrono socio, quia uterque jam Patronus erat: imò sic minus gravatur Ecclesia, cui magis utile est, unum habere Patronum, quam duos.

LXIV. Assertio 5. Quamvis Patronus Laicus possit ius patronatûs ei competens Ecclesie, vel Collegio sacro concedere, seu donare, ut supra dictum: non tamen potest Laicus, quantumvis Regia potestate præditus, Ecclesias patronatas alicui Clerico, Monasterio, vel Religioso loco concedere, seu donare, nec in titulum, nec in proprietatem, sive per modum incorporationis, sine auctoritate Episcopi. Idque probatur primò ex c. Quod autem, §. de cetero; h. t. Ubi Alexander III. ita relictibit: Si Laici Clericis, vel Collegijs sacris concessionem, vel donationem faciant, per Instrumenta super ijs confecta, in hæc, vel similia verba: concessi, vel dedi Ecclesiam, & præsentem chartâ firmavi, nihil agitur, si Episcopi consensus non accesserit; quia pro non dato habetur, quod ab illo datur, qui non potest de jure donare, Gl. in cit. §. de cetero; in notat.

Porro, si Patronus Laicus simpliciter, & absolute concedat Ecclesiam loco Religioso, vel Clerico, in dubio præsumendum est, quod voluerit donare ius, quod in illa habet, videlicet ius patronatûs; nemo enim dare velle censetur, quod non habet, arg. c. Pastor alius; 7. de donat. & l. si domus; 71. §. si fundus, ff. de legat. 1. Ubi Testator legandorum, videtur legare omne ius, quod in re habebat. Si verò Patronus Laicus intentionem habuit, conferendi Ecclesiam in titulum, vel proprietatem, tota donatio, vel concessio est irrita, ita, ut ne quidem ius patronatûs transferatur, non ob defectum consensûs Episcopi, ut putat Gl. in cit. §. de cetero; V. Si consensus; quia hic non est necessarius, ut constat ex c. Illud; 8. h. t. & c. un. eod. in 6. Sed quia Patronus, quod agere potuit, scilicet ius patronatûs, donare non voluit: quod autem voluit, nempe Ecclesiam donare in titulum, vel proprietatem, non potuit, & ideo totus actus illius invalidus fuit, juxta c. Cum super; 23. in fine de offic. deleg. l. si quis; 15. ff. de acquir. hered. l. Non ignorans; 10. C. de donat. Cum enim Patronus non habeat proprietatem Ecclesie, non potest illam in alium transferre, nemo enim dat, quod non habet, Abb. in cit. c. Quod autem; n. 9.

LXV. Secundò idem probatur ex c. Illud, 8. h. t. Ubi habetur, quod quidam Laicus (v. g. Patronus, vel Dominus Territorij) inconsulto Episcopo, Ecclesiam non vacantem concessit, & donavit Monasterio, vel alteri Religioso loco: & postea

stea cum vacaret Ecclesia, idem Laicus presentavit Clericum, quem Episcopus Diocesanus instituit. Consultus Papa Alexander III. respondit, quod prior illa concessio Ecclesie facta Monasterio impedire non possit, quod minus posterior Clerici presentati institutio rata sit, & firma, cum prior concessio fuerit ipso jure irrita; tum quia de re, seu Ecclesia non vacante facta est, tum quia Laicus, sine auctoritate Episcopi, nulli potest Ecclesias dare (nec in titulum, nec in proprietatem, *cit. c.* Quod autem; §. De cetero; h. t. quamvis Patronus Laicus liberam habeat facultatem conferendi Jus patronatus loco Religioso (libere autem agere quis dicitur, si sine ullius alterius consensu, aut licentia agere possit, adeoque etiam sine consensu Episcopi Laicus donare potest Jus patronatus loco Religioso, *Gl. hic V. Licet Religioso, Abb. num. 5. & dictum supra*). Si vero Laicus Jus patronatus, vacante Ecclesia, Religioso loco contulerit, & alius, quis sine presentatione Religiosorum ejusdem loci, fuerit in Ecclesia institutus, ejus institutio, secundum juris rigorem, est irritanda. Ratio prioris partis est; quia non prestat impedimentum, quod de jure non sortitur effectum, *Reg. jur. 25. in 6. Gl. hic V. Aliquantenus impedire*: ideoque non obstat eo, quod Laicus Patronus Ecclesiam, sine Episcopi consensu, Religioso loco donavit, sed postea ea vacante, suam donationem retractans, Clericum presentavit, ejus presentatio admitti, & presentatus institui debuit, quippe cum prior donatio Ecclesie ipso jure fuerit irrita. Et sic potest quis hoc casu penitere, & contra factum proprium agere, dicendo, illud esse irritum, ut notat *Gl. in c. Cum Laici; 10. V. Penitentia; h. t.* sicut etiam Capitulares, si indignum elegerunt ad Prælaturam, possunt, & debent, etiam post publicatum scrutinium, alium eligere dignum, nisi post, communi nomine, promulgatam electionem, privationem juris eligendi, pro ea vice, incurrerint. *c. Perpetua; 7. de Elect. in 6.* Quod, si vero Patronus Laicus, Episcopo consulto, sive cum ejus consensu, & approbatione, Ecclesiam non vacantem loco Religioso concessit, seu donavit in proprietatem, illam eidem incorporando, tum valet ea donatio, seu concessio, *Gl. hic V. De ea non vacante*; quia facta est, non Laici: sed potius Episcopi auctoritate, ut colligitur ex *cit. c. Illud*; per sensum contrarium, ibi: *Inconsulto Episcopo*, ergo eo consulto valet: nam Laicus, propria auctoritate, sine Episcopi consensu, Ecclesiastica jura conferre non potest, nemo enim dat, quod non habet, *cit. c. Quod autem; §. De cetero*; & constat ex *c. Si quis; 12. & seqq. caus. 16. qu. 7.* Quod tamen ita intelligendum est, ut ea concessio, sive incorporatio Ecclesie vacantis, etiam cum consensu Episcopi, facta, nullum effectum habeat, vivente ejus Rectore, eique nullum præjudicium inferatur, neque is amoveri possit, juxta *Clement. 2. de reb. Eccl. non alien. Abb. in cit. c. Illud; nu. 7. in Gl. 3.* Ratio posterioris partis est; quia presentatus à legitimo Patrono Jus & actionem habet, erga Episcopum, ut ab illo, si idoneus est, instituat, si ergo aliquis in Ecclesia, sine presentatione legitimi Patroni, institutus fuit, institutio irritata, vel irrita declarari debet, ut infra dicitur.

LXVI. Tertiò cum prædicto cap. Illud; con-

sensit, quod statutum habetur, in *c. Cum Laici; 10. h. t.* Videlicet, si Laici, Episcopis nescientibus, aut non consentientibus, Ecclesias Clericis concedunt, in quibus habent Jus patronatus, & postea penitentia ducti, alios Clericos ad easdem Ecclesias Episcopis presentant, & illi, ad eorum presentationem, ab Episcopis in eisdem Ecclesiis instituntur: horum debet institutio consistere, qui auctoritate Episcopi sunt instituti, concessione prioris, quæ nulla est (adeoque non impedit secundam) penitus rescissâ; non enim licet Laicis Clericis in Ecclesiis; præsumptione, seu auctoritate propria ordinare: imò, nec Clerici Patroni Ecclesias ordinare, seu conferre possunt, *Gl. fin. in cit. c. Cum Laici*; & constat ex *c. ult. h. t.* Porro hoc est discrimen inter casum prædicti utriusque cap. quod in casu cap. Illud; Patronus Laicus Ecclesiam Religioso loco concessit in proprietatem, sive ei incorporavit: in posteriore vero cap. Cum Laici; Clerico Ecclesiam, propria auctoritate, & sine consensu Episcopi, concessit in titulum, *Abb. ibid. n. 2.* Laicus vero neutrum facere potest, id est, nec in proprietatem: nec in titulum Ecclesias concedere; quia spiritualia jura sunt extra limites potestatis Laicæ, *c. 2. de judic. & c. Tunc; 25. de decim.* nisi specialiter per Prælatos Ecclesiasticos potestas in jura spiritualia ipsis committatur, *c. Quod autem; §. 5. c. cetero; & §. Illud; 8. h. t.*

LXVII. Quartò similiter in *c. Cura; 11. h. t.* mandat Alexander III. ut nemo ex Religiosis, & alijs etiam Clericis, Ecclesias ex Laicorum donatione (nisi Episcopi Diocesani auctoritas, & consensus interveniat) præsumat, sibi vendicare, aut ita acquisitas retinere; præterquam, si legitima præscriptione (40. annorum, quæ sola procedit contra Ecclesiam, *Gl. hic V. Legitima*; sit munitus, vel Diocesani consensus postea accesserit; cum enim Laici non possint in alios, nisi jus quod habent transferre, ideo hujusmodi concessionem penitus irrita censenda sunt.

LXVIII. Ubi notandum primò. Sermo hic est de Ecclesijs, Monasterijs, & alijs Ecclesijs Collegiatis in proprietatem concessis, sive eisdem incorporatis, & unitis, ut patet ex superscriptione hujus cap. nam quod donatio, seu Ecclesiarum concessio facta locis Religiosis, intelligenda sit de Ecclesijs, in proprietatem concessis, constat ex *c. Consultationibus; 4. sup. de donation.* nam licet Ecclesie saculares Clericis concedi possint in titulum: non tamen Monasterijs, & Ecclesijs Collegiatis, & quidem non nisi dispensative, quando Laici istas Ecclesias tenebant de facto, & erant potentes, ut ex illorum manibus eripi non possent: aliàs vero Laici Ecclesias conferre, vel donare non possunt, etiam interveniente consensu, vel inhabitatione Episcopi; quia nemo dare potest, quod non habet, *Abb. hic nu. 1. & Barb. in Collect. num. 3.* Ubi addit, si Ecclesie, de quibus est sermo, non in proprietatem; sed in titulum concederentur, tales donationes, propter illorum incapacitatem, reprobanderentur, quamvis consensus Episcopi intervenisset.

Notandum secundò. Religiosi, & alij Clerici Ecclesias à manu Laicorum, sine auctoritate Prælati Ecclesiastici, adeoque non canonicè acceptas, aut sibi incorporatas, possunt per viam præscriptionis acquirere, ut colligitur ex hoc *c. Abb. ibid. nu. 1. not. 2.* Sed

Sed contra objici potest, isti Religiosi, aut Clerici vel habuerunt bonam fidem, vel malam: non bonam ratione ignorantia; quia ignorantia seu error juris, præsertim adeo manifesti, non prodest in usucapionibus, licet facti ignorantia prosit. *l. i. juris*; 4. ff. de jur. & fact. ignor. isti autem contra prohibitionem Canonum acceperunt Ecclesias à manu Laicorum, c. *Si quis*; 10. & seqq. caus. 16. q. 7. ergo errarunt in iure, adeoque fuerunt in mala fide; malæ fidei autem possessor nullo tempore præscribere potest. Duplex est responso, prout videtur est apud *Gl. in cir. c. Curā V. Legitima*, Innoc. Joann. Andr. & Abbas. *ibid. num. 5. & 6.* Una est, licet primi, qui Ecclesias illas acceperunt à Laicis dominis, non potuerint incipere præscriptionem, quia fuerunt in mala fide; at successores eorum, qui laborabant probabili ignorantia, existimantes consensum Episcopi intervenisse, præscribere poterunt, cum non in iure sed in facto errarint. Et sic vitium Prælati antecessoris, non nocet successori in Prælatu quoad præscriptionem; licet mala fides defuncti noceat heredi universali, *l. cum heres*; 1. r. ff. de diver. & temp. præscript. *l. vicia*; 1. r. c. de acquir. poss. Ratio diversitatis est, quia hæres censetur una eademque persona cum defuncto: non item Successor in dignitate, ac Prælatu cum Antecessore; quia nimirum hæres omne Jus suum accipit à defuncto, non autem Successor ab Antecessore: sed à Superiore, qui eum instituit in dignitate; aut confirmavit, *Abb. in cir. c. Curā*; n. 5. Altera responsio est, quod in hoc casu intervenit error, non in iure, sed in facto: nam isti Religiosi, & Clerici putarunt, Prælatum Ecclesiasticum consensisse, sive ex commissione & auctoritate ipsius; donationem seu incorporationem factam fuisse; quia v. g. à fide dignis id audierunt, vel quia fama constans hujusmodi donationis factæ erat in vicinia: vel quia in instrumento super illa à Laico domino facta & dato, de consensu Episcopi firmè mentio & c. at verò justus ac probabilis error, quo quis putat, ritulorum intervenisse, præbet causam præscribendi, licet nullus intervenit, ut constat ex *l. 2. in princ. & l. quod vulgo*; 1. i. junct. *Gl. ff. Pro emptore*, *Abb. c. l. n. 6.* ubi plures alias responsiones adfert.

LXX. Quinto denique concordat cum prædictis, quod statutum habetur in c. *Nullus*; 17. h. t. Ubi dicitur: nullus Laicus decimas, Ecclesias (quas de facto detinet, Innocent. hic in fine) & quæcunque juris Ecclesiastici seu spiritualia sunt, sine cōcessione Episcopi sui, Monasteriis, vel Canonicis sive Clericis conferre potest. Si verò Episcopus ob improbitatem, vel avaritiam consentire nolit, Romano Pontifici nuncietur, ut quod offerendum est seu donandum, cum ejus licentia, donec ut, *Ubi Gl. fm. ad addit*; nisi iusta causa subsit, ob quam Episcopus id negavit; quia tunc nec Papa hoc concederet, nec comperelleret Episcopum, ad dandam licentiam.

LXXI. Hinc colligitur primò, Si Episcopus, aliunde Prælatu petita licentiam, ob justam causam necessitatis aut utilitatis, irrationabiliter neget, adiri debet ejus immediatus Superior, qui illum ad licentiam, seu consensum dandum compellat, *Innoc. in cir. c. Nullus & ibid. Jo. Andr. n. 3. & Barb. n. 5.* idque universim procedit, quando unius consensus requiritur in favorem, & gratiam alterius, isque nolit consensum præstare, sine legitima causa, *Abb. hic n. 1.* Porro in casu *cir. c. Nullus*; non immediatus Episcopi Superior,

Tomus III.

videlicet Archiepiscopus, seu Metropolitanus; sed Papa ad eundem fuit; quia Episcopus iste erat exemptus, videlicet Episcopus Adonenfis, ad quem directa fuit ista Decretalis, ut refert *Quarantā in summa Bullar. V. Archiepiscopi auctoritas*; n. 21. fol. 76. in fine. Si verò Episcopus non sit exemptus & consensum denegat, sine iusta causa, tum adiri potest Archiepiscopus, non quidem ad hunc finem; ut ipse præstet licentiam, & auctoritatem, in defectum Episcopi; quia Archiepiscopus non potest supplere negligentiam, ac defectum Coepiscoporum suorum, nec jurisdictioni illorum se immiscere, nisi in casibus jure expressis: sed ut compellat Episcopum sibi subiectum ad officium suum debite exequendum, *Abb. hic n. 2. & 3.* Si verò inferior aliquis Prælatu, aut Officialis sine legitima causa, negat licentiam, tunc adiri potest Superior v. g. Episcopus, cui negotium quoque subiectum est, ut vel ipse met det licentiam, vel inferiorem compellat ad dandum.

Colligitur secundò: Quod Laicus nullum Jus spirituale, vel spirituali annexum conferre possit, sine auctoritate, & consensu Episcopi: si tamen contulerit, & postea subsequatur consensus Episcopi, valet talis donatio, *Gl. in cir. c. Nullus in notat. & V. Conferat. h. t.*

§. IV.

An, & quomodo Jus patronatus per venditionem transferri possit?

LXXI. Assertio 1. Jus patronatus non potest per se & solitarie vendi aut emi, sine vitio Simonia, ut constat ex c. *De jure*; 16. h. t. Ubi Papa Alexander III. mandat, si A. Jus patronatus emptione comparavit, ut contractus ille irritus decernatur, cum enim Jus patronatus sit spirituali annexum, inconveniens est illud vendi; per se scilicet, & seorsim, ut addit *Gl. ibid. V. Vendit.* Ratio est, quia Jus patronatus vel est intrinsece spirituale, vel saltem spirituali annexum, idèque etiam spirituale censetur propter connexionem cum spirituali, c. *Quanto*; 3. & ibi *Gl. V. Connexa de Judic.* ergo sicut res spiritualis, ita etiam Jus patronatus pretio temporali æstimari non potest, adeoque nec vendi, aut emi, sine Simonia; quia omnis pactio vel conventio, quæ fit circa spiritualia, vel spiritualibus connexa, labem Simonia semper continet, c. *Quæsitum*; 5. & ibi *Gl. V. Simonia de rer. permutat.* & in pœnam venditis; & emens Jus patronatus illud amittere, eoque privari debet, c. *Quia Clerici*; 6. h. t. & Ecclesia, vel Beneficium sit liberæ collationis, *Jo. Andr. ibid. n. 5. & Barb. n. 5.* & alii: & hinc etiam in Concil. Trident. Sess. 25. c. 9. de reform. prohibetur Patronis, ne Jus patronatus venditione, vel alio quovis titulo in alios, contra canonicas sanctiones, transferre præsumant; si secus fecerint, excommunicationis (si personæ singulares sint) & interdicti (si universitates fuerint) pœnis subiciantur, & dicto jure patronatus ipso jure privati existant. Est autem venditio & emptio Jure patronatus, ipso jure irrita, ut tradit *Gl. in cir. c. de jure*; *V. Irritum*; h. t. ac proinde verba illa textus: contractum illum irritum esse decernat, non significant, esse irritandum, sive annullandum: sed irritum, sive nullum declarandum. Porro pretium datum pro jure patronatus,

III i

nec

nec emptor acquirere debet, cum emerit mala fide, & contra interdicta SS. Canonum: nec venditor retinere; quia non debet locupletari cum iactura emptoris, juxta Reg. jur. 48. in 6. sed illud applicari debet Ecclesie, cui per Simoniam injuria est illata, Abb. in cit. c. De jure; n. 3. in fine; Barb. ibid. n. 5.

LXXII. Assertio 2. Potest Jus patronatus vendi, vel potius per venditionem transferri, per accedens & concomitanter, vendendo rem temporalem, in qua est universitas, cui Jus patronatus accessorie est annexum, nisi hoc specialiter sit exceptum, prout sumitur ex c. Ex literis; 7. h. t. Ubi habetur, quod Abbatissa & Moniales Monasterii Vintonensis quandam Villam, in qua Ecclesia sita erat, alicui militi concesserunt ad firmam, id est, locaverunt. Vacante deinde Ecclesia, miles ille Episcopo presentavit G. Clericum, & postea Abbatissa Monasterium alium presentavit eidem, quem Episcopus recipere noluit, quare ipsa apud Archiepiscopum Cantuariensem quæsta fuit. Archiepiscopus autem; quia putabat presentationem à milite factam Episcopo, irritam fuisse, in virtute S. Obedientie mandavit Episcopo, ut Clericum presentatum ab Abbatissa recipiat, & in possessionem inducat, (prout habetur in integra lectione hujus cap.) Delata denique hac controversia ad Alexandrum III. Is mandavit Judicibus à se delegatis, si ipsi confliterent, quod villa prædicta militi concessa fuerit ad firmam, sive locata, non excepto jure patronatus: vel quod antequam de jure patronatus inter Abbatissam & militem controversia, seu lis mota fuit, G. Clericus ab Episcopo, ad militis presentationem, institutus fuerit in prædicta Ecclesia, ei, (si alius sit idoneus) eandem Ecclesiam adjudicent, ita, ut si acciderit, Abbatissam in jure proprietatis obtinere causam adversus militem, institutus ab Episcopo eidem Abbatissæ, tanquam Patronæ suæ circa temporalia respondere debeat, reddendo illi rationes administrationis suæ. Ex quo patet, quod Jus Patronatus transeat cum universitate rei, quæ venditur, locatur, vel alio titulo in alium transfertur. Ratio est, quia tunc emptio, vel alius contractus non gratuitus, censetur initus super rebus temporalibus, & non super jure patronatus, quod simul transfertur, & transit, tanquam accessorium sequens suum principale; quia est velut accedens rebus inherens: & sic magis dignum, scilicet Jus patronatus potest accedere minus digno, nempe rebus temporalibus, ita ut licet in se sit dignius, tamen ratione accessionis sit minus dignum, Abb. in cit. c. Ex literis; n. 2. & in c. 3. n. 4. de Consecr. Eccl. Ubi addit, quod Ecclesia, quæ est merè spiritualis, non possit accessorie transire cum rebus temporalibus.

LXXIII. Pro declaratione hujus cap. Notandum primò. Nomine Universitatis rei, cum qua transit Jus patronatus, hoc loco intelligitur, non res aliqua particularis: sed quæ continet jura universitatis, ut est, civitas, castrum, pagus, villa, aut fundus, cui jura, ut jurisdictio, servitudes, onera, & actiones &c. ad eam pertinentia annexa sunt, Abb. in cit. c. Ex literis; num. 10. Azor p. 2. l. 6. c. 20. q. 3. Ex quo inferitur primò, si quis fundum, qui universitatem non continet, sive cui nulla jura annexa sunt, intra cujus fines Ecclesia sita est, vel Palatium habens Capellam vendat, transire Jus patronatus ad emptorem, sive ad Eccle-

siam pateat aditus per ipsum fundum, vel Palatium, sive non; quia talis fundus, vel Palatium non est quid universum, sive universitatem continens, sed res particularis, Innoc. in cit. c. Ex literis; n. 3. Abb. ibid. num. 14. & Fagnan. num. 19. & 2. segg. Aliud est de jure sepulchri, quod quis habet in fundo, ad quod non patet aditus per viam publicam: sed non nisi per ipsum fundum, eo enim vendito, etiam Jus sepulchri transit ad emptorem, l. Si mercedem; § 3. §. Si cum fundo; ff. de action. empt. quia sepulchrum nullum ulum habet, nisi ut dominus mortuus in illud inferatur, in eoque sepeliatur. At jure patronatus potest uti Patronus, presentando, quamvis Ecclesiam in eo fundo sitam non ingreditur; quia ab emptore fundi ingredi prohibetur, ut notat Dd. cit. Porro Jus patronatus transit in quemcunque cum universitate, cui adheret, etiam sine auctoritate, & consensu Episcopi, Abb. in c. Illud; 8. n. 4. h. t. Sunt tamen nonnulli Dd. qui putant Jus patronatus accessorie transferri, etiam si non adheret universitati, sive rei, quæ continetur se jura universitatis: sed etiam rei particulari, ut si fundans Ecclesiam, vel Capellam statuat, Jus patronatus spectare ad dominum talis fundi, vel Palatii: tunc enim vendito, vel alienato tali fundo, vel Palatio, accessorie transit Jus patronatus inseparabiliter etiam annexum, ut colligitur ex cit. c. Ex literis; ibi: Villam quæ Ecclesia sita est: Accedit, quod etiam fundus rei universalis nomine continetur, l. Cum fundus; 10. ff. de legat. 2. Sed id intelligi debet de fundo, cui jura illa annexa sunt.

LXXIV. Inferitur secundo. Vendita universitate bonorum, vel omnibus bonis, non transit Jus patronatus in emptorem, si illud non cohereat universitati bonorum: sed personæ venditoris, adeoque sit personale primario personæ competens, ut ex probabiliori sententia docet Suar. Lib. 4. de Simon. c. 18. n. 19. Garc. c. 9. n. 16. Zosf. in Comment. h. t. n. 23. Ratio est, tum quia, cum Jus patronatus hoc casu non cohereat accessorie ipsis rebus venditis, non potest, ex vi venditionis illarum, censeri venditum, & transitum ad emptorem, nec sub tali venditione comprehensum: sed Jus omnino separatum à bonis venditis, & adheret soli personæ venditoris; tum quia si ex vi venditionis omnium bonorum, etiam venderetur, & transferretur Jus patronatus, tum transiret, quia censureretur tanquam pars universitatis bonorum, & per se vendita partialiter, sicut aliæ partes bonorum, quod Simoniam saperet. Aliud verò est de hereditate, cum qua transit etiam Jus patronatus; quia licet non transeat ex vi bonorum, quæ relinquuntur hæredi, transit tamen ex vi juris hereditarii, sive ipsius hereditatis, quæ est successio in universum Jus defuncti, l. Hereditas; 62. ff. de R. I. cujus personam hæres representat, non autem emptor. Unde etiam hæres succedit in jure sepulchri, non item emptor, l. Quia perinde; 40. ff. Ad SC. Trebell. ac proinde ab uno ad alium non potest fieri extensio, vel illatio, Suar. c. 1. n. 20. Quod si Jus patronatus cohereat, non personæ, sed ipsis bonis, tum venditis omnibus bonis, transit etiam Jus patronatus ad emptorem, arg. l. Bonorum; 208. ff. de V. S. Ubi dicitur, bonorum appellatio, sicut hereditatis universitatem demonstrat, Abb. in cit. c. Ex literis; num. 12. h. t. & hoc sensu vera est communis Canonistarum sententia. Requiritur tamen, ut res

temporales, quibus adhæret Jus patronatus, ratione hujus non carius vendantur, aliqui enim vendere-
tur etiam per se, quod Simoniacum foret, *Suar. cit. c. 28. n. 12. & 13.*

LXXV. Inferitur tertio. Venditio Universita-
tis. g. Castri facta, cum expressa mentione de jure
patronatus, ut vendo hoc Castrum cum jure patrona-
tus, vel etiam vendo hoc Castrum, & Jus patronatus;
et si videatur esse invalida; quia Jus illud, non accessio-
riè, sed per se vendi videtur, ac æquè principaliter,
licet partialiter, propter expressionem, vel particulam
copulativam Et. Nihilominus tamen probabile est, ta-
lem contractum non esse vitiosum, nec simoniacum,
non solum in foro interno conscientiae, si bona ad-
sit intentio, non vendendi Jus patronatus, & pretium
non excedat valorem rei, secundum se spectatæ, ut te-
net *Azor cit. c. 20. q. 8. in fine*, sed etiam in foro exter-
no: nec enim refert, quibus verbis contractus sit con-
ceptus, si verba bonum sensum habere possint, qui ex-
cludat à delicto, quod scilicet ideo expressum sit Jus
patronatus in venditione, ut non putetur esse reserva-
tum, sive exceptum, & à re vendita separatum; quia
verba, quæ sensum habere possunt, tum malum, qui
continet delictum, tum bonum, qui excludit: in
posteriore potius sensu accipienda sunt, quam in
priori, cum dubia in meliorem partem interpre-
tanda sint, *c. 2. de R. l. Navarr. Lib. 5. Consil. 6. num.*
7. & 8. de heret. si ex aliis circumstantiis aliud ve-
risimiliter non colligatur, Navarr. Lib. 3. Consil. 3.
h. t. Suar. cit. c. 28. n. 18. Ubi ait, optimam formam
vendendi esse hanc: vendo Castrum, vel villam, non ex-
cepto jure patronatus: quamvis enim id ipsò, quod non
excipitur, censetur translatum, *juxta cit. c. Ex literis*;
& quia accessorium sequitur principale: nihil tamen
obesse potest, quod in venditione id ipsum exprima-
tur; quia expressio ejus, quod tacitè ipso jure inest, non
potest vitare actum: sed majoris declarationis gratià
expressum, sive adjectum videtur, *arg. l. 3. ff. de legat. 3.*

LXXVI. Notandum secundò. Contractus,
per quem Jus patronatus accessoriè transit in alium, de-
bet esse quædam alienatio, sive talis contractus, per
quem transferatur dominium directum, vel saltem
utile, & possessio, ut sit in concessione ad firmam, seu
locatione ad longum tempus, in qua transit possessio,
& omnis utilitas rei locatæ in conductorem, & conse-
quenter etiam Jus patronatus, tanquam accessorium,
ut ex communi docet *Abb. in cit. c. Ex literis; n. 5.* Si
verò ad modicum, seu breve tempus castrum quod-
dam v. g. alicui locetur, Jus patronatus, seu facultas
præsentandi non transit ad conductorem: sed manet
penes locantem; quia tunc non transfertur utile do-
minium, nec possessio: sed nuda detentio rei; cum co-
lonus conductus ad modicum tempus, non suo: sed
domini locantis nomine possideat rem locatam, *l. 2.*
C. De præscript. 30. vel 40. ann. Abb. c. l. Azor p. 2. l.
6. c. 20. q. 11. Licet contrarium teneat *Barb. in cit. c.*
Ex literis; n. 4. h. t. quia in locatione, etiam ad mo-
dicum tempus, transit commoditas rei locatæ in con-
ductorem, ita ut illi liceat uti, frui re conductâ, ut con-
stat ex *l. Ex conducto; 15. ff. Locati*; idèoque videtur
etiam, transire in ipsum Jus præsentandi, vel ipsa præ-
sentatio, quæ est quædam commoditas, & veluti fru-
ctus juris patronatus, idque etiam probabile censet
Abb. c. l. quia conductor, sive colonus possidet rem

Tomus III.

locatam naturaliter, dominus verò sive locator civi-
liter, adeoque videtur, ratione naturalis possessionis,
posse præsentare, sicut ceteros fructus percipit: id-
que confirmari potest ex *cit. c. Ex literis*; quod absolu-
tè & indistinctè loquitur, non distinguendo inter lo-
cationem ad longum, vel breve tempus. Verùm pri-
ma sententia est receptior, & melioribus nititur fun-
damentis, ut fatetur ipse *Barb. c. l. n. 4. in fine.* Illud
tamen concedi potest, quod locator possit conducto-
ri, etiam ad breve tempus, committere, sive conce-
dere facultatem, ut non proprio: sed locantis no-
mine præsentet: sicut debitor potest committere
creditori, ut in Castro oppignorato, cui Jus patro-
natus annexum est, ipsius debitoris nomine præsen-
tationem faciat, *Laym. Lib. 4. Tract. 2. cap. 13. in*
fine.

Notandum tertio. Si is, qui est in possessione
juris patronatus, aliquem præsentavit, cum bona fi-
de, & præsentatus est institutus ab Ordinario, tam-
etsi postea appareat, præsentantem revera non habuisse
Jus præsentandi, non tamen potest removeri; quia
institutio facta, ad hujusmodi præsentationem, vali-
da fuit, & per illam institutus verum Jus, ac titulum
acquisivit in Ecclesia, prout sumitur ex *cit. c. Ex li-*
teris, & tradit *Abb. ibid. n. 3.* & habetur etiam in *c.*
Consultationibus; 19. h. t. de quo plura infra.

LXXVII. Notandum quarto. Si lis sive con-
troverfia sit mota, ac instituta super jure patronatus,
ante factam præsentationem, tum vel est mota super
possessione, quia negatur reum conventum possidere
Jus patronatus: & non debet admitti præsentatio, li-
te pendente; quia super hoc ipso est quæstio, & si pro-
batum fuerit, ipsum non possidere, præsentatio inva-
lida foret, *arg. c. 2. de in integr. restit. & ibi Gl. V. Ele-*
ctionem. Vel lis mota est super proprietate juris pa-
tronatus, quia nimirum actor dicit, illud sibi compe-
tere, licet reus sit in possessione, vel quasi: & tum præ-
sentatio quidem à possessore bonæ fidei facta admitti
potest: sed præsentatus, pendente lite, non debet in-
stitui à Superiore, postquam lis fuit contestata: sed
differenda est institutio usque ad exitum causæ, ut per
sensum contrarium colligitur ex *cit. c. Ex literis*; quia
iste miles fuit in possessione juris præsentandi, cum bo-
nâ fide, & præsentavit, ante motam controversiam
de proprietate hujus juris, sive ante litem contesta-
tam, & institutio præsentati tenuit: secus ergo est, si
post motam controversiam, sive litem contestatam,
fuisse præsentatus: tunc enim debuisset quidem præ-
sentatus admitti à Superiore; quia ratione possessionis
potuit præsentare, sicut & alios fructus percipere: sed
institutio non tenuisset. Ratio est, quia possessor,
etiam bonæ fidei, tenetur fructus perceptos restituere,
post litem contestatam: sed si præsentatus institue-
retur, lite pendente, & succumberet, is, qui præsen-
tavit in proprietate juris patronatus, non posset resti-
tuere fructum, sive effectum suæ præsentationis, qui
est institutio; cum legitime institutus non possit amo-
veri, idèoque propter impotentiam restituendi, dif-
ferenda est institutio, usque ad eventum litis, *Gl. in*
cit. c. Ex literis; V. Vel antequam in fine, & ibid. Abb.
num. 8. & 9. h. t. Azor p. 2. l. 6. c. 21. q. 18. Si verò
possessor ante litis contestationem præsentavit, tunc
institutio fieri debet, etiam si lis postea supervenerit;
quia possessor bonæ fidei plus juris habet in fructibus,

III 2

ante

ante litem contestatam, quam postea, *Laym. Lib. 4. tit. 2. c. 13. n. 19.*

LXXVIII. Notandum quintò. Beneficiarius presentatus à Patrono Ecclesiastico debet ei reddere rationes, de administratione reddituum temporalium Ecclesiæ, vel Beneficii ipsi commissâ, non quidem strictè & in specie, quantum v. g. expendat quotidie pro victu: sed in genere, prout significatur in *cit. c. Ex literis in fine h. t.* non autem potest Patronus Laicus exigere rationes etiam temporalium, à Rectore vel Beneficiario; quia Ecclesiasticus Patronus pinguius Jus habet in Ecclesiis, & Beneficiis, ac Beneficiatis patronatus, quam Patronus secularis, *Abb. in cit. c. n. 3. not. 3.* Præterea Patronus Ecclesiasticus habet administrationem & custodiam reddituum temporalium, vacante Ecclesiâ, aliòve Beneficio, ideòque Oeconomum, seu Administrationem reddituum ibi constituere potest, *arg. c. 3. §. In Ecclesiis de privil. & c. In Lateranensi; 31. de præb. & docet Innocent. in c. Cum vos 34. n. 1. de Offic. Jud. Ordin. & ibid. Joann. Andr. n. 15. & Abb. n. 8.* At verò Patronus Laicus, ne quidem vacante Ecclesiâ, vel Beneficio, reddituum administrationem & custodiam habet, & consequenter nec Oeconomum deputare potest, nisi per privilegium Papale, vel per consuetudinem à Sede Apostolica approbatam id obtinuerit, *juxta c. Generali; 13. de Elect. in 6. & colligitur per sensum contrarium ex cit. c. Cum vos; 10. Andr. ibid. n. 15. & Abb. n. 4.* Ubimoner, id bene notandum esse; quia sæpe Laici Patroni administrationes ejusmodi, aut custodias fructuum contra jura sibi vendicant.

§. V.

An & quâ ratione Jus patronatus permutari, vel in feudum, aut emphyteusin, vel in pignus dari possit?

LXXIX. Assertio 1. Jus patronatus cum alio simili Jure permutari potest, accedente consensu Episcopi, qui sicut in donatione: ita etiam in permutatione intervenire debet, ut discipiat, an mutatio Patroni sit cessura in commodum Ecclesiæ; quia etiam permutatio rerum spiritualium inter se non potest fieri, sine auctoritate Superioris, seu Prælati Ecclesiastici, *c. Quæsumus; 5. de rer. permut. Silvest. V. Jus patronatus, q. 5. dicto 2. Zaf. in Comment. h. t. n. 25.* Non verò potest Jus patronatus, cum sit Jus quoddam rei spirituali annexum, commutari cum re, vel jure merè temporali, quod nec spirituale est, nec spirituali annexum, *c. Ad quæstiones; 6. & c. ult. de rer. permut. Aror p. 2. l. 6. c. 20. q. 7.*

LXXX. Assertio 2. Si Jus patronatus successione, vel alio modo ad alium Patronum transferatur, non potest is statum Ecclesiæ, vel ejus Rectorem mutare, nec possunt, pro voluntate Patronorum, Ecclesiæ permutari, prout sumitur ex *c. Querimoniam; 9. h. t.* Ubi dicitur: absurdum omnino videtur, ut ad singulas Patronorum, secundum humanam conditionem mutationes, etiam Ecclesiarum ordinationes (id est, institutiones, *Hostiens. hic V. eod.*) mutantur: vel si Advocati, seu Patroni Ecclesiarum vicissitudi-

nes facere præsumant, ubi *Gl. fin. & Hostiens. hic* per vicissitudines intelligunt permutationes, non enim licet Patronis, præsertim Laicis, si plures Patronatus diversarum Ecclesiarum habeant, eos inter se dividere, vel permutare, sine consensu & auctoritate Episcopi; quia Patroni tantum habent Jus presentandi, & potestatem defendendi res Ecclesiæ, & denunciandi excessus Rectoris, vel Beneficiati Episcopo: non autem eis competit potestas ordinandi, vel disponendi quampiam circa res, vel personas Ecclesiæ, cum in ipsorum potestate ac dispositione Ecclesiæ, aut res Ecclesiasticæ non sint, *c. 2. c. Noverint; 6. caus. 10. q. 1. Gl. in cit. c. Querimoniam; V. Mutationes; & Hostiens. V. Præsumantur in fine.* Nec obstat, quod resolutio jure auctoritatis, resolvitur etiam Jus successoris: sed Patronus antiquus fuit auctor juris, quod habet Rector, vel alius Beneficiarius in Ecclesiâ, ergo resolutio jure illius, etiam jure istius censeri videtur resolutum; Nam Rector instituitur in Ecclesiâ, vel Beneficio non habet Jus principaliter à Patrono: sed à Superiore instituitur, ideòque non potest, mortuo antiquo Patrono, amoveri à Patrono novo, sive successore, *Abb. in cit. c. Querimoniam; n. 7.* Hinc etiam inferitur, quod Patroni non possunt permutando transferre Jus patronatus in personam Laicam, vel etiam in Clericum, nomine proprio, ac privato, sine consensu & auctoritate Episcopi, *Aror cit. c. 20. q. 7.* Quia Patronus non habet potestatem disponendi de juribus spiritualibus vel quasi spiritualibus, nisi quatenus ipsi à SS. Canonibus est concessum, nullibi autem reperitur expressum, quod Jus patronatus liceat transferre permutatione in Laicum, vel etiam Clericum, non Ecclesiæ, sed proprio suo nomine, sine consensu Episcopi: quamvis non sit prohibitum, quod minus si duo fratres vel cohæredes sint Patroni ejusdem Ecclesiæ, vel Beneficii, possit unus alteri Patronatum cedere, vel inter se convenire, etiam sine consensu Episcopi, ut alternis vicibus Rectorem presentent, vel unus in una Ecclesiâ, alter in alia, *Barb. in cit. c. Querimoniam; n. 4. h. t. & patet ex supra dictis num. 63.*

LXXXI. Assertio 3. Jus patronatus dari potest in feudum, vel Emphyteusin, ut est communis sententia Dd. sed non nisi cum universitate rei, in qua Jus patronatus est constitutum, & cui inseparabiliter cohæret: sicut enim feudum, unâ cum universitate, v. g. Castro, oppido, pago, vendi potest, & eâ venditâ, dominium directum transit in emptorem, utile verò in feudatarium: ita etiam Jus patronatus, quod est veluti fructus, & commodum rei, accessorie & in consequentiam in feudatarium transfertur, *Silvest. V. Jus patronatus; q. 5. dicto 5. Aror cit. c. 20. q. 12.* Idque sumitur ex *c. Cum seculum; 13. h. t.* Ubi Alexander III. rescribit Hospitalariis, & prohibet, ne si ratione fundorum emptorum, vel aliter acquiritorum, Jus patronatus in Ecclesiis acquirant, Jus parochiale (sive Episcopale) Episcopo minuere præsumant. Ex quo patet, si quis fundum feudalem emptione, vel alio titulo acquirat, is etiam Jus patronatus ei annexum, per accidens & concomitanter acquirat, nisi specialiter sit exceptum, *Gl. hic V. Emptorem;* ita tamen ut salva maneant jura Episcopalia, quæ Patronus etiam Clericus, vel Religiosus exemptus (ut in casu hujus cap.) imminuere, vel se iis immiscere non potest, *Gl. fin. hic ubi ait,* quod Religiosi isti plus juris non debent habere,

here, quàm illi, à quibus ius acceperunt, & sic Episcopo ius suum integrum remanere debet, neque enim per talem translationem Ecclesiæ ordinatio, seu institutio mutari debet, *Abb. hic n. 2.* similiter etiam ius patronatûs in emphyteusim dari potest, *Ar. c. l.*

LXXXII. Assertio 4. Si Universitas bonorum, v. g. Civitas, vel Castrum cum pertinentibus, cui ius patronatûs annexum est, creditori in pignus detur, seu hypothecæ nomine concedatur, ius patronatûs in eum non transit, ita ut creditor suo iure, aut nomine præsentare non possit, prout sumitur ex c. *Cum Bertholdus*, 18. & ibi *Gl. V. Patrono de sententia*, & *re judic.* Ratio est, quia si ius patronatûs transiret ad creditorem, tunc per accidens & accessorie hoc casu, unâ cum civitate vel Castro alienato, seu translato transiret, *arg. c. Ex literis*, 7. & c. *Cum saculum*, 13. h. t. At verò per pignoris constitutionem res tradita non alienatur, vel transfertur, quoad dominium directum, cum hoc maneat penes debitorem: nec quoad dominium utile, cum creditor non habeat ius percipiendi fructus ex re oppignorata: sed eos restituere debet, vel in sortem computare, c. 1. *de usuris*. inter quos fructus numeratur etiam præsentatio, quæ postquam facta, & acceptata est, retractari non debet, nec ad præsentationem Patroni legitime à Superiore institutus removeri potest, idè quæ huiusmodi fructus restituere non potest, neque etiam præsentatio in sortem computari potest; quia hoc Simoniacum foret, siquidem pretio æstimaretur, & in compensationem rei temporalis daretur, *Silvest. c. l. n. 6. q. 5. dicto 5. Ar. cit. c. 20. q. 13. Zæsius in comment. h. t. n. 38.* Verumtamen si alicui per pactum non merè antichrístico: sed adjecto contractu censuali, aut venditionis, cum pacto redimendi, civitas vel castrum sit oppignoratum, ita ut fructus percipere possit, adeoque dominium utile ad creditorem pertineat, (donec pignus reddatur, quem contractum non usurarium: sed licitum esse censet *Laym. Lib. 3. Tract. 4. c. 16. n. 17.*) hoc casu ius patronatûs potest transire ad creditorem, cui ius præsentandi interim competit, sicut & alia jura, ac commoditates; quia ipse tunc civitatem, vel pagum sibi oppignoratum possidet titulo, ac iure hypothecæ, *Laym. in cit. c. Bertholdus*; n. 4. *de sententia & re judic. Canis. in c. Quoniam*; 3. h. t. n. 24.

SECTIO IV.

DE PRÆSENTATIONE, SIVE
ipso actu præsentandi, eiusque
circumstantiis.

§. I.

An præsentatio facta à possessore Juris
patronatûs, etsi ius proprietatis
non habeat, valida sit?

LXXXIII. Assertio 1. Præsentatio facta ab eo, qui tunc erat in quasi possessione juris patronatûs, & communiter credebatur esse Patronus, & consequenter etiam institutio ad talem præsentationem facta, tenet, ac subsistit, licet postea constet, quod verus Patronus non fuerit, prout statutum habetur in c. *Consultationibus*; 19. h. t. Ubi Papa Alexander III. ita rescribit: si

aliquis Clericus ab Ordinario Iudice (nempe Episcopo) in Ecclesia fuerit institutus, ad præsentationem illius, qui ejusdem Ecclesiæ credebatur esse Patronus (& erat in quasi possessione juris patronatûs, *Gl. hic V. Credebatur*;) postea verò ius patronatûs alius eviderit in iudicio (probans ius præsentandi ad se spectare) institutus non debet ab Ecclesia removeri, si tempore præsentationis suæ, is qui eum præsentavit, ius patronatûs Ecclesiæ possidebat (bonâ fide, *Gl. hic V. Possidebat*;) cum ei, ad quem ius patronatûs pertinet, nullum in posterum præjudicium fiat. Si verò Præsentator non fuit in possessione juris patronatûs: sed tantum credebatur esse Patronus, cum verè non esset, poterit institutus ab eadem Ecclesia removeri. Ratio prioris partis est, quia quod legitime factum est, non debet retractari, seu irritari, licet ad eum casum deveniat, à quo incipere non potuit, c. *Præcepta*; 12. junct. *Gl. V. Postmodum*; dis. 55. & l. 2. ff. *De itinere actûque privato*, *Gl. hic V. Removeri*. Ratio verò posterioris partis infra adferetur.

Porro idem statutum habetur de Electione in c. *Querelam*; 24. *supr. de Elect.* ubi *Gl. V. Super jure*; ait, si electus à non domino, impugnetur, quod sit electus à non domino, sive ab eo, ad quem ius eligendi non spectabat, sufficit ei probare, quod eligens erat in possessione juris eligendi, licet alter obtrineat postmodum in iudicio petitorio. Idem quoque statutum est in c. *Cum olim*; 7. *de caus. posses. & propr.* de iure conferendi, ubi *Gl. in notandis*; ait: ille, qui est electus, sive institutus ab eo, qui est in pacifica possessione instituendi, seu conferendi, obtrinet ex sola possessione, licet postea appareat, ius proprietatis ad alios pertinere.

LXXXIV. Assertio 2. Ut institutio, ad præsentationem ejus, qui non est Patronus, valeat, duo requiruntur copulativè, videlicet, ut communiter reputetur Patronus, & ut sit in possessione præsentandi, adeoque solus error communis sine possessione, non sufficit, ut actus gestus à non possessore valeat. Et ita limitanda est lex *Barbarius* 3. ff. *de offic. Prætor.* & similia jura, quæ disponunt, gesta à non habente potestatem valida esse, si ad sit titulus putativus, & communis error; procedunt enim tum demum, si cum communi errore concurrat possessio vel quasi possessio proprietatis seu potestatis, *Abb. in cit. c. Consultationibus*; n. 3. not. 2. Non sufficit autem nuda possessio: sed requiritur etiam, ut is, qui præsentat, sit in possessione, cum bona fide, ratus, ius præsentandi sibi competere. Ratio est, quia possessor bonæ fidei fructus bonâ fide consumptos non tenetur restituere, etiam si postea verus dominus rescitur, nisi quatenus locupletior factus est; quia hi fructus pertinent ad possessorem, non ad dominum, §. *Si quis à non domino*, & ibi *Gl. Instit. de rer. divis.* At verò actus præsentationis est veluti quidam fructus juris patronatûs, qui per præsentationem, & subsequentem institutionem videtur quodammodo consumptus: ac proinde si possessor bonâ fide præsentavit, præsentatio, ac institutio, cum sit actus transiens, ex quo præsentator non est factus locupletior, retractari non debet, neque institutus amoveri. Secus est, si malâ fide facta sit præsentatio, aut institutio, adeoque præsentans scivit, ius præsentandi sibi non competere; quia possessor malæ fidei obligatus est, etiam fructus non extantes, seu consumptos restituere, *cit. §. Si quis à*

non domino; c. Gravis; 11. de restit. spoliat. Abb. in cit. c. Consultationibus; n. 3. & 4. Aror p. 2. l. 6. c. 21. q. 17. & 8. Quares. Nec obstat, quod etiam bonæ fidei possessor fructus rei naturales, suos non faciat, l. Fructus; 5. ff. de usuris; nam præsentare, non est fructus naturalis juris præsentandi: sed reducitur ad fructus industriales; quia cum debeat præsentari idoneus, intra tempus legitimum, hominis industria in præsentando requiritur: sed etsi esset fructus naturalis, si tamen sit consumptus, & possessor non est inde factus locupletior, non tenetur ad restitutionem, Abb. c. l. num. 3.

Ex quo jam patet ratio posterioris partis hujus cap. nam si præsentans non erat in possessione, non potuit hunc fructum præsentationis facere suum: sicut ergo is, qui occupat possessionem alterius, tenetur restituere omnes fructus, c. Non liceat; 20. & ibi Gl. V. Et cum fructibus caus. 12. q. 2. cit. c. Gravis de restit. spol. l. Si Navis; 22. ff. de rei vindic. Ita etiam tenetur præsentans non possessor hujus juris, restituere hunc veluti fructum juris patronatus, quod sit per amotionem instituti, Abb. c. l. n. 3. in fine.

LXXXV. Notandum hic præterea primò. Institutus, ad præsentationem illius, qui est verè Patronus, licet non sit in possessione juris præsentandi, validè est institutus, adeoque amoveri non potest, si nullus alius in possessione sit, ut docet Abb. in cit. c. Consultationibus; n. 3. in notat. & colligitur ex fine illius cap. per sensum contrarium: ex quo etiam inferitur, quod fructus fundi pertinent ad dominum, sive proprietarium, licet is non sit in possessione fundi, dummodo nullus alius in ea existat. Quod si alius sit quidem in possessione juris præsentandi: sed malà fide, tum vel notorium est, quod alter injustè possideat Jus præsentandi: & hoc casu præsentatus à vero Patrono admitti, & institui debet; quia iste utitur hoc jure, non ut possidens: sed ut dominus, seu proprietarius, Innocent. in c. Cumana; 50. num. 6. de Elect. Gutierrez Lib. 5. pract. qq. q. 42. num. 48. Vel non est notorium, ipsum injustè possidere, & tum non debet præsentatus à vero Patrono admitti, aut institui, nisi præmissa cognitione super jure proprietatis, & post latam sententiam pro vero Patrono; cum possessor etiam malæ fidei proprià, seu privatà auctoritate, vel non servato juris ordine, non sit spoliandus possessione suà, Innocent. in c. In literis; 5. n. 2. de restit. spoliat.

LXXXVI. Notandum secundò. Si quis per Judicis sententiam obtinuit Jus patronatus: sed malà fide, sciens id sibi non competere, tunc cognito postea errore, & sententià retractatà, etiam institutio facta ad ejus præsentationem, rescindi debet, ut docet Innocent. in cit. c. Consultationibus; n. 2. & ibi. Io. Andr. n. 3. Abb. n. 6. Aror cit. q. 17. Qui ajunt, quoad hoc constituendum esse discrimen inter eum, qui à legitimo Superiore publicum officium, seu potestatem, v. g. Prælaturæ, Judicis, vel Tabellionis, est consecutus, cum vitio occulto, ob quod potestatem nullam re ipsa habet, vel impeditam, quoad exercitium: & inter eum, qui publicum officium non gerit: sed privatum tantum, seu privatam potestatem exercet, cujusmodi est Patronus; nam prioris gesta propter communem errorem, & publicam utilitatem, sunt valida, tamen si intrusus sit, & malà fide officium exerceat, sciens se invalidè ad officium esse promotum, ob latentem de-

fectum, juxta l. Barbarius; 3. ff. de offic. Prætor. Posterioris verò gesta sunt invalida, cum in eo deficiat publica utilitas: nullumque jus exeat, quod statuat acta privatorum, qui cum occulto vitio, seu latente defectu, malà fide, illa exercent, propter sententiam, & auctoritatem Judicis, sive quia publicà auctoritate Judicis vel Superioris, consecuti sunt possessionem, esse valida, arg. l. Iulianus; 60. ff. de condict. indeb. Ubi dicitur, si verus & naturalis debitor in judicio sit absolutus, & per errorem solvens, repetere illud non potest; quia naturà debitor permanet, sive naturaliter adhuc debet, Gothofr. ibi. l. in M. & Gl. in l. Exceptio; 28. ff. De except. rei judic. V. Expertus; & Dd. ibi tradunt, quod sententia Judicis re ipsa non facit dominum; qui non est dominus, nec tollit etiam dominium à vero domino. Verum contrarium docet Barbosa in cit. c. Consultationibus; n. 2. h. t. Nempe, quod actus etiam sive gesta privata, propter communem errorem, seu existimationem sint valida, aliàs enim id vergeret in magnum detrimentum humani commercii & contractuum, si ob vitium latens invalida forent, adeoque in damnum publicum: præterquam si scientia impeditenti, adeoque mala fides adsit, & actum privatus cedat in notabile detrimentum tertii, ut in proposito, si præsentatio facta ab eo, qui tantum credebatur esse Patronus, per illum actum is constitueretur verus possessor juris præsentandi, cum magno præjudicio veri Patroni.

Notandum tertio. Possessio juris patronatus acquiritur ex unica præsentatione, bonà fide factà, & admittit, Garc. Tract. de Benef. p. 5. c. 5. num. 59. & in Collectan. hic n. 6. Non autem quasi possessio præsentandi transit ad hæredes præsentantium, sine nova probatione, Barb. in Collectan. hic n. 5. & l. 3. l. r. Eccl. c. 12. n. 190.

LXXXVII. Assertio 3. Si duo sint præsentati ad eandem Ecclesiam, vel Beneficium, unus ab eo, qui erat in possessione præsentandi, alter verò à vero Patrono, habente proprietatem juris præsentandi, tum ille instituendus est, qui à possessore bonæ fidei præsentatus fuit: nisi tempore præsentationis, & ante institutionem factam liquide constaret de defectu proprietatis possessoris, sive Jus patronatus ad alium de jure spectare: tum enim præferendus est, & instituendus præsentatus ab ipso proprietario; quia proprietatis cognitio absorbet causam possessionis, eique prævalet, c. Cum dilectus; 6. de caus. poss. & propriet. Abb. in cit. c. Consultationibus; n. 9. Barb. ibi. n. 3. Quod si possessor fuit in mala fide, neutrius præsentatio valet: non proprietario, seu veri Patroni; quia is non erat in possessione, ideoque præsentare non potuit, alio existente in possessione præsentandi, nec licet proprià, ac privatà auctoritate spoliare etiam intrusum, sive invasorem & malæ fidei possessorem, c. In literis; 5. de restit. spol. Neque etiam tenet præsentatio possessoris, cum sit malæ fidei possessor, Abb. c. l.

LXXXVIII. Cæterum hæcenus dicta procedunt, spectato Jure communi Decretalium. Verum hodie juxta Decretum Concilii Trident. Sess. 25. c. 9. de ref. Ad valorem præsentationis, vel institutionis non sufficit, ut præsentans communiter reputetur Patronus, & sit in quasi possessione juris præsentandi, nisi doceat de titulo, & proprietate juris patronatus, ex fundatione, aut dotatione, qui ex authentico Instru-

mento ostendatur, vel etiam ex multiplicatis præsentationibus supra hominum memoriam, secundum formam præscriptam ab eodem Concilio, de quo videri potest *Garc. cit. c. 5. n. 137. & seqq. Fagnan. in cit. c. Consultationibus; n. 8. & seqq. h. t.* Non tamen habet locum Decretum hoc Concilii Tridentini, si non sit controversia de titulo seu proprietate iuris patronatûs, de quo jam ex actis constat: sed solum vertitur quæstio inter duos vel plures præsentatos, ad quem ex præsentantibus Jus patronatûs pertineat, veluti si controversatur, quis eorum succederet in iure patronatûs, tum enim inter præsentatos præferendus est præsentatus ab eo, qui est in pacifica & immediata possessione iuris præsentandi, juxta cit. c. Consultationibus, ex decisione *Rota apud Garc. cit. loc. num. 140. & seqq. Fagnan. c. l. num. 16.*

§. II.

An Patronus possit præsentare seipsum, vel filium suum, si sit idoneus, item si plures sint Patroni, an unum ex seipsis, ac denique, an semper dignus, vel dignior præsentari debeat?

LXXXIX. Assertio 1. Patronus Ecclesiæ vacantis, vel Beneficii, etiam si Clericus sit, & idoneus, seipsum ad illam præsentare non potest, prout constat ex c. *Per nostras; 26. h. t.* Ubi cum quæsitum fuisset ex Innocentio III. utrum Clericus ad vacantem Ecclesiam, in qua Jus obtinet patronatûs, seipsum, si idoneus sit, possit præsentare? Respondet Papa, cum nullus se ingerere debeat Ecclesiasticæ Prælationis officii (hoc ipso enim tanquam ambitiosus repellitur, c. *In scripturis; 9. caus. 8. q. 1. c. Sicut; 3. caus. 1. q. 6. Gl. hic V. Ingerere;*) ideo nullus se potest ad Personatum alicujus Ecclesiæ præsentare, quantumcunque idoneus sit, & quibuscunque studiis & meritis adjuvetur. Rationem dat *Gl. ibid. V. Præsentare;* quia nemo oritur à seipso, c. *Didicimus; 3. l. junct. Gl. V. A seipso ortus; caus. 24. q. 1.* sed distinctio esse debet inter dantem, & accipientem, c. *ult. de Institut. & l. 1. ff. de auctorit. tut.* adeoque etiam inter præsentantem, & præsentatum, sicut & inter baptizantem, & baptizatum, c. *Debitum; 4. de baptisim.*

XC. Extenditur autem primò. Quòd neque ad Beneficium simplex Patronus seipsum præsentare potest; quia licet Papa in cit. c. *Per nostras;* loquatur de præsentatione ad personatum: tamen eadem ratio, in qua fundatur decisio hujus cap. ne videlicet Clerici seipsum præsentantes incidant in vitium ambitionis, etiam locum habet in Beneficiis simplicibus, & consequenter etiam eadem juris dispositio, *Ioann. Andr. hic n. 3. Abb. n. 2. Barb. n. 7. & alii communiter.* Et quamvis pauper Clericus possit petere, & rogare, ut sibi provideatur de Beneficio, si idoneus sit, c. *Cum secundum; 16. de præb.* non tamen potest seipsum præsentare ad illud; quia videtur hoc postulare ex debito, cum præsentatus debeat institui, si dignus sit, & ferre judicium de persona sua propria, & auctoritatem præstare sibi ipsi, quæ omnia prohibita sunt in *Clen.*

de reb. Eccles. non alien. c. Qualiter; 17. de Elect. c. ult. de Instit. Abb. c. l.

Extenditur secundò. Quòd Patronus neque per alium à se delegatum, sive cui, pro ea vice, potestatem præsentandi commisit, possit præsentari, neque etiam procurator constitutus à Patrono potest præsentare ipsum Patronum, ut docet *Ioann. Andr. in c. Ex insinuatione; 14. n. 3. h. t. Parisius l. 9. de resign. Benef. q. 17. n. 113.* quia Delegatus & Procurator quicquid agit, quæ talis, non suo, sed sui principalis, sive demandantis nomine agit, cujus vices gerit, ideoque ipse principalis seipsum præsentare censetur: sicut etiam procurator, seu mandatarius seipsum præsentare non potest, nec cui data est facultas eligendi, seipsum eligere, *Paris. c. l. n. 103. & seq.* Ceterum si Patronus alteri potestatem præsentandi legitime concessit, & totaliter in eum transtulit, ita ut omnino se abdicaverit eâ potestate: & alter possit, saltem pro ea vice, ac nomine proprio præsentare, tum potest ab eo præsentari etiam ille, qui desit esse Patronus, & hoc Jus in alium transtulit, *Ioann. Andr. in cit. c. Ex insinuatione; n. 3.*

XCI. Hinc inferitur, quòd Episcopus, Ecclesiæ vel Beneficii, in quo Patronus Jus præsentandi habet, vacante, sponte & motu proprio, instituere ipsum Patronum possit, si idoneus sit, sive illud ipsi conferre. Idque duobus potissimum modis, primò, si Patronus Clericus, pro ea vice, liberè renunciaverit juri suo præsentandi, & Episcopus absolute, & sine ullo pacto præcedente, Beneficium conferat Patrono, valida & licita erit collatio, maxime si præ aliis dignus videatur, dummodo scandalum absit: imò etiam posset hoc casu Patronus Clericus rogare Episcopum, ut sibi provideat de illo Beneficio, si Beneficium non sit curatum, & Patronus sit egens, *Abb. in cit. c. Per nostras; n. 4.* Secundò, si Episcopus prius conferre velit Beneficium Patrono, isque illud acceperit, adeoque ex postfacto in collationem consentiat; tunc enim non censetur se ingerere; quia non oritur à seipso: sed ab Ordinario superiore vocatur, cui vocationi ipse consentire potest, alioquin Patronus deterioris conditionis foret, quam alii Clerici, ipsique obesset, quòd Ecclesiam fundavit, quod non est dicendum. Accedit, quòd præsentatio interdum fit ex postfacto, & quandoque etiam institutio Episcopi valet, sine præsentatione, ut ex infra dicendis patebit, *Io. Andr. c. l. n. 2. & Abb. n. 3.* Sic etiam electus, sui electioni consentire potest, & interdum accedendo aliorum suffragiis coëligere, si electio palam fiat, & non per viam clandestini scrutinii, *Abb. c. l. n. 4.*

XCI. Assertio 2. Potest Patronus filium suum, si idoneus sit, præsentare ad Ecclesiam, vel Beneficium, in quo ipse Jus patronatûs habet, prout colligitur ex c. *Consultis; 15. h. t.* Ubi statuitur, quòd Clerici Ecclesias à parentibus suis fundatas, propriâ auctoritate, sibi retinere non possint; cum Sanctuarium Dei jure hereditario obtineri non possit, (hoc est Ecclesiæ, Beneficia, jura & bona Ecclesiastica jure hereditariæ successionis acquiri non possunt, c. 1. de præb. c. 2. de concess. præb. c. Apostolica; 7. caus. 8. q. 1.) Neque etiam Patroni Laici Ecclesias (vel Beneficia Ecclesiastica) filiis aut aliis quibusdam concedere possunt (scilicet auctoritate propriâ) *Gl. hic V. Concedant;* Ubi addit, sed Patronus potest filium præsentare ad Ecclesiam Episcopo; quia ad Patronum spectat

Stat sola presentatio, non autem concessio seu collatio; nullibi autem reperitur prohibitum Patrono presentare suum filium, ideoque concessum esse, censeri debet, c. Cum apud; 23. de sponsal. Abb. hic n. 3. & Barb. in Collect. ibid. n. 3. Azor p. 2. c. 21. q. 2. Idque sumitur ex l. Illud; 5. ff. Quod cuiusq. univers. nom. Ubi habetur, quod pater filio, & filius patri suffragium; sive vocem electionis dare possit. Non obstat, quod pater & filius una persona censentur, l. ult. C. de impuber. & aliis substit. Gratianus in c. Contradicimus; 21. ibi: cum una caro probetur pater & filius, caus. 33. q. 3. & filius quicquid acquirit, non sibi, sed patri acquirit. i. Instit. per quas personas &c. l. Cum oportet; 6. & l. ult. C. de bonis, que liberis &c. ergo pater, presentando filium, videtur in effectu presentare seipsum, quod non est concessum: Sed respondetur, quod pater & filius non sunt una persona reipsa, & physice: sed solum juris fictione, & ideo ubi Jus eorum pro eadem persona non habet, rei veritas potius, quam juris fictio spectatur. Neque filius patri acquirit in spiritualibus: sed tantum in bonis profecticiis, sive ex patris substantia acquisitis, & in bonis adventitiis: quoad usumfructum, cit. l. Cum oportet; Abb. in cit. c. Consuluit; n. 3. & Azor c. l.

Ex quo colligitur primo. Quod rationes, ob quas Patronus prohibetur presentare seipsum, cessent in filio, cum in veritate sit alia persona; adeoque etiam in eo cessat vitium ambitionis; quia precise acceptat, quod confertur, sicut alii presentari. Accedit; quod filius Patroni non debeat esse deterioris conditionis, quam alii extranei, sive non filii, qui per Patronum presentari possunt, Barb. in cit. c. Consuluit; num. 3. Colligitur secundum. Quod Episcopus filio suo legitime nato, si idoneus sit, Ecclesiam, vel Beneficium conferre potest, Abb. in c. Quia; 6. n. 6. h. t. ergo multo magis pater presentare filium ad Beneficium poterit.

XCIII. Porro illud iure Canonico severe prohibitum est, ne Clerici emant, vel etiam alio titulo, et si alius iusto, acquirant Jus patronatus, cum ea intentione, & ad illum effectum, ut filii, vel nepotes eorum in Ecclesiis patronatus ab iisdem presententur, aliqui eodem iure patronatus sunt spoliandi, prout statutum est in c. Quia Clerici; 6. h. t. Ubi Alexander III. sic rescribit: Quia Clerici quidam Advocatias (id est, Jus patronatus) Ecclesiarum comparant, sive emunt, (per se tantum sive seorsum, nam cum unitate veritate bonorum vendi potest, Gl. hic V. Comparant;) vel quocunque modo possunt, sibi acquirunt, ut postea eorum filii, aut nepotes ad eandem Ecclesiam vacantes presententur, id severius prohibendum esse, mandat Pontifex, eosque, qui Advocatias sive Patronatus ita acquisierint, appellatione postposita, sita, iis privandos esse. Ratio est, quia tales emptores, vel aliter acquirentes Jus patronatus, cum predicta intentione, Simoniam mentalem committunt, ideoque penam spoliationis seu privationis incurrunt, & Ecclesia sit libera, Gl. margin. hic lit. D. cui per talem emptionem Simoniaci injuria facta est, Gl. hic V. Spoliando; Abb. n. 5. Silvest. V. Jus patronatus; n. 6. q. 5. dicto 4. Ubi addit, quod si bona temporalia, quibus annexum est Jus patronatus, principaliter emantur, propter hoc Jus consequendum, esset Simonia ex parte emptoris. Verum tales ementes, vel acquirentes spoliandi sunt iure patronatus, non de facto, ac violenter, sed per iudiciali cognitione, seu processu, ut nonnulli in-

telligunt apud Abb. hic n. 4. sed per sententiam latam a Iudice aliquando declaratoriam criminis, ut si Jus patronatus per se tantum, ac solitarie sit emptum, tunc ipso iure sunt privati; vel per sententiam condemnatoriam Iudicis, si aliter sit acquisitum per titulum alium iustum, sed cum intentione, ut acquirentium filii, aut nepotes presententur, eodem privati debent, Barb. in cit. c. Quia Clerici; n. 4. h. t.

XCIV. Assertio 3. Si plures sint Patroni Clerici, vel unus Laicus, & alter Clericus, possunt unum ex se ipsis presentare, si aliqui idoneus est, ut tradit Gl. fin. in cit. c. Consuluit; 15. h. t. Abb. ibidem in fine, Azor cit. 21. q. 3. Idque sumitur ex c. Cum in iure; 33. de Elect. Ubi habetur, quod compromissarii unum ex se ipsis eligere possint, ita quidem, ut ipse aliis Compromissariis, a quibus nominatus est, consentiens, numerum eligentium augeat, & sic accessorie seipsum coeligat: ergo similiter unus ex Patronis alteri, vel pluribus Compromissariis ipsum nominantibus, seu presentantibus consentire, & sic aliis accedendo, seipsum simul presentare potest; quia tunc presentatio non habet originem ab ipso, qui presentatur: sed ab alio, vel aliis inchoatur, quibus ipse compatronus consentire, & sic presentacionem de se factam complere, & consummare potest, quod nullo iure est prohibitum. Quin imo generaliter loquendo, quando plures ad certum aliquid officium sunt deputati, quibus data est facultas eligendi alios ministros seu officiales, possunt ipsi unum, vel plures ex numero suo eligere; juxta generalem regulam traditam ab Abbate in cit. c. Consuluit; n. 4. h. t. arg. l. Ubi absunt; 19. ff. de tutoribus datis; Ubi dicitur, quod decuriones possunt dare tutores; & unum ex se sive suo Corpore dare seu constituere: sicut etiam Electores unum ex se ipsis sive suo Corpore eligere possunt, l. Ne pro defectu; 41. & seq. de Elect.

XCv. Assertio 4. Patronus semper debet ad Beneficia, & Ecclesias presentare dignum, & idoneum, alioquin si indignum nominet, vel presentet, lethalius peccat; quia muneri suo non satisfacit, & Ecclesiam damno afficit, ac magno incommodo, & Episcopus illum admittere non debet, Azor cit. c. 21. q. 4. Ubi addit, quod Patronus inquirere debeat in vitam & mores Clerici sibi ignoti, antequam eum presentet. Porro presentandus debet esse dignus, & idoneus, tempore presentacionis, ac proinde Laicus quippe incapax non potest ad Beneficia presentari; quia per presentacionem datur alicui Jus ad rem, sive actio ad Beneficia, quod Laicis competere non videtur; sicut ergo Laicus incapax est collationis, ita & presentacionis ad Beneficium, Barb. in c. Significavit; 18. h. t. n. 8. & 9. h. t. Ubi tamen cum Rota excipit; nisi Laicus presentatus, post breve temporis intervallum, Clericali ordine insigniretur, nam tunc presentatus, non est penitus indignus & inhabilis; si ante institutionem Clericalem consilium acciperet, ut tradit etiam Patissius l. 4. de resign. Benefic. q. 2. n. 5. & 6.

Præterea si ex prima fundacione aliquis ex certa familia, vel loco sit presentandus, si unus sit dignior cæteris, ille presentari debet, etiam si aliunde dignior assumi posset; quia non potest Patronus contravenire primæ institutioni Fundatoris. At verò ex duobus vel pluribus ex certa familia, vel loco nominandis, si unus sit dignior cæteris, ille presentari debet, alioquin peccat, presentando dignum, omisso digniore, ut ex communi Dd. sententia docet Azor cit. c. 21. q. 5. quia Patroni

Patroni est, rem Ecclesiæ utiliter gerere, quod nō facit, si minus idoneum præsentet. Quamvis etiam probabile sit, non esse peccatum, saltem grave, præsentare minus dignū, præterito digniore, ad Canonatus Ecclesiæ Cathedralis, vel Collegiatæ, & alia Beneficia simplicia: secus verò, si præsentatio fiat ad Beneficia Curata, & dignitates Ecclesiasticas, ut tenet plures apud *Azor. c. l.*

Illud hoc loco addendum, quod statutum est in *Concil. Trident. Sess. 24. c. 18. de reform.* ubi §. Si verò; de præsentandis ad Ecclesias Parochiales sic decernitur: Si Ecclesia juris patronatûs Ecclesiastici erit, ac institutio ad Episcopum, & non alium pertineat, is, quem Patronus digniorem inter probatos ab Examinatoribus iudicabit, Episcopo præsentare teneatur, ut ab eo instituat. Cum verò institutio ab alio, quàm ab Episcopo, erit facienda, tunc Episcopus solus ex dignis eligat digniorem, quem Patronus ei præsentat, ad quem institutio spectat. Quod si Jus Patronatûs Laicorum fuerit, debeat, qui à Patrono præsentatus erit, ab eisdem deputatis, ut supra, examinari, & non, nisi idoneus reputatus fuerit, admit-
ti. Item *Sess. 7. c. 13. de reform.* generaliter statuitur, ut à quocūque præsentati, ad quavis Ecclesiastica Beneficia non instituuntur, nisi prius à locorum Ordinariis examinati, & idonei reperti fuerint, nō obstante quovis privilegio, vel consuetudine, etiā immemoriali, vel appellatione, exceptis nominatis ab Universitatibus, seu Collegiis Generalium studiorū.

§. III.

An Patronus licite possit in præsentando variare, sive mutare sententiam, alium præsentando, ante institutionem prius præsentati?

XCVI. Assertio I. Patronus laicus variare potest, id est, postquam unum idoneum præsentavit, si res adhuc sit integra, seu nondum institutio illius in Ecclesia, vel Beneficio facta sit, alium idoneum præsentare potest, prout in primis probatur ex *c. Quod autem; §. in princ. h. t.* Nam cum quæsitum esset ex Alexandro III. si Clericus idoneus ad vacantem Ecclesiam à Patrono non sit præsentatus: sed ab Episcopo Diocesano non sit admissus, sive institutus: postea verò alius Clericus, etiam idoneus præsentatus, & institutus sit ab Episcopo, qui & corporalem obtinuit possessionem, utrum priore Clerico Ecclesiam, vel Beneficium petente, posterior removeri debeat, an verò posterior priori præferri? Respondet Papa, quod in isto casu melior sit conditio possidentis, quoniam antequam præsentatio ab Episcopo Diocesano approbata est, ratum non est, quod à Patrono fuit inchoatum. Id verò intelligendū est, si Laicus præsentet: secus si persona Ecclesiastica, *Gl. hic V. Possidentis*, ut infra dicitur. Ratio patet ex Textu, quia Clericus præsentatus, antequam ab Episcopo est receptus, & institutus, non habet Jus in re: sed tantum ad rem, ideòque posterior præsentatus: sed admissus, & institutus prius præsentato præferitur, quippe qui potius Jus habet, & possessionem etiam est adeptus, *Gl. hic V. Possidentis, in fine.*

XCVII. Idem habetur statutum in *c. Cum autem; 24. h. t.* Ubi Lucius III. rescribit: si Ecclesiæ Advocatus (id est, Patronus, pro quo hic Advocatus accipitur) Clericum idoneum Episcopo præsentavit, eumque

institui postulavit: postea verò alium æquè idoneum ad eandem Ecclesiam præsentet: tum distinguendū est, num Laicus fuerit, cui Jus præsentandi competit, an verò Ecclesiastica persona; nam in Patronatu laico, iudicio Episcopi relinquitur, quem ex duobus præsentatis instituere velit. At verò in Patronatu Ecclesiastico, si nimirum Collegium, vel persona Ecclesiastica, ratione Ecclesiæ, Jus præsentandi habeat, qui prior est tempore, potior est jure. *Constitutio c. Pastoralis; 29. h. t. de quo infra.*

XCVIII. Pro explicatione horum capp. Notandum primò. Quando dicitur, Clericum præsentatum à Patrono Laico, ante Episcopi receptionem, & institutionem, non habere Jus in re: sed tantum Jus ad rem, ita, ut agere possit, ac petere, ut in Ecclesia, vel Beneficio, ad quod est præsentatus, instituatur, si idoneus sit, juxta *c. Cum Bertholdus; 18. junct. Gl. V. Adversus, de sent. & re judic.* id limitandum est, dummodo Patronus Laicus voluntatem suam non mutet, præsentando alium idoneum, tunc enim conceditur optio Episcopo, ut instituat, quem maluerit, sive primum, sive secundum, juxta *cir. c. Quod autem; §. C. Cum autem; 24. h. t.* quo in casu utrique præsentato Jus, & actio acquiritur: sed indeterminatè solum, ita ut unus eorum ab Episcopo institui debeat. Postquam verò præsentatus, sive primo, sive secundo loco, institutus est ab Episcopo, plenum Jus in Ecclesia, vel Beneficio consequitur, etiam si realis institutio, sive possessio traditio non sit facta; nam in rebus istis, & juribus spiritualibus per solam verbalem institutionem, seu collationem Jus in re acquiritur, tamen si actualis immissio in possessionem nondum sit facta, juxta *c. Si tibi; 17. de præb. in 6.* ita, ut taliter institutus præferendus sit prius præsentato, & non instituto: ac proinde si postquam præsentatus est verbaliter institutus, alius instituitur, etiam cum traditione possessionis, hæc posterior institutio est invalida: licet aliud sit in rebus profanis, *l. Quoties; 15. C. de rei vindic.* Ubi dicitur, quod si eadem res duobus sit vendita, potior habeatur quoad dominium, is, cui prius tradita est. Quare cum in *cir. c. Quod autem; dicitur*, quod in isto casu melior sit conditio possidentis, factum duntaxat narratur, non quod de jure sit necessarium, ut fiat traditio possessionis, ad acquirendum plenum Jus in re instituto, *Abb. in cit. c. Quod autem; n. 7. & 8.*

XCIX. Notandum secundò. Duobus modis potest fieri præsentatio, ut notat *Barb. in cit. c. Quod autem; n. 2.* Vel simul præsentando plures, ut Episcopus unum ex illis eligat, quem instituat: Vel duos, aut plures successivè, & diversis temporibus, præsentando unum post alterum, & tunc præsentans alterum, non censetur recedere à primò, vel illum rejicere, sicut ille, qui constituit duos Procuratores, diversis temporibus, videtur revocare priorem, *l. Si quis; 31. §. ult. ff. de procurat. c. ult. extra eod.* ut censet *Gl. in cit. c. Cum autem; V. Alium, h. t.* non enim Patronus præsentans alterum, recedit à primò præsentato: sed alterum cumulat cum primò, hoc est, primo secundum addit, ut notat *Jo. Andr. in cit. c. Cum autem; n. 6.* ac proinde variatio à Patrono Laico fieri potest, non privativè, rejiciendo omnino priorem præsentatum: sed cumulativè, ita, ut in Episcopi electione sit, utrum ex duobus idoneis præsentatis, ei gratificando, velit instituere, quæ facultas Episcopo non daretur, si Patronus omnino revocasset priorem præsentatum, tum enim

non posset illum instituere, *Abb. in cit. c. Cum autem; n. 2.* & alij Canonistæ communiter; si verò Patronus Laicus non variasset, præsentando alium, Episcopus ab ipso præsentatum instituere debuisset, *Gl. marg. in cit. cap. Quod autem; lit. D.* Et præsentatio secundi absolute facta censetur in dubio, si Patronus de hoc nihil expressit, nec aliunde apparet, ipsum à priori præsentatione resistere voluisse, facta cumulative, non privative, ut sic actus potius valeat, quam pereat, *Barb. in cit. c. Cum autem; n. 2. in fine.*

Notandum tertio. Patronis Laicis, antequam instituat Episcopus, permittitur censetur variatio, semel tantum, & pro prima vice, *arg. l. Bovery; §. 1. ff. de V.S.* Ubi dicitur, hoc sermone, dum nuptia erit, primæ nuptiæ significantur: idque colligitur ex *cir. c. Cum autem; ibi: alium æquè idoneum*, & ibi, *quis eorum alteri præferatur*, adeoque loquitur de duobus successivè, & non de pluribus, *Fagn. ibid. n. 8.* Ratio est, quia variatio odiosa est, adeoque restringenda, & æquitas ita suadet, ad vitandam infinitatem, & confusionem, *Garc. tract. de Benef. p. 5. c. 9. n. 214. Barb. in cit. c. Cum autem; n. 2. h. t.* Nec obstat *Clem. 2. §. fin. h. t.* quia debet intelligi, quando plures simul præsentantur, non successivè, *Garc. c. l. n. 216.* Id verò limitandum est, nisi prima præsentatio sit nulla, ut si facta sit coram non habente potestatem instituendi; quia tunc, sicut Patronus potest præsentare secundum, rejecto primo, *arg. c. Cum Laici; 10. h. t.* ita potest præsentare tertium, accumulando eum secundo; prima enim præsentatio, quippe nulla, non debet computari in numero præsentationum; quia non præstat impedimentum, quod de jure non sortitur effectum, *Fagnan. cit. c. Cum autem; n. 9. & 2. seqq.* Contrarium tamen, quòd Patronus absolute, & universaliter, non solum secundum, sed etiam tertium, & quartum, vel plures simul, & successivè, quot voluerit, præsentare possit, docet *Gl. in cit. Clem. 2. V. Plures, & V. Præsentare, Decius ibid. à n. 31. Azor. p. 2. l. 6. c. 21. q. 13. in fine.* quia Patronus, cum tertium, & quartum præsentat, non recedit à prioribus præsentatis: sed eos addit, & aggregat illis, & quò plures nominat, eò utilius rem Ecclesiæ gerit, ut ex pluribus unus eligatur à Prælato, ad quem institutio pertinet: sed prior sententia est communior, & probabilior.

C. Notandum quartò. Episcopus præsentatos à Patronis, si idonei non fuerint, non potest, nec debet admittere, seu instituere: sed repellere, ut colligitur ex *cir. c. Cum autem; à sensu contrario, h. t. & tradit Conc. Trid. Sess. 25. c. 9. de ref. §. Ad hæc.* Ubi dicitur, liceat Episcopis, præsentatos à Patronis, si idonei non fuerint, repellere: quòd si ad inferiores institutio pertineat (speciali jure) ab Episcopo tamen instituendi examinentur, alioquin institutio ab inferioribus facta, irrita sit, & inanis.

Porro si ex duobus cumulative præsentatis, ab eodem Patrono, sive successivè, & diversis temporibus, unus sit dignior altero, non est locus gratificationi: sed Episcopus præferre debet eum, qui est magis idoneus, seu dignior: nisi duo æquè idonei reputentur, tunc enim potest Episcopus eligere, & instituere quem voluerit, juxta *cir. c. Cum autem; ibi: alium æquè idoneum*, ergo non habet locum optio, si alter sit magis idoneus, & dignior, ut colligitur etiam ex *c. Licet; 15. caus. 8. q. 1.* Ubi dicitur, meliorem, & sanctiorem esse eligendum, & c. *Si forte; 36. dis. 93.* Ubi dicitur, si vota sint paria in electione, præferendus sit, qui majoribus ju-

vatur meritis Consentit *c. Quoniam; 3. h. t. Abb. in cit. c. Cum autem; n. 5. h. t.* contra *Jo. Andr. ibid. n. 2.* Quòd si verò duo à pluribus Compatronis in pari numero sunt præsentati, tum non debet, nec potest Episcopus instituere digniorem, neque etiam gratificationi est locus, si sint æquè idonei, & multò minùs potest Episcopus extraneum instituere, si tempus ad præsentandum à jure præfixum, nondum sit elapsum; quia præsentatio utriusque est invalida, adeoque per illam neutri præsentato jus est acquisitum ad institutionem: nam ad validam præsentationem requiritur, ut sit facta à majore parte Patronorum, & ut præsentatus in discordia Patronorum, non solum majoribus adjuvetur meritis: sed etiam plurium approbetur consensu, *c. Quoniam; 3. h. t.* ac proinde cum præsentatio prima fuerit invalida, licitum est, Patronis Laicis variare, & aliam præsentationem facere, etiam in toto, recedendo à prima, *arg. c. Cum Laici; 10. h. t.* Neque hoc casu potestas ordinandi Ecclesiam, vel conferendi beneficium devolvitur ad Episcopum, nisi elapsum sit tempus legitimum Patronis Laicis ad præsentandum præfixum: quo durante, non potest Episcopus instituere unum ex duobus invalidè præsentatis, & Patronis auferre jus, quod habent, recedendi à prima præsentatione, quæ irrita fuit, *Fagnan. in cit. c. Cum autem; 24. h. t. n. 23. & seqq.* ubi præterea *n. 27. & 28.* excipit, si duo Patroni ab initio convenerunt, præteritum sub juramento, se non variaturos, nec alium præsentaturos; tunc enim tali promissione contravenire non possunt, cum à jure non sit reprobata, *Clement. 2. in fine, h. t.* ac proinde casu hoc poterit Episcopus ex duobus præsentatis à duobus Patronis eligere, quem voluerit, etiam si tempus ad præsentandum Laicis Patronis præscriptum, non sit elapsum, imò & extraneum hoc casu instituere Episcopo licebit. Nec obstat *Text. in cap. Venerabilem; 34. §. Quòd autem, de Elect.* quia loquitur de eo casu, in quo electores sunt moniti, & expectati, adeoque potestas devoluta est ad Papam, *Gl. ibid. V. Favere, Fagnan. c. l.*

Denique si duo Patroni, unus Clericus, alter Laicus, primò unum præsentarunt: sed postea Laicus variando præsentet alium, nò potest Episcopus instituere secundum: sed primus institui debet, cum ipse sit potior, quippe præsentatus ab utroque Patrono, secundus verò tantum à Laico: & licet Patronus possit variare, præsentando in præjudiciu prius præsentati, non tamen in præjudiciu Compatroni, *Abb. in cit. c. Cum autem; n. 2. h. t.*

CI. Assertio 2. Si præsentatus à Patrono Laico rejiciatur ab Episcopo, ideoque appellat ad Papam, & interim Patronus alium præsentet, isque instituat ab Episcopo, hic præferendus est prius præsentato; quia melior est conditio ejus, qui ab Episcopo institutus est, etsi posteriore loco fuerit præsentatus, prout sumitur ex *c. Pastoralis; 29. h. t.* Nam cum ex Innocentio III. quaesitum fuisset, an Clericus ad aliquam Ecclesiam vacantem à Patrono Laico præsentatus: sed Episcopus Diocesanus ipsum non admisit, ex hujusmodi præsentatione aliquid juris in illa consequatur: & si ille præsentatus ad Secundum Apostolicam appellaverit, & post appellatorem ab ipso interpositam, idem Patronus alium præsentaverit, & Episcopus secundum præsentatum instituerit, iste ab Ecclesia removendus sit? Idem Innocentius volens inhaerere vestigiis Alexandri (aliàs Lucij, *Gl. marg. hic*) qui distinguens inter

inter presentatos à Laico, & Clerico Patronis (in
cit. c. Cum autem; 24. h. t.) & inter presentatos à Laico,
conditionem possidentis censuit esse meliorem (in
cit. c. Quod autem; h. t.) respondit, quod institutio
secundo loco presentati à Patrono Laico firma, &
rata esse debeat. Sed quia Episcopus idoneum Cle-
ricum malitiosè recusavit, admittere, ad providen-
dum eidem de competente Beneficio compellen-
dus est, ut in eo puniatur, in quo deliquit. Ratio
decisionis est, quia cum Patronus Laicus jure variare
possit, & presentare secundum, ideo ei, qui prius
presentatus est, jus appellandi non est concessum, ad
hunc effectum, ut alius non presentetur, & instituatur,
quamvis valeat ejus appellatio, usque dum se-
cundus presentetur, & ab Episcopo instituitur: tunc
enim non jam obstat appellatio, cum Patrono à jure
permisum sit variare, adeoque non potuit appellari
contra Patronum, ne alium presentaret, Gl. hic V. Ap-
pellaverit, & Abb. ibid. n. 2. & 6.

Excipitur tamen in fine hujus cap. Nisi is, qui po-
sterius est presentatus, instituitur ab Episcopo ex ma-
litiis: tunc enim, qui prius fuit presentatus, appellare,
vel per viam querelæ adire Superiorem potest, ut Epi-
scopus compellatur, de alio competente Beneficio sibi
providere, Abb. hic n. 5.

Censetur autem Episcopus malitiosè non admi-
sisse primò presentatum, si illum, ante presentationem
secundum, sine justa causa, repulit, videlicet sine
examine, vel postquam in examine idoneus est reper-
tus. Item si post presentationem secundum, hunc in-
stituit, & prætulit prius presentato, tamen si is magis
idoneus esset, arg. c. ult. dist. 63. & c. Cum autem; 24.
h. t. Ubi requiritur, posterius presentatum esse æquè
idoneum ad hoc, ut institui possit: si igitur prius præ-
sentatus magis sit idoneus, potest ex concessione cit. c.
Pastoralis; h. t. petere, ut aliud sibi Beneficiu con-
feratur, Abb. hic n. ult.

CII. Cæterum licet jure concessum sit Patrono
Laico, variare, sive postquam unum presentavit, alium
presentare, ut dictum: excipiendum tamen est primò,
nisi lis contra priorem presentatum, de cujus habili-
tate controversia est mota, adhuc pendeat: tunc enim
Patronus etiam Laicus, lite pendente, alium præsen-
tare non potest, arg. c. 1. Ut lite pendente; in 6. Ubi id
statuitur de electione, quod lite pendente super alicu-
jus electione, ad aliam electionem procedi non pos-
sit: atqui eadem est ratio de presentatione, ne scilicet,
lite pendente, mutatio aliqua fiat: accedit, quod ele-
ctio, & presentatio in jure in plerisque æquiparantur,
Franc. in cit. c. 1. n. 3. Covarr. præf. qq. c. 36. n. 7. Gar-
cia. c. 9. n. 217. idemque est, si lis pendeat super titulo
Beneficii, Barb. in c. Cum autem; 24. num. 3, h. t.

Excipitur secundo, si Patronus Laicus, uno præ-
sentato, juravit, se non presentaturum alium, tum
quia omne juramentum servandum est, quod sine dis-
pendio salutis æternæ servari potest: tum quia pro-
missio de presentando alternatim, servanda est, Cle-
ment. 2. h. t. ergo multò magis servanda est promissio
jurata, de nò presentando altero, Zaf. in Comm. n. 49. h. t.

CIII. Assertio 3. Patronus Ecclesiasticus, cui
scilicet jus presentandi competit, (nomine, & jure Ec-
clesiæ, non patrimonij) non potest variare, presentan-
do alterum: sed in instituendus est, qui primò est præ-
sentatus, si sit idoneus, prout statutum est in cit. c. Cum
Tomas III.

autem in fine, h. t. Rationem dat Innoc. & Abb. ibid. n. 3
quia presentatio Patroni Ecclesiastici habet vim ele-
ctionis, sicut ergo eligentes variare non possunt, c. Pu-
blicato; § 8. de Elect. ita nec presentantes, qui scilicet
nomine, & jure Ecclesiæ tales actus quasi ex officio
exercent, ideoque cum officio suo semel functi sunt,
acquiescere debent, arg. c. Si tibi; 17. de præb. in 6. Ubi
id ipsum traditur de collatione: quæ ratio non habet
locum in Patrono laico; quia is suo proprio jure, ac
nomine presentat, ideo fortius Jus Patronus laicus
habere censetur.

CIV. Est & aliud præterea discrimen inter Patro-
num Laicum, & Ecclesiasticum; nam si Patronus Lai-
cus indignum presentet, non ideo pro ea vice, est pri-
vatus jure presentandi: sed mandari ei debet, ut alium,
eumque idoneum presentet, prout colligitur ex c. Cum
vos; 4. de offic. Jud. Ordin. Si enim Laicus Patronus
presentando indignum, eâ vice, privatus esset, tum
Episcopus statim providere posset de Rectore, vel Be-
neficio Ecclesiæ, aut de Beneficio, nec opus foret in-
terim Oeconomum, seu Administratorem constitue-
re, qui Ecclesiæ, aut Beneficii vacantis fructus colligat,
eosque in Ecclesiæ utilitatem convertat, aut Suc-
cessori reserret, prout statuitur in cit. c. Cum vos; Ubi
certò præsupponitur, indignum fuisse presentatum à
Patrono Laico, & tamen non devolvitur ad Episco-
pum, jus providendi de Rectore Ecclesiæ: sed solum
jus constituendi Oeconomum; ergo Patronus non
fuit privatus jure presentandi: idque confirmatur;
quia si licitum est Patrono sæculari variare, & alium
presentare, quando presentavit idoneum, multò magis
licitum est, si presentavit indignum, ut ait Joan.
Andr. in cit. c. Cum vos; n. 12. Quia variatio à jure præ-
cipue conceditur, quando actus est illicitus: quamvis
aliqui contrarium teneant, apud Fagnan. in cit. c. Cum
vos; n. 39. quando Patronus scienter presentavit in-
dignum. Verum cum nullibi reperitur de jure cau-
tum, quod Patronus Laicus, scienter presentando in-
dignum, sit pro ea vice, ipso jure, privatus potestate
presentandi, non debet hac pœna privationis expres-
sa de eligentibus scienter indignum, extendi ad præ-
sentantes scienter indignum, præsertim cum diversa
sit ratio; nam eligentes tribuunt jus in res presentan-
tes solum jus ad rem. Accedit, quod cum Laicis mitius
sit agendum, ne à foundationibus Ecclesiarum retra-
hantur: neque in hac re attendenda sunt LL. Civiles,
contrarium disponentes; quia disponunt in materia
Ecclesiastica, seu spirituali, vel spirituali annexa, sci-
licet de jure patronatus, Fagnan. in cit. c. Cum vos; n. 46.
& segg. Ubi etiam addit, hanc sententiam approbâ-
se S. Congreg. Concilij.

Aliud verò est dicendum de Patrono Ecclesiasti-
co, nam si Collegium, vel persona Ecclesiastica, cui
competit jus presentandi, nomine Ecclesiæ, scienter
presentet indignum, privatus est ipso jure, vel
saltem privandus per sententiam Judicis, jure præ-
sentandi, eâ vice, & ad proximum Superiorem de-
volvitur libera collatio, arg. cap. Cum in cunctis; 7.
§. Clerici, de Elect. & c. 2. de suppl. negl. Præl. ut do-
cet Gl. recepta, in cit. c. Cum vos; V. Minus idoneæ, de
offic. Ord. & ibid. Innoc. in princ. Abb. nu. 1. Silvest. V.
Jus patronatus, q. 7. dicto 2. Laym. Lib. 4. tract. 2. c. 13.
num. 7. Barb. in Collect. in c. Cum autem; 24. n. 5. h. t.
Ratio est, quia Patronus Laicus est minus expertus
K k k k a
circa

circa Ecclesiastica, & minus tempus habet ad præsentandum, quàm Clericus, ideòque & variare potest, & non privatur potestate præsentandi, licet indignum præsentet, *Gl. in cit. c. & Silvest. c. l.*

§. IV.

*Intra quod tempus presentatio fieri
debeat à Patrono, sive Laico,
sive Ecclesiastico?*

CV. Assertio 1. Si Patronus sit Laicus, intra quatuor menses præsentare debet: si verò sit Ecclesiasticus, intra sex menses, numerandos à die vacationis cognitæ, alioquin si intra hoc tempus præsentatio non fiat, Ecclesia, vel Beneficium, pro ea vice, liberè conferri potest ab Episcopo, vel alio Prælato, ad quem pertinet jus, seu potestas instituendi, prout sumitur, de quatuor mensibus, *ex c. Quoniam; 3. in fine; & c. Cum propter; 27. ibi: infra quatuor menses: de sex mensibus verò, ex c. Eam te; 22. ibi: si infra sex menses, postquam vacaverit, h. t. & expressius de utroque Patronatu statuitur in c. unic. §. Verum eodem, in 6. & docet Abb. in cit. c. Eam te; n. 3. & in cit. c. Cum propter; n. 4. Franc. in cit. c. un. §. Verum, in princ. & n. 2. Silvest. V. Jus patronatus, q. 6. dicto 1. Azor. p. 2. lib. 6. c. 21. q. 11. & alij DD. communiter. Ratio diversitatis est, quia æquum est, ut qui in uno gravatur, in alio sublevetur: cum ergò Laicus Patronus possit variare, & postquam unum præsentavit, præsentare alium, ideo debebat in alio gravari, ita, ut non haberet, nisi quatuor menses ad præsentandum: sed Patronus Ecclesiasticus non potest variare, ideo debuit in alio sublevari, ut haberet longius tempus ad præsentandum, videlicet sex menses, *Gl. Magna, in cit. c. un. h. t. in 6.**

Porro non sufficit, quòd intra prædictum tempus quadrimestre, vel semestre, Patronus designet, vel nominet Clericum præsentandum: sed requiritur, ut actu ipsum præsentet, per se ipsum, vel per literas præsentationis ei datas, quas præsentatus offerre debet Superiori, ad quem spectat institutio; cum possit etiam per literas præsentatio fieri, absente Patrono, *Franc. in cit. c. un. §. Verum, not. 1. Quare si Patronus Ecclesiasticus, qui variare non potest, duobus dedit literas præsentationis, & unus ex illis prius obtulit illas Episcopo, quàm alter, prior institui debet, Gl. Magna, in cit. c. un. in fine.*

CVI. Assertio 2. Hoc tempus quadrimestre, vel semestre non currit, adeòque non obest Patrono ignoranti, vel legitimè impedito, ut docet Abb. in cit. c. Cum propter; n. 3. h. t. Azor. cit. c. 21. q. 11. Silvest. cit. q. 6. dicto 1. & alij plerique; nam regulariter tempus præfixum ad eligendum, vel conferendum Beneficium non currit ignoranti, aut impedito, *cap. Quia diversitatem; §. de concess. præb. nec debet quis, sine sua culpa, privati jure, quod habet, vel possidet. Currit autem prædictum tempus, etiam diebus feriatis, cum sit continuum, Barb. de offic. Episc. alleg. 32. num. 127. & in Collect. c. Cum propter; 27. num. 3. h. t. Item incipit currere, tempore vacationis cognitæ, Franc. in cit. §. Verum, not. 2. & alij communiter.*

CVII. Assertio 3. Patronus Ecclesiasticus,

v. g. Monasterium, vel Clericus, cui jus præsentandi competit, ratione Ecclesiæ, Dignitatis, vel Beneficii Ecclesiastici, habet tempus semestre ad præsentandum, etiam si à Laico acquisiverit jus patronatus, ac proinde si Patronatus laicus transferatur ad Ecclesiam, vel personam Ecclesiasticam, efficitur Ecclesiasticus, prout statuitur in cit. c. unico; §. Verum, h. t. in 6. ubi dicitur: licet Patronus laicus ad præsentandum tempus quadrimestre duntaxat habeat: Ecclesia tamen, vel Monasterium, cui à Laico facta est collatio juris patronatus; tempus habet semestre. Et universim, quantum ad præsentationem attinet, non ut Laicus: sed ut Ecclesiasticus Patronus iudicari debet Ecclesia, vel persona Ecclesiastica, in quam translatio juris patronatus facta est.

CVIII. Idemque dicendum, si Ecclesia, vel persona Ecclesiastica, & Laicus sint Compatroni, simulque habeant jus præsentandi, tum enim etiam Laicus habet sex menses, ad præsentandum, propter communionem cum Ecclesia, vel Clerico, ut docet *Gl. fin. in cit. c. un. §. Verum, h. t. in 6. Abb. in cit. cap. Eam te; num. 3. Silvest. cit. q. 6. dicto 2. Garc. p. 1. c. 9. n. 210. & alij communiter. Ratio est, tum quia dignus trahit ad se minus dignum; tum quia, universim loquendo, socius per se non privilegiatus, propter communionem cum socio privilegiato, in re, aut jure communi, & indivisibili, commodum, & privilegium alterius socii participat, ita, ut consequatur per alium, quod per se non consequeretur, juxta l. si communem; 9. ff. quemadm. servit. amitt. Ubi qui communem fundum habet cum pupillo, servitutum via in eo retinet, licet neuter illa usus fuerit, propter pupillum; ubi *Gl. margin. ait, quòd privilegium unius consortis, videlicet pupilli, prodest alteri consorti, etiam non pupillo, sive majori in rebus indivisibilibus. Similiter, si duo sint Patroni, unus Ecclesiasticus, alter Laicus, non poterit etiam contra Laicum præscribi Jus patronatus, minore tempore, quàm contra Ecclesiam, videlicet 40. annorum, ut docet Franc. in cit. c. un. §. Verum, num. 8. & Anchar. ibid. in fine. Ratio regulæ datæ est, quia quando res communis individua est, æquius est, ut socius, propter socium privilegiatum, commodum consequatur, quàm ut socius privilegiatus damnum patiat, propter socium non privilegiatum, hoc enim æquum est, ut in re individua non fèrat quis damnum, ratione rei, quæ illi cum altero communis est, Covarr. præd. qq. c. 36. n. 5. §. Terrib.**

CIX. Ubi præterea notandum primò. Jus patronatus ab initio originem trahens à Laico, s. d. natione, testamento, legato, vel alio quovis titulo, postea transferatur in Ecclesiam, vel Collegium Ecclesiasticum, ita, ut ad illud pertineat præsentatio, tale jus patronatus censetur Ecclesiasticum, & non Sæculare, ut patet ex cit. c. un. §. Verum, Covarr. cit. c. 36. n. 5. §. Secundò. Et è converso, si jus patronatus spectans ad Ecclesiam, transeat cum universitate bonorum in Laicum, quoad præsentationem censetur esse sæculare, seu laicum; quia mutatà personā, mutatur rei natura, seu conditio, ita ut si persona sit Ecclesiastica, etiam ipsum jus sit tale, quoad præsentationem: & vicissim si persona sit laica, etiam jus quoad præsentationem, & similes condiciones, censeri debet laicum, & sæculare; quia in Laicum est trans-

translatum, *Barb. in c. Propter*; 27. n. 3. h. t. *Zaf. in Comment. n. 51. & 52.*

Notandum secundò. Si duo sint Patroni, unus Clericus, alter Laicus, & hic præsentavit Titium, Clericus Cajum, poterit Laicus postea variare, & alium præsentare; quia nullibi id reperitur, esse prohibitum; nec debet quis privari jure suo, propter adjunctionem alterius. Nec refert, quod in isto casu Patronus Laicus reputetur tanquam Ecclesiasticus, ideòque habet tempus semestrem ad præsentandum, sicut Patronus Ecclesiasticus. Nam id tantum procedit, quoad commodum, quod consequitur propter adjunctionem alterius Clerici: non autem quoad incommodum, sive privationem alicujus juris sibi aliàs competentis, *Zaf. in Comment. h. t. n. 47.*

§. V.

An post tempus ad præsentandum iure definitum, elapsum, lite adhuc pendente, Episcopus libere instituere possit, sine præsentatione Patroni?

CXI. Ad hanc quæstionem respondetur, si inter Patronos lis, sive controversia orta sit de jure præsentandi, eaque intra quatuor menses, à die vacationis Beneficii numerandos, si Patronatus Laicus sit: aut intra sex menses, si Patronatus Ecclesiasticus sit finita non fuerit: tunc Episcopus, vel alius Ordinarius, ad quem jus instituendi speciali jure spectat, liberam institutionem facere potest, prout constat ex c. *Quoniam*; 3. h. t. Ubi in fine dicitur, si de jure patronatus quæstio inter aliquos emerferit, & cui competat, & illa infra quatuor menses non fuerit definita: ex tunc Episcopus ordinet Ecclesiam, sive in ea instituat Rectorem. Idem statuitur in cap. *Si verò*; 12. h. t. Ubi Alexander III. ita rescribit: si Ordinatio Ecclesiæ ad alicujus Episcopi institutionem spectet, & duo inter se de jure patronatus contendunt, debet quidem interim differri ordinatio Ecclesiæ, sive institutio Rectoris: sed non ultra tempus legitimum à jure definitum: (videlicet quatuor mensium in patronatu Laico, & sex in Ecclesiastico) quo finito, Episcopus personam idoneam, appellatione remota, in eadem Ecclesia instituere potest, ita tamen, ut is postea ab eo, qui Jus patronatus in judicio everit, repræsentetur.

Idque statutum est, quia Ecclesiæ, & Beneficia Ecclesiastica diu vacare non debent. Et est hic unus ex casibus, in quò Episcopus potest instituere Rectorem in Ecclesia patronata, sine præsentatione, *Abb. hic num. 3.*

CXII. Ubi notandum primò. Si Patroni contendunt super jure patronatus, debet Episcopus differre institutionem Rectoris in Ecclesia, usque dum elapsum sit tempus, ad præsentandum præfixum, modò constet, Ecclesiam esse patronatam: secus si non constet, tum enim Episcopus statim potest conferre Ecclesiam, sive instituere Rectorem, etsi contententes de hoc petant, ut differatur institutio, *Abb. hic num. 3.*

Notandum secundò. Clericus, sine præsentatione institutus, debet postea præsentari Episcopo à Patrono, qui jus patronatus in judicio obtinuit, non quòd per talem præsentationem de novo acquiratur jus aliquod ipsi præsentato, sed ut eum tanquam Patronum judicialiter pronunciatum agnoscat, adeoque tali agnitione constituatur in quasi possessione ipsius juris patronatus, *Gl. fin. in cit. c. Si verò*; & *Abb. ibid. n. 4.* Ubi addit, si verus Patronus, qui obtinuit causam in judicio, non velit præsentare jam prius institutum ab Episcopo, id isti non nocebit; quia jam plenum jus acquisivit ex institutione Episcopi, juris auctoritate facta.

Hinc colligitur etiam, quòd in juribus incorporalibus, seu spiritualibus, ut eligendi, conferendi, præ-

K k k 3

di, præsentandi, quasi possessio per unicum actum acquiratur, v. g. unam præsentationem, vel unam agnitionem Clerici instituti, *Gl. hic V. Repræsentetur, & Barb. num. 7. & docet Covarr. præf. qq. ci. 14. num. 2. §. Tertiam.*

» CXIII. Similiter in *c. Eam te; 22. h. t.* decernitur: si de jure patronatus alicujus Ecclesiæ lis, vel controversia judicialis sit orta inter aliquos, & intra sex menses, postquam Ecclesia vacaverit, ea finita non fuerit, Episcopus personam idoneam instituere potest. Intelligi autem debet hæc Constitutio de Patronis Ecclesiasticis; nam in Laicis sufficiunt quatuor menses, juxta *c. Quoniam; 3. in fine, & c. Cum propter; 27. h. t.* & tempus hoc semestre currit, non à tempore motæ litis: sed à tempore vacationis Ecclesiæ, ut expressè habetur in *cit. c. Eam te, & docet Abb. ibid. n. 3.* Idque statutum est, quia propter litem, & contentionem Patronorum de jure præsentandi, non debet differri Ordinatio Ecclesiæ, eaque carere Rectore, ultra tempus à jure præscriptum ad præsentandum. *Abb. hic n. 3.* Quod si Patronus Ecclesiasticus, sive Clericus, & Laicus litigent de ipso jure patronatus, tum debet differri institutio Rectoris per sex menses; tum quia dignius trahit ad se minus dignum: tum quia socius propter communionem gaudet jure, seu privilegio socij, Laicus Patronus privilegio Clerici, si privilegiatus socius jure suo uti non possit, *hinc confocio, Joan. Andr. in cit. c. Eam te; num. 1. h. t. Abb. ibid. num. 3. & dictum supra.* Idque procedit, quando Patrono Ecclesiastico compertit Jus patronatus, nomine Ecclesiæ, sive titulo Ecclesiastico, ratione Beneficij sui; nam si illi competere, ratione patrimonij sui, tum etiam Clericus non haberet longius tempus, ad præsentandum, quam Laicus, scilicet quatuor menses, *Abb. c. l. n. 4.*

Ceterum si lis sit inter Episcopum, & Patronum, an Ecclesia, vel Beneficium sit patronatum, necne, tunc Episcopus Oeconomum, seu Administratorem constituere debet, *Glos. in cit. cap. Eam te; Versic. Si verò contentio; nisi notoriè constet, non esse patronatum: & Episcopus sit in quasi possessione providendi, tunc enim potest, ac debet statim providere illi Ecclesiæ, vel Beneficio de Rectore, vel Beneficiario, Barb. in Collectan. in cit. c. Eam te; nu. 6.*

CXIV. Præterea in *cap. Cum propter; 27. h. t.* Innocentius III. mandat, ut si de jure patronatus questio, sive lis judicialis emerferit inter Patronos, eaque intra quatuor menses, si Patronatus sit laicus, (juxta *cap. Quoniam; 3. & c. Eam te; 22. h. t.*) non fuerit finita, & tunc non differat Episcopus Ecclesiam illam ordinare, sive de persona idonea ei providere, ita tamen, ut per hoc nullum in posterum præjudicium generetur illi, qui Jus evicerit patronatus, scilicet in futuris vacationibus. Idque statutum est, ne Ecclesia, vel Beneficium diu vacare debeat.

Est autem hoc speciale in casu isto, quod tempus jure definitum, ad præsentandum (videlicet quadrimestre, vel etiam semestre) currat à die vacationis Ecclesiæ, vel Beneficij, etiam sine culpa, aut negligentia Patroni, qui lite pendente, non potest aliquem præsentare. Ratio hujus specialis constitutionis est, quia quis sit verus Patronus, sive is, cujus ex litigantibus præsentatio admittenda sit, non apparet: sed

ignoratur, alioquin verò generalis Regula est, quod tempus jure præfixum ad eligendum, conferendum, vel præsentandum, non currat legitime impedito, si de ejus jure cerè constet, *cap. Quia diversitatem; 1. junct. Glos. V. Suspensionis, de concess. præb. l. 1. §. ad. C. de annali except. l. In rebus; 30. C. de jure dotium, ubi habetur, quod tempus non currat agere impedito, Abb. in cit. cap. Cum propter; num. 2. & 3. Barb. ibid. n. 2. in fine.*

CXV. Notandum hinc primò. Quamvis Patronus, lite pendente super jure præsentandi, post transactum tempus à jure præscriptum ad præsentandum, privetur, pro ea vice, potestate præsentandi, & libera collatio Ecclesiæ, vel Beneficij patronati ad Episcopum devolvatur, ut dictum: non tamen electio Prælati, ob motam litem judiciariam, de jure eligendi, ultra tempus, ad eligendum à jure definitum, videlicet tres, vel sex menses, protrahitur, nec ideo eligentes privantur, pro ea vice, potestate eligendi, neque etiam hoc casu, libera provisio ad Episcopum, ad quem pertinet electum confirmare, devolvitur, ut docet *Joan. Andr. in c. Quoniam; 3. num. 7. h. t. & Abb. ibid. n. 6. Azor. p. 2. lib. 6. c. 21. q. 12.* quia id de electione non est in jure expressum, sicut de præsentatione, lite pendente, facta: sed potius contrarium significatur in *c. 2. de in integr. restit.* Ubi longo tempore fuit litigatum super jure eligendi, neque tamen potestas eligendi devoluta fuit ad Superiorem, ob litem pendentiam. Neque etiam ob similitudinem rationis, id, quod statutum est de præsentatione, extendere licet ad electionem; cum dispar sit utriusque ratio: partim quia Jus præsentandi ex gratia est concessum: at verò Jus eligendi non innitur gratiæ, sed concessioni Juris communis, & magis debitum est, *cap. 1. de Elect. c. Quamvis; 10. dis. 63.* & pinguius, seu firmitus, ac potentius est Jus eligendi, quam præsentandi, ideoque priori difficilius, posteriori verò facilius, si nulla causa id exigat, derogatur: partim quia non ita grave præjudicium infertur Patronis, si lite pendente, alius instituat, pro ea vice, ab Episcopo: inferatur autem magnum præjudicium, si Collegio Electorum, vel toti Communitati, seu Civitati, contra ejus voluntatem, obtrudatur Episcopus, vel Prælat, quem non optatum contemnat, aut oderit, prout dicitur, in *cap. ult. dis. 63.* ideoque merito aliud statutum est, cum lis mota est de jure præsentandi, & aliud, cum de jure eligendi, *Abb. c. l.* Et hinc etiam, si lis mota sit de jure præsentandi inter Patronos, tempus quatuor, vel sex mensium currit, quantumvis legitime impedito, tamen si in culpabili mora non fuit, nec ullam negligentiam commiserit: at verò tempus ad eligendum constitutum, non currit legitime impeditis, ut ex dictis patet.

CXVI. Notandum secundo, Prædicta Constitutio, quod si lis sit mota inter Patronos, super jure præsentandi, nec finira intra quadrimestre, vel semestre tempus, possit liberè providere Episcopus, non habet locum, si lis sit mota inter præsentatos, quis eorum v. gr. sit magis idoneus: vel inter Patronos, & Episcopum: vel inter Patronos, & præsentatos; quia cum sit Constitutio exorbitans à jure communi, & odiosa, non debet extendi ad casus non expressos, *Joan. Andr. in cit. c. Quoniam; n. 7. in fine, & Abb. ibid. n. 7. & Barb. n. 6.* Non tamen possunt Pa-

troni, durante lite inter duos præsentatos, alium tertium præsentare, sine vitio attentati, nec etiam alium in locum unius ex præsentatis mortui, lite pendente, juxta cap. 2. *Ut lite pendente*; in 6. quia propter litis pendentiam impeditur variatio, aliâs Patronis Laicis concessa, siue nova præsentatio, ne lites prorogari contingat, cum dispendio Ecclesiarum, Covarr. præf. qq. c. 36. n. 7. §. Tertiò quoque, Barb. Lib. 3. Jur. Eccles. c. 12. n. 173.

S E C T I O V.

DE POTESTATE EPISCOPI,
& S. Pontificis circa Ecclesias, & Beneficia patronata, & de amissione Juris patronatûs.

§. I.

An, si Episcopus instituat, sine consensu, vel præsentatione Patroni, valida sit institutio: Et, an possit fieri præsentatio ad Ecclesiam non vacantem?

CXVII. Assertio 1. Ordinariè, & regulariter, talis institutio est ipso jure irrita, ut constat ex c. *Decernimus*; 32. caus. 16. q. 7. Ubi dicitur: si preteritis Fundatoribus, Rectores ibidem (in Ecclesiis, quas fundarunt) præsumperit Episcopus ordinare, & ordinationem irritam esse, & alios in eorum loco, quos iidem Fundatores condignos elegerint, esse ordinandos, seu substituendos. Constat quod statuitur in c. *Illud*; 8. in fine, h. t. Ubi dicitur, si aliquis, sine præsentatione Fratrum ejusdem loci, (quibus Jus patronatûs collatum fuit à Laico) fuerit in Ecclesia institutus, ejus institutio, secundum rigorem juris, est irritanda, id est, irrita declaranda, siue irritanda, quoad factum, ut explicat Abb. ibid. n. 2. Azor. p. 2. lib. 6. c. 22. q. 4. Dicitur autem irritanda de rigore juris, quia ex æquitate non esset irrita, neque rescindenda, cum Jus Patroni pendeat ex gratia: sed hic præfertur rigor æquitati, postulante id Patrono, Abb. c. l.

CXVIII. Idem sumunt Dd. communiter ex c. *Ex insinuatione*; 14. h. t. Nam cum O. Clericus questus esset Alexandro III. quod cum ei frater ipsius Jus patronatûs, quod in quibusdam Ecclesiis habebat, liberaliter contulisset: nihilominus aliquos eas Ecclesias, sine ipsius assensu, ausos esse occupare, & detinere, ideo mandat Papa, ut si ita est, detentores earum, monitione præmissâ, compellantur easdem Ecclesias Clerico illi restituere (de facto, quia nihil juris habuerunt in illis, cum non fuerint præsentati, Innocent. hic V. Restituere) ut per eum liberè, & pacificè ordinari possint. Ex quo colligitur, quod institutio Episcopi, absque præsentatione Patroni facta, sit nulla; quia hic obtinentes Ecclesiam patronatam, absque præsentatione Patroni, dicuntur occupatores, & detentores, & re-

stituere debent Ecclesias, quas sine consensu Patroni obtinuerunt, ut tradant communiter Interpretes hic. Hostiens. Jo. Andr. & Abb. n. 3. Item quod Patronus, latè loquendo, dicitur ordinare Ecclesias, scilicet quoad præsentationem Rectoris, Jo. Andr. hic nu. 6. & Abb. n. 3. Verùm quamvis hoc probabiliter dicatur, certò tamen ex cit. cap. *Ex insinuatione*; id colligi, vel inferri non potest; quia cum ibi dicatur Clerico O. competere liberam potestatem, ordinandi Ecclesias, id propriè intelligi non potest de Patrono, ratione patronatûs, ut constat ex c. ult. h. t. sed verisimile est, quod Clericus ille fuerit Rector alicujus Ecclesiæ, cujus nomine ipsi Jus patronatûs à fratre suo, quod in quibusdam Ecclesiis habebat, donatum fuit, & sic non erat opus consensu Episcopi, cum donatio juris patronatûs fuerit facta Clerico, intuitu Ecclesiæ: non privato nomine, ut notat Hostiens. hic V. Contulisset, & Jo. Andr. nu. 1. Et quamvis iste Rector non fuerit Episcopus, fortè tamen ex speciali jure, v. gr. præscriptionis, habuit potestatem ordinandi, siue instituendi Ministros in illis Ecclesiis: & sic ex dicto cap. nihil certi inferri potest, cum casus illius non sit laicis expressus.

CXIX. Porro quod dictum est, institutionem, seu collationem ab Ordinario factam, spreto Patrono, siue sine ejus consensu, esse ipso jure irritam: id limitari debet, dummodo Patronus, intra tempus ad præsentandum concessum, reclamet, & contradicat: alioqui provisio Ordinarij, post elapsum prædictum tempus, ex tunc firma erit, & convalidatur, per supervenientem ex post facto consensum Patroni; quia si sciens institutionem esse factam, sine sua præsentatione, non contradicat, censetur tacitè illam approbare, & ratam habere, arg. c. *Suggestum*; 20. h. t. & cap. 2. de his, quæ sunt à Prel. & c. *Parisi*. Lib. 8. de resign. Benefic. q. 10. n. 10. Zerola in praxi Episc. p. 1. V. Jus patronatûs, dab. 8. Garc. p. 5. c. 9. n. 232. Barbos. in c. *Illud*; 8. num. 9. h. t. Ratio est, quia nullitas collationis ab Ordinario facta, sine consensu Patroni, est inducta in favorem ipsius Patroni, adeoque tum demum nulla est, si ipse voluerit, & contradixerit, Garc. c. l. n. 238. Sed & probabile est, quod institutio ab Episcopo facta, Patrono præsentante, & tacente, sit valida, etiam si expressè non consentiat, nec ullum ipse præsentet; quia tunc, si commodè contradicere possit, vel præsentare, & sciens non fecerit, censetur tacitè consentire: secus est, si ob metum ab Episcopo incussum, vel ejus præsentiam, & dignitatem reveritus, taceat, Azor. cit. lib. 6. cap. 22. q. 8. Sufficit autem, si Patronus ex intervallo institutioni ab Episcopo factæ consensum præstet, Azor. c. l. q. 7.

CXX. Cæterum plures sunt casus, in quibus institutio Rectoris, vel Beneficarij ab Ordinario facta, absque consensu, & præsentatione Patroni, est valida, quos recenset Barb. Lib. 3. Jur. Eccles. cap. 12. num. 65. & seqq. Quorum primus est, si Patronus per negligentiam intermittat, intra tempus à jure definitum, præsentare Rectorem, vel Beneficiarium, tum enim Ordinarius instituere potest, jure devoluto: sed pro una vice tantum, ita ut deinceps Patronis Jus integrum servetur, ut patet ex supra dictis, & ex c. 2. in fine de suppl. negl. Prel. Dummodo prius constet, tempus ad præsentandum jure concessum à die scientiæ, siue notæ vacationis numerandum, esse elapsum: quæ scientia

scientia debet esse certa, ut devolutioni sit locus, nec sufficit verisimilis, aut interpretativa, *Garc. tract. de Benef. p. 10. cap. 2. num. 34.* & jus presentandi conservatur etiam in uno ex Patronis, qui non habuit hujusmodi scientiam vacationis, alijs Compatronis propter scientiam exclusis, *Garc. c. l. n. 41.* juxta decisionem Rotæ, *Barb. c. l. num. 165. § 2. seq.* Secundò, si à Patronis presentatio in discordia fiat, ita, ut non possit ex presentatis, sine scandalo, institui, tunc Episcopus poterit Ecclesiæ providere de Rectore, *Barb. c. l. num. 171.* Plures alij casus, in quibus Episcopus instituere, vel providere potest Ecclesiæ, vel Beneficio, sine presentatione Patroni, supra allati sunt.

CXXI. Assertio 2. Non tantum presentatio: sed etiam promissio à Patrono facta de presentatione faciendâ, antequam Ecclesiâ, vel Beneficium vacat, illicita est, & irrita, nullamque omnino obligationem parit: sed eâ non obstante, postquam vacat Ecclesiâ, & tempus præscriptum, ad presentandum, est elapsum, Episcopus institutionem facere potest, *arg. cap. 2. § 3. de concess. præb. § cap. 2. eod. in 6.* Ubi id decernitur de collatione, vel promissione facta ad Ecclesiâ, vel Beneficium nondum vacans; quia votum ingerit, & occasionem præbet captandæ alienæ mortis, *Garc. tract. de Benef. p. 10. c. 1. num. 4. Barb. Lib. 3. Jur. Ecclesiast. cap. 12. num. 205.* Ubi ait, quod nec ante vacationem Ecclesiæ, Patronus potestatem presentandi concedere possit. Neque etiam valet consuetudo contraria, etsi immemorialis; quippe quæ irrationabilis est, & iniqua: nec presentatio facta à Patrono, ante vacationem Ecclesiæ, vel Beneficij, obstat presentationi postea factæ, cum prior invalida fuerit: non præstat autem impedimentum, quod de jure non sortitur effectum, *Reg. Jur. § 2. in 6. Garc. c. l. n. 4. § 5.*

§. II.

An Episcopus possit Ecclesiâ, vel Beneficium patronatum donare, vel unire alteri Ecclesiæ, vel Beneficio: Et, an Episcopo donari possit à Patronis Jus Patronatus in Ecclesiis alienæ, vel propria Diocesis?

CXXII. Assertio 1. Non potest Episcopus Ecclesiâ, vel Beneficium, quod est juris patronatus, concedere, vel unire Ecclesiæ, vel Beneficio, sine consensu Patroni, sive Ecclesiastici, sive Laici, v.g. unam Ecclesiâ Parochialem alteri Parochiali, vel unam Capellam alteri Capellæ, vel unam Parochiam Monasterio, vel Canonicatibus, ad augendas præbendas Canonicorum, juxta c. *Exposuisti*, 33. de præb. & docet *Abb. in c. Suggestum*, 20. n. 1. not. 2. h. t. Ubi ait, non sufficere consilium Patroni, *Rebuff. in praxi Benefic. Tit. de Unionibus*, n. 28. & in *Gl. 11. n. 6. Azor. p. 2. lib. 6. c. 28. q. 12.* *Garc. tract. de Benef. p. 12. cap. 2. n. 202. Laym. Lib. 4. tract. 2. c. 3. n. 12. in Corollar. 2.* Ratio est, quia Patronus per talem unionem amittit jus presentandi, idèque cum cedat in præjudicium

ipius, sine consensu ejusdem, talis unio fieri non potest. Idque sumitur imprimis ex c. *Monasterium*, 33. caus. 16. q. 7. ubi *Gl. V. à dominio*, ait, quod Episcopus, invito Patrono, ex Ecclesiâ Parochiali facere Monasterium non potest; quia derogaretur juri presentandi, si Prælatum Monasterij per electionem constitueretur. Idem statutum est in cap. *Suggestum*, 20. h. t. Nam cum quidam Patronus quarundam Ecclesiarum, cum auctoritate Archiepiscopi Eboracensis, Ecclesias illas concessisset Ecclesiæ S. Petri, quæ illi in Præbendam sunt assignatæ: Canonici de Novoburgo concessionem illam irritare conati sunt; quia donationem, seu concessionem illam prius factam esse, asseriebant: quæsitum ergo fuit, quænam concessio valeret? Respondet Papa Alexander III. licet in donationibus, seu concessionibus Ecclesiarum requirendus sit, & expectandus Patronorum consensus: quia tamen Ecclesiæ, nisi auctoritas Pontificalis (sive Episcopalis, *Gl. h. t. Auctoritas*) intervenerit, canonicè concedi non possunt: ideo prior concessio, si cum consensu Patroni, & auctoritate Diocesani Episcopi, facta est, aut etiam postea ejus assensu fuerit subsequens, posteriori concessioni præferenda est: alioquin illa debet præferri, quamvis posterius facta sit, quæ cum consensu Domini fundi, sive Patroni, & Episcopi auctoritate facta est.

CXXIII. Pro explicatione hujus cap. Notandum primò. Non potest Episcopus Ecclesiâ, vel Beneficium concedere in proprietatem, sive per modum incorporationis alteri Ecclesiæ, vel Beneficio, nec ex redditibus Ecclesiæ patronatæ in alia Ecclesiâ præbendas, seu Beneficia erigere, sine consensu Patroni, etiam si per hoc Jus patronatus non amitteret; quia posset adhuc præsentare ad illas: sed quia Patroni interest, ne bona, & redditus Ecclesiæ patronatæ alienentur, vel uniantur, aut supprimantur, ideo in hoc casu se opponere potest, *arg. cap. Filius*, 31. caus. 16. q. 7. *Abb. in cit. c. Suggestum*, num. 3. Excipi debet, nisi ob urgentem necessitatem talis unio, vel translatio reddituum Ecclesiæ patronatæ fiat: tunc enim Patrono etiam contradicente, illa fieri potest, cum enim Jus patronatus ipsi ab Ecclesiâ exeat; & non ex absoluto debito concessum sit, ideo non potest impedire, quò minus (subveniat magis necessitati Ecclesiæ, vel etiam utilitati, *Abb. in c. Nibis*, 25. n. 10. h. t. *Laym. cit. c. 13. n. 12.* Quare potest Episcopus, etiam contradicente Patrono, applicare redditus Ecclesiæ patronatæ ad utilitatem ejusdem, erigendo novum Beneficium; tum quia nullum præjudicium per hoc fit Patrono, cui jus presentandi integrum manet: tum quia tota ordinatio, & dispositio circa bona Ecclesiæ patronatæ, non ad Patronum, sed ad Episcopum spectat, *cit. c. Filius*; § *Ipsis tamen*, & cap. *Noverint*, 6. caus. 10. q. 1. idèque Patronus se immiscere non debet, nisi appareat jura, & bona Ecclesiæ patronatæ alienari, perdi, aut imminui, vel in alium finem, aut usum, locum, vel personam, contra institutionem, transferri, *Innocent. in c. 3. n. 3. de priv. Abb. in cit. c. Suggestum*, n. 3. *Laym. cit. c. 13. n. 12. Coroll. 2.*

Notandum secundò. Si concessio, seu unio alicujus Ecclesiæ, vel Beneficij prius facta sit: sed non canonicè, seu legitime, quia Patroni consensus non fuit requisitus, & multò magis si à Patrono, sine auctoritate Episcopi.

Episcopi, facta sit, *juxta c. Illud; 8. h. t.* tunc illâ non obstante, valet posterior concessio, seu unio ejusdem Ecclesiæ vel Beneficii legitimè facta, *cir. c. Suggestum.* Ratio est, quia concessio siue unio invalidè seu illegitimè facta, censetur esse inanis, & invalida, & ideo non potest præstare impedimentum concessionem, seu unionem legitimè factæ; *arg. Reg. § 2. in 6.* sicut etiam prior collatio Beneficii invalida non præstat impedimentum posteriori validæ, *Gl. in c. Nostis; 6. V. Non vacaret de concess. præb.*

Notandum tertio. Concessio Ecclesiæ, per modum incorporationis, siue unio à Patrono alteri Ecclesiæ facta, potest per subsequentem Episcopi consensum ratificari, seu confirmari, ita, ut ex eo tempore fiat valida, prout sumitur ex *cir. c. Suggestum; junct. Gl. V. Subsecutus;* & multo magis valida est concessio, seu unio, vel collatio Beneficii patronatûs, facta ab Episcopo, si consensus Patroni ex postfacto accedat. Porro hoc est discrimen inter concessionem, & collationem Beneficii factam à Patrono, sine auctoritate Episcopi, & inter concessionem aut collationem factam ab Episcopo, sine consensu Patroni, quod illa omnino irrita sit, ob defectum substantialis requisiti, videlicet auctoritatis Episcopalis. At verò concessio siue unio, aut institutio Episcopi, sine consensu Patroni, spectato mero jure naturali, valida censetur; quia consensus Patroni ad illam solum requiritur, ut accidentaliter & extrinseca conditio, idè quæ actus ab initio fuit validus, juxta ea, quæ dicta sunt supr. Tit. 10. hoc Libro.

CXXIV. Assertio 2. Si Episcopi, post promotionem suam (scilicet ad Episcopatum, adeoque ratione Episcopalis dignitatis) præsentationes, (id est, Jus patronatûs) ad Ecclesias à Patronis eorum pro Ecclesiis sibi commissis obtinuerint, personæ idoneæ, quas ad eas vacantes præsentaverint (Episcopi Patroni facti) admittendæ sunt, & institui debent, prout statuitur in *c. Significasti; 18. h. t.*

Duplex est intellectus siue sensus hujus cap. Primus, isque communior, est, quem tenet *Gl. hic V. Significasti;* quod Patronus potest Episcopo, nomine Ecclesiæ suæ Cathedralis, siue intuitu Dignitatis Episcopalis, liberè donare Jus patronatûs, siue præsentandi ad Ecclesias in alia Diocesi sitas: & tunc personæ idoneæ, quas Episcopus, cui Jus patronatûs donatum fuit, ad Ecclesias vacantes præsentaverit, admitti, & institui debent ab Episcopo alterius Diocesis, in qua Ecclesiæ sunt sitæ, & cui sunt præsentatæ: & quod hic sermo sit de Ecclesiis alterius Episcopatus, colligitur ex illis verbis textûs: *quas ad Ecclesias vacantes præsentaverint.* Nam Episcopi, de quibus hic est sermo, in suis propriis Diocesis non præsentarent: sed conferrent, ut notat *Joann. Andr. hic num. 2. & Abb. num. 3.* Si verò Episcopo, vel alteri Clerico, non ratione, siue nomine Ecclesiæ suæ, (quod in dubio præsumitur) sed ratione personæ suæ privatæ, Jus patronatûs donaretur, tunc ad talem donationem requireretur consensus Episcopi Diocesis, ut notat *Joann. Andr. hic num. 3.* & patet ex supra dictis. Potest autem, saltem ex hodierna consuetudine, Patronus præsentare etiam extraneum, modò aliàs sit notus, & idoneus, *Joann. Andr. hic in fine & Abb. num. 3.* Alter intellectus, seu sensus hujus cap. est: Si Episcopo

Tomus III.

donetur Jus patronatûs, siue præsentandi à Patrono, in Ecclesiis suæ Diocesis, tum vel institutio Clericorum in illis Ecclesiis pertinet ex jure speciali ad Prælatum inferiorem: & huic debet Episcopus Clericos præsentare ab eo instituendos: vel institutio pertinet ad ipsum Episcopum: & hoc casu, præsentatio confunditur cum institutione, adeoque Episcopus liberè conferet Ecclesias, vel Beneficia, in quibus Jus patronatûs de novo est ipsi acquisitum, sicut alia Beneficia non patronata: præterquam si habeat socium Compatronum, tunc enim cum ipso præsentabit, tanquam Compatronus, instituet autem tanquam Ordinarius Diocesis, *Joann. Andr. in cir. c. Significasti; num. 4. & Abb. num. 3. h. t. arg. l. Si consul. 3. ff. de adopt. ubi Gl. marg. & Dd. dicunt, quoddam duarum, vel plurium personarum vicem subire quis possit in voluntaria jurisdictione: sic unus plures tutelas gerere potest, Gl. marg. ibid.* Porro illud hoc loco etiam quæri potest, an præsentatio fieri possit Episcopo, extra Diocesis suam constituto.

CXXV. Resp. etsi possit Episcopus, vel alius loci Ordinarius, extra Diocesis suam, aut territorium, Beneficia conferre, & alia exercere, quæ ad jurisdictionem voluntariam pertinent, & sine judiciali causæ cognitione fieri possunt, *juxta l. 2. ff. de offic. Procons. & l. ult. ff. de offic. Præf. Urb;* non tamen potest præsentatos à Patronis instituere; quia ad id requiritur aliqua judicialis causæ cognitio, nempe inquisitio super vita, moribus, & litteraturâ præsentati, ut docet *Azor p. 2. Lib. 6. c. 25. q. 12. & sicut in Commentar. in Decret. h. t. n. 53.*

§. III.

An Episcopus præsentatum à Parocho ad titulum suæ Ecclesiæ ordinandum, irrequisito Patrono, admittere, & intitulare, possit ac debeat?

CXXVI. Ad hanc quæstionem respondetur, si Rector Ecclesiæ Parochialis, siue Parochus (id est, qui est de alio Beneficiato) Clericum Episcopo præsentet, ad titulum Parochialis sui Beneficii, quod patronatum est, in sacris ordinandum, & Patronus consentum non det, valida quidem: imò & licita est præsentatio, adeoque ea ab Episcopo admitti potest, ac debet: nullum tamen Patrono præjudicium generatur, quin vacante Ecclesiâ Parochiali, alium idoneum ad illam præsentare possit, prout decernitur in *c. Postulasti; 30. h. t.* Ubi ex Innocentio III. quæsitum fuit, utrum Rectores Parochialium Ecclesiarum quosdam præsentare possint, ad titulos suarum Ecclesiarum ordinandos, etiam non requisitis Patronis: & si in his Patronorum consensus non sit requirendus, utrum illis Jus eligendi, siue præsentandi salvum maneat, ita ut cum ipsas Ecclesias vacare contingerit, hujusmodi instituti non sint aliis, quos Patroni præsentaverint, præferendi! Ad primam quæstionem Papa directè non respondet, (ut notat *Gl. hic in casu.*) Ad secundam verò ait, per intitutionem hujusmodi nullum Patronis præjudicium generari, quin possint alios ad Ecclesias illas, cum vacaverint, præsentare, quos volunt

LII 1

volunt, nisi illi cum assensu Patronorum intulati fuissent, sive ad titulum Beneficii ordinati. Per quod tacite etiam, & indirecte ad primam questionem est responsum, quod nimirum Clerici possint valide, ac licite presentari a Parocho, vel alio Beneficiario ad titulum sui Beneficii ordinandi, etiam si illud patronatum sit, etiam Patrono irrequisito, sine praedictio tamen ejusdem, quoad Jus presentandi alium ad Beneficium, *Gl. hic V. Utrum electio.*

CXXVII. Pro explicatione hujus cap. Notandum primò, Rector Ecclesiae Parochialis, vel alius Beneficiarius Clerico ordinato ad titulum Parochiae, vel Beneficii, ex redditibus ejusdem necessaria alimenta subministrare debet, donec Beneficium Ecclesiasticum consequatur, *c. Per tuas; 37. de Simonia*, ideòque etiam talis Clericus intervenire debet Ecclesiae, à qua necessariam sustentationem accipit, & ad id cogi potest à Parocho, vel Beneficiario presentatore, ut docet *Abb. in c. Conquerente; 6. num. 5. de Cleric. non resid. & in cit. c. Postulasti; num. 2. h. t.* Quamobrem Episcopus cavere debet, ne tales presentationes admittat, nisi Ecclesia sufficientes redditus habeat, non tantum ad honestè alendum ipsum Rectorem: sed etiam alium Clericum ordinatum ad titulum sui Beneficii. Quod si Rector presentans nec ex redditibus Beneficii Parochialis: nec ex propriis bonis alere possit Ordinatam, Episcopus illi de necessariis alimentis providere debet, ne egeat, *arg. c. 2. & c. Episcopus; 4. & c. Cum secundum; 16. de praeb. Ioann. Andr. in cit. c. Per tuas; n. 2. de Simon. & Abb. ibid. n. 5.* Ex quo sequitur, quod plures possunt esse ordinati ad titulum unius Ecclesiae, vel Beneficii, non tamen omnes erunt Rectores; quia unius Ecclesiae, vel Beneficii unus tantum debet, & potest esse Rector, vel Beneficiarius, cum Jus & titulus Beneficii dividi non possit, *c. Majoribus; 8. & c. Dilecto; 4. de praeb.* sed ordinati illi Jus habent exigendi alimenta ex redditibus illius Ecclesiae, donec aliter illis provisum fuerit, *Abb. in cit. c. Postulasti; n. 3. h. t.*

Notandum secundò. Per presentationem Clerici à Parocho factam Episcopo, ut ordinetur ad titulum Beneficii sui parochialis, non fit praedictum Patrono, sive Laico, sive Ecclesiastico, quò minus postea vacante Ecclesia Parochiali, quemcunque voluerit, Clericum idoneum presentare possit Episcopo, ut in ea instituat, praeterito illo, qui ad titulum Parochiae fuit ordinatus, & ob praestitum servitium Ecclesiae, necessariam sustentationem, sive pensionem aliquam ex redditibus Ecclesiae accepit, prout constat ex *cit. c. Postulasti*; Idque procedit, non solum si Patronus non consentiat in presentationem ordinati ad titulum Parochiae: sed etiam si consensum dedit, neque enim per hoc sibi praedictum, quò minus alium ad vacantem postea Parochiam presentare possit, ut contra *Gl. in cit. c. V. Verum electio*; docet *Abb. ibid. num. 6. & 7.* quia alioquin presentatus ad titulum Beneficii Parochialis consequeretur Jus expectativae ad Beneficium vacaturum, & promissionem haberet, adeòque Jus quaesitum succedendi post mortem Rectoris presentantis in Parochia, quod SS. Canonibus adversatur. Nec obstat, quòd in fine *cit. c. Postulasti*; adjiciatur exceptio, nisi de Patronorum processisset assensu. Nam ut bene notat *Abb. c. l. quamvis alias ordinariè loquendo*, clausula exceptiva ad

proximè precedentia referri debeat, non ad remotiora: id tamen limitari debet, nisi ex relatione ad proxima sequatur aliquod absurdum: ut in proposito, si Patronus teneretur, ratione consensu in presentationem ordinati ad titulum Parochiae, etiam postea illa vacante, ipsum presentare Episcopo in Rectorem instituendum in eadem Parochia, sequeretur, quòd hujusmodi Intituto, seu ordinato ad titulum Parochiae indiretè daretur Jus ad ipsam Parochiam, antequam vacaret. Itaque clausula illa referri debet, non ad proximè dicta: sed ad remotiora, videlicet ad illud, quòd dictum fuit, nullum praedictum generari Patrono, ita ut sensus sit, quòd Patrono nullum praedictum generetur, nisi consenserit in presentationem à Rectore Parochiae factam, ut ordinetur presentatus ad titulum Beneficii Parochialis, tunc enim Patronus sibi praedictum, ita ut non possit petere, ut ordinatus ille inde amoveatur: nec impedire, quò minus necessaria sustentatio ipsi praebeatur ex redditibus Ecclesiae Parochialis: salvo tamen manente ipsi Patrono jure presentandi alium idoneum Clericum ad Parochiam, ut tanquam Rector perpetuus in illa instituitur.

Notandum terciò. Quamvis Rector aliquoties Ecclesiae, vel Beneficii possit, sine consensu Patroni, Clericum idoneum presentare, ut sacris Ordinibus initietur ad titulum illius Beneficii, & consequenter ut ex redditibus illius Beneficii necessariam sustentationem accipiat, ut ex haecenus dictis patet: attamen si ille Rector Beneficii talem presentationem fecit sine consensu Patroni, tunc illo Rectore mortuo, ejusdem Successor à Patrono presentatus, & ab Episcopo institutus, non tenetur ex redditibus Ecclesiae, vel Beneficii à praemortuo Rectore presentato pensionem aliquam dare: sed illa obligatio necessaria sustentationis dandae tantum durat, ad vitam Rectoris presentantis; cederet enim in praedictum Patroni, si Beneficium, ad quod ipse Jus presentandi habet, ejusque redditus minuerentur: sive quatenus, non ad Rectorem, sed ad Fabricam v. g. Ecclesiae destinati sunt, annua pensione, sine ejus consensu, & secusà necessitate, gravarentur: ideòque ad tale onus, sive pensionem annuam perpetuam, quae scilicet solvenda sit ad vitam pensionarii, imponendam Beneficio Patronato, non sufficit voluntas Rectoris Ecclesiae, vel Beneficii: sed etiam requiritur consensus Patroni, ut post *Hosian. tradit Ioann. Andr. in cit. c. Postulasti; n. 9. & Abb. n. 5. h. t. Covarr. pract. qq. c. 36. num. 10.* Ubi addit, etiam Rector Ecclesiae, vel Beneficii possit, absque consensu Patroni, Vicarium temporalem, vel ad vitam ipsius Rectoris constituere: non tamen perpetuum Vicarium, etiam cum auctoritate Episcopi, sine consensu Patroni.

§ IV.

Qualem praeerea potestatem habeat Episcopus, vel non habeat circa Ecclesias, & Beneficia patronata?

CXXVIII. Assertio I. Episcopi, seu Diocessani presentatum aliquem (instituendum) ad regimen Ecclesiae, vel curam plebis à quacunque persona Ecclesiastica Jus presentandi ad Ecclesiam

« eleſiam aliquam habente, admittere non debent,
 « niſi intra certum terminum competentem, per ipſos
 « Dioceſanos præſentantibus præſigendum, ipſi præ-
 « ſentato fuerit coram eis congrua de proventibus Ec-
 « cleſiæ portio assignata: quam ſi intra terminum (à
 « Dioceſano ſtatutum) ipſi præſentantes assignare ne-
 « glexerint: ex tunc (id eſt, elapſo illo termino) Dio-
 « ceſani (niſi aliud canonicum impedimentum ob-
 « ſtet) præſentatum admittere debent, poteſtate af-
 « ſignationis hujusmodi in pœnam præſentantium
 « (qui eo jure ſeu poteſtate privantur) ad ipſos Dio-
 « ceſanos devoluta, ne factum ipſorum præſentan-
 « tium noceat præſentato. Præcipitur autem ipſis
 « Dioceſanis, ut debitam portionis assignandæ mo-
 « derationem (ſeu taxationem) odio, vel favo-
 « re, (præſentati vel præſentantium) vel aliâs (pra-
 « mio aut timore) ſcienter non excedant. Porro
 « Prioratum, vel aliorum, tam Regularium,
 « quàm ſecularium locorum Eccleſiis, in quibus
 « Religioſi vel alii, ad quos eorum redditus perti-
 « nent, omnia onera ſupportare conſueverunt (quia
 « ſcilicet ipſi præſentantes ſolvent jura Episcopalia,
 « & onera hoſpitalitatis ſubeunt, quæ aliâs
 « ipſis Presbyteris, aut Vicariis perpetuis incumbere-
 « ret, ſi ipſis congrua portio à præſentantibus assi-
 « gnata fuisset) præmiſſa nullatenus obſerventur: ſed
 « tunc ſolum Religioſi, & alii præſentantes, prædi-
 « cta onera ſubire, & ipſos Presbyteros, & Vicarios
 « decenter tractare, & ſufficientem ac congruam
 « eis ſuſtentionem præſtare tenentur. Ad quæ
 « omnia obſervanda Religioſi prædicti, & alii qui-
 « ber ab eisdem Dioceſanis per Eccleſiaſticam cen-
 « ſuram compellendi ſunt, non obſtantibus exem-
 « ptionibus, aut aliis quibuslibet privilegiis, con-
 « ſuetudinibus, vel ſtatutis. Ita decernitur in *Clem.
 U. Conſtitutio*; 1. h. t. per quam declaratur Conſtitu-
 tio Clementis III. vel IV. in c. 1. de præb. in 6. qui-
 busdam adjectis, & c. de Monachis; 12. extra eod.

CXXXIX. Porro diſpoſitio hujus Clement. non
 habet locum in Religioſis, & Clericis, qui habent tan-
 tum Jus præſentandi; quia tunc Rector habet omnes
 proventus: ſed locum obtinet in iſis, qui præſenta-
 tionem habent, unâ cum temporalibus proventi-
 bus, ut notat *Gl. hic V. Jus præſentandi*, & *Abb. ibid.
 num. 2.* Ubi præterea notandum, Rectores, vel Vica-
 rii perpetui præſentati, & inſtituti in Eccleſiis, vel
 Beneficiis, debent habere congruam ſuſtentionem,
 & unde jura Episcopalia ſolvere poſſint, alioquin E-
 piscopus Dioceſanus eis congruam portionem afſi-
 gnare debet, etiamſi Religioſi, vel alii, qui redditus
 Eccleſiarum percipiunt, ſint exempti: Quod ſi ve-
 rò Vicarii perpetui, & inſtituti in Prioratibus, vel Ec-
 cleſiis non teneantur portare onera jurium Episcopali-
 um, nec exercere hoſpitalitatem: ſed ea incum-
 bunt Rectori principali, v. g. Prælato Monasterii, vel
 iſis, qui eos præſentant, tunc non debet eis certa
 portio reddituum assignari: ſed ſufficit, ſi congrua ſu-
 ſtentatio in victu, & veſtitu eis tribuatur, ut colligi-
 tur ex *cir. Clem. 1. h. t.* & tradit ibi *Gl. in caſu* & in
 notat. *Laym. in qq. Canon. de Præl. elect. num. 209.
 in fine.*

CXXX. Aſſertio 2. Non poteſt Episcopus
 qualitates, ſeu conditiones Beneficii in prima funda-
 tione appoſitas, nec quidem cum conſenſu Patroni
 Tomus III.

ſucceſſoris, ſaltem in totum, ſeu in perpetuum muta-
 re; quia ad ſolum Papam pertinet fundatorum diſ-
 poſitiones, ob juſtam cauſam, mutare, ut conſtat
 ex *Clem. 2. in princ. de Relig. domib.* Ubi dicitur, *Et
 quæ ad certum uſum (ſive per donationem inter vi-
 vos, ſive per ultimam voluntatem, Gl. ibid. V. Lar-
 gitione;) ſunt deſtinata fidelium, ad illum debent: non
 ad alium etiam pium, (Gl. ibid. V. Ad alium;) ſalvâ
 quidem Sedis Apoſtolice auctoritate, converti, ſcilicet
 per Dioceſanum, Gl. ibid. V. Converti. Et in c. Tua;
 17. de teſtam. dicitur: In omnibus piis voluntatibus
 per locorum Episcopos providendum, ut ſecundum de-
 ſuncti voluntatem univerſa procedant. Unde de omni-
 bus ultimis voluntatibus, modò juſtæ, & rationabi-
 les ſint, & inſuper certæ, & indubitatae, hæc regu-
 la ex Baldo & aliis traditur apud *Laym. Lib. 4. tract.
 2. c. 13. q. 6. num. 13.* Ubiſcunque diſpoſitio deſuncti
 certa eſt, reſpectu cauſæ, perſonæ, loci &c. ab Episco-
 po alterari non poteſt. Ratio eſt, quia natura iſis æ-
 quitas poſtulat, piam & ultimam voluntatem de-
 ſuncti obſervari, l. 1. C. de SS. Eccleſ. & c. Ultima; 4.
 cauſ. 13. q. 2.*

CXXXI. Porro quamvis ſolus Papa ex pleni-
 tudine poteſtatis ſuæ, in totum, & perpetuam muta-
 tionem in Beneficio patronato facere poſſit, ex cau-
 ſa rationabili, etiam contra primi fundatoris volun-
 tatem: probabile tamen eſt, quod etiam Episcopus,
 cum conſenſu Patroni, ſeu hæredis fundatoris, quip-
 pe qui ipſum fundatorem repræſentat, ex cauſa ju-
 ſta, ob quam à conditione Beneficii requiſita in
 fundacione rationabiliter recedendum videatur, per
 Episcopiam interpretari, & interdum etiam, pro una,
 aut altera vice diſpensare, & ſic interpretando,
 aut diſpensando, mutationem aliquam, quoad u-
 nam vel alteram conditionem in prima fundacione
 appoſitam, facere poſſit: non autem penitus eas tol-
 lere, & immutare, ut docent *Abb. in c. Cum accendiſ-
 ſent; 8. num. 5. de Conſtit. Navarr. Lib. 3. conſil. 6.
 num. 4. de Cleric. non reſid. Laym. cit. c. 13. num. 17.*
 Eſt contrarium teneat *Garc. de Benef. p. 7. c. 1. num.
 107. & ſeqq.* propter Concilium Trident. in *ſeſſ. 25. c.
 5. de reſ.* Ubi ſtatuitur: quando ex Beneficiorum
 quorumcunque erectione, ſeu fundacione, aut aliis
 conſtitutionibus, qualitates aliquæ requiruntur, ſeu
 certa illis onera ſunt injuncta in Beneficiorum colla-
 tione, ſeu in quacunque alia diſpoſitione, eis non de-
 rogetur, ubi S. Congregatio Concilii declaravit,
 non licere Episcopis, etiam accedente conſenſu Pa-
 tronorum, derogare qualitatibus in fundacione ap-
 poſitis, apud *Ioann. Gallem. ibid. num. 3.* Verum,
 ut notavit *Laym. c. l. Concil. Trident.* non novum ali-
 quod Jus condidit: ſed quod ante prohibitum erat,
 declaravit, & renovavit, ne Episcopisliceret juſtis
 fundatorum voluntatibus derogare, exigua autem, vel
 nulla derogatio cenſetur fieri, ſi Episcopus, pro una
 vice, in conditione Beneficii diſpenſet, ob juſtam cau-
 ſam, propter quam, ſi fundator adhuc viveret, fa-
 cilè id etiam conceſſurus eſſet: ita tamen ut etiam Pa-
 tronus tanquam ſucceſſor fundatoris, conſenſum
 præſtet, vel talis ſit neceſſitas, ut rationabiliter con-
 ſenſum negare non poſſit. Ut ſi v. g. in prima fun-
 dacione Capellaniæ expreſſum ſit, ut illa nonniſi Sa-
 cerdotibus conferatur, nunc autem alius idoneus
 non adſit, niſi Subdiaconus aliquis, qui intra annum
 ad

ad Sacerdotium promovendus sit, poterit illa huic conferri, cum consensu Patroni, *Laym. c. l.*

CXXXII. Hinc inferitur primò. Si in prima fundatione alicujus Beneficii hæc conditio sit adjecta ut non possit conferri, vel ad illud præsentari, nisi aliquis ex familia fundatoris, vel ex certa gente, aut natione, tum si nullus idoneus reperitur ex illa familia, potest conferri alteri, vel alius idoneus præsentari, *Navarr. Lib. 1. Consil. 7. n. 2. edit. 2.* Inferitur secundò, si in fundatione Capellanæ requiratur, ut in certo loco, vel Altari Missa celebretur, non potest in alio loco sacrificium offerri, *Abb. p. 2. Consil. q. 6. in respons. ad 3.* nihil tamen obstat, quo minus Capellanus possit semel, vel iterum alibi celebrare, si Patronus velit, vel necessitas id exigat, *Laym. c. l. n. 16.*

Inferitur tertio. Episcopus, etiam cum consensu Patroni, non potest certum Missarum, vel Præbendarum numerum in prima fundatione præscriptum minuere: neque obligationem residendi personaliter requisitam in fundatione alicujus Beneficii, tollere: nisi in casu necessitatis, si reditus non sint sufficientes, ad tale onus præstandum, vel ferendum: tunc enim potest id facere, cum consensu Patroni, vel etiam eo invito, si requisitus nolit consentire, *Abb. in c. Nos quidem; 3. n. 6. de testam. Azor p. 2. l. 6. c. 24. q. 6. Garc. cit. c. 1. n. 224. §. 2; seqq. Laym. c. l. n. 16.* quia cessantibus redditibus, cessare debet Ordinatio testatoris. Idemque est de reductione Anniversariorum, quæ tamen reductio, sive Anniversariorum, sive aliarum Missarum certo numero celebrandarum, quibus singulis diebus satisfieri nequit, vel ob multitudinem, vel ob tenuitatem elemosynæ, pro illis celebrandis assignatæ, fieri debet ab Episcopis in Synodo Diocesana: itemque ab Abbatibus, & Generalibus Ordinum in Capitulis Generalibus, juxta Concil. *Trid. Sess. 25. c. 4. de ref.* Verùm hoc decretum Concilii in pluribus Episcopopatibus non est usu receptum, in quibus semper fiunt hujusmodi reductiones, sine Synodo, non tantum quoad Missas Capellaniarum: sed etiam quoad dotationes Ecclesiarum, teste *Garc. c. l. n. 36.*

Inferitur quartò. Quod Episcopus (nisi id gravissima causa exigat,) non possit tollere Insignia fundatoris, posita in Ecclesia, vel Capella, quam construxit, aut dotavit, & multò minùs ejus hæres, vel successor: neque successor, si alterius familiæ sit, sua Insignia eo loco ponere potest, ne memoria primæ fundationis aboleatur. Eademque ratio est, de sepulchro fundatoris, constituto pro se, & suis descendens, sive hæredibus sanguinis, ut in eo sepeliantur, *Laym. c. l. num. 14.*

Cæterum ad Episcopum etiam pertinet, examinare litteraturam, mores, & vitam eorum, qui præsentantur ad Ecclesias parochiales à Patronis, sive Laicis, sive Ecclesiasticis, per deputatos in Synodo examinatores, alioquin earum institutio irrita est, juxta Concil. *Trid. Sess. 24. c. 18. de ref. Et Sess. 7. c. 13. de refor. statutum*, ut præsentati, electi, vel nominati à quibusvis Ecclesiasticis personis ad quævis Ecclesiastica Beneficia, non instituantur, nec confirmantur, nec admittantur, nisi fuerint prius à locorum Ordinariis examinati, & idonei reperti, præsentatis tamen & electis seu nominatis ab Universitatibus, seu Collegiis generalium Studiorum exceptis.

An S. Pontifex, citra Patroni consensum, possit Beneficia conferre, & an etiam Legatus Papæ possit iuri Patronatus derogare?

CXXXIII. Assertio 1. Potest Papa, ex plenitudine potestatis Papalis, cuivis Patronatus, non tantum Ecclesiastico: sed etiam Laico derogare, objectam causam: quamvis non censeatur Patronatus Laico unquam velle derogare: nisi id in litteris Apostolicis specificè sit expressum. Attamen Patronatus Ecclesiastico facilius derogari, & Beneficia ejus collationi Papæ reservari possunt, ac solent, ut docet *61. communiter recepta in Clement. 2. V. Apostolicis; de prob. Abbas in c. Cum dilectus; 28. n. 11. in fine h. t. Covarr. præf. qq. c. 36. n. 1. Azor p. 2. l. 6. c. 23. q. 1. 2. §. 3. & c.* Ratio discriminis inter utrumque Patronatus est, tum quia licet Jus patronatus etiam Laicis fundatoribus ex gratia ab Ecclesia concessum sit, idèbque absolute loquendo, Ecclesiæ auctoritate iterum iis auferri possit: non tamen ita facile Patronatus Laicorum derogari solet; tum ne Principes, & Domini sæculares à piis foundationibus retrahantur, si passim eorum jurius derogetur: tum quia cum Prælati Ecclesiarum plus juris habeant in bona Ecclesiastica, quàm in bona Sæcularium, sive Laicorum, æquum est, ut etiam plus juris habeant in Patronatibus, qui ex Ecclesiasticis bonis, quàm qui ex Sæcularibus, & patrimonialibus bonis originem trahit.

CXXXIV. Assertio 2. Si Jus patronatus, secundum originem suam, Ecclesiasticum sit: sed Laico competat ex speciali privilegio, aut consuetudine legitime præscripta, potest ei à Papa derogari, per clausulam etiam generalem; v. g. *Ad cujuscunque Patroni præsentationem Beneficia pertineant*, ut ex communi docet *Covarr. c. l. n. §. Quanto; Azor cit. c. 23. q. 4.* quia tunc cessat ratio, ob quam Jus Canonicum prohibuit, derogari Ecclesiis & Beneficiis patronatus Laicorum, cum Laici nihil ad illas Ecclesias, vel Beneficia contulerint. Si verò Jus patronatus simul ad Clericum, ratione Ecclesiæ, & Laicum pertineat: tunc id Papa derogari non potest, per clausulam generalem, nullà speciali mentione Laici Patronatus factâ; quia etiam si hujusmodi Patronatus mixtus, quoad commodam & privilegia, Ecclesiasticis censeatur; quia tamen dignius trahit ad se minùs dignum: quoad damna vero, odia & pœnas, & consequenter quoad derogationes ac reservationes perinde habetur, ac si simpliciter Laicus patronatus esset, *Covarr. c. l. n. §. Tertio; Azor cit. c. 23. q. 5.* Si denique Jus patronatus ad duos Ecclesiasticos, seu Clericos, ratione Ecclesiæ, & unum Laicum pertineat, v. g. ad Decanum Ecclesiæ, Priorem Monasterii, & Titium Laicum, tunc derogari ei potest, etiam per clausulam generalem, cum majore ex parte sit Patronatus Ecclesiasticus, ut censet *Covarr. c. l. q. 5. §. Sed quid si 5* sed de hoc merito dubitari potest, de quo paulò post.

CXXXV. Assertio 3. Legatus Sedis Apostolicæ à Latere potest sibi reservare Ecclesias, vel Beneficium primò vacaturum, illudque, cum vacat, conferre

ferre certæ personæ, irrequisito Patrono Ecclesiastico, non autem inconsulto, aut invito Patrono Laico, vel Clerico, cui Jus præsentandi competit, ratione patrimonii, prout statutum est in c. *Cum dilectus*; 28. h. t.

Ubi habetur, quod Episcopus Hostiensis Apostolicæ Sedis Legatus mandavit Archidiacono Carnotensi, ut Ecclesiam, quæ primò vacaverit in Archidiaconatu suo, donationis seu collationi suæ reservaret, prohibendo eidem, ne alicui eam conferret, de qua V. Clerico suo providere volebat. Cum autem Ecclesia de Berovilla ibi vacaret, Archidiaconus contra mandatum Legati, Subdiaconum G. præsentavit illam Episcopo Diocesano, qui tamen non fuit admissus: Legatus hoc audiens, cassavit quod Archidiaconus fecerat, & Ecclesiam illam (de Berovilla) prædicto V. concessit sic vacantem. Postea vacavit quædam Præbenda in Ecclesia S. Martini Diocesis Carnotensis, quæ assignari debebat de iure Clerico H. Episcopus vero Diocesanus considerans, quod Præbenda S. Martini magis congrueret prædicto Clerico V. & Ecclesia de Berovilla magis Clerico H. dictam præbendam assignavit V. Clerico Legati: Ecclesiam vero de Berovilla, post assignationem ipsius V. ad præsentationem Archidiaconi, prædicto Clerico H. concessit. Unde orta fuit controversia inter Clericum H. & Subdiaconum G. cui Archidiaconus Ecclesiam de Berovilla contulerat, & uterque ad Ecclesiam Romanam accesserunt, diu super dicta Ecclesia litigando. Papa Innocentius III. auditis ex utraque parte propositis, considerans, quod et si Archidiaconus Carnotensis prædictum G. Subdiaconum præsentavit, tanquam Laicum (ratione patrimonii, *Gl. hic V. eod.*) ipse tamen non fuit admissus ab Episcopo Diocesano: sed dictus H. ab eodem Archidiacono præsentatus, & ab Episcopo institutus fuit: idem juxta statutum Papæ Alexandri III. (in c. *Quod autem*; 5. h. t.) non primus: sed secundus Jus obtinebit in Ecclesia memorata. Si vero Archidiaconus prædictum G. Subdiaconum, tanquam Clericus (ratione Ecclesiæ) præsentavit, quod tanquam Clericus fecerat, suberat juris dictioni Legati, ac proinde præsentatio non valuit; quia contra prohibitionem Legati, qui donationi suæ collationem ipsius Ecclesiæ reservavit, ad eam non poterat, tanquam Clericus, præsentare: (secus si tanquam Laicus; quia tunc posset præsentare, non obstante reservatione Legati, *Gl. hic V. Clericus*;) Quare Papa præsentationem ipsius G. minus canonicè factam, irritam decrevit, & eam non obstante, pronuntiavit, concessionem ipsius Ecclesiæ Clerico H. factam, canonicam extitisse, idèoque eidem dictam Ecclesiam, cum fructibus medio tempore perceptis, adjudicavit, adversario perpetuum silentium imponens.

CXXXVI. Ex hoc cap. Colligitur primò. Quod duæ sunt differentiæ inter Patronum Laicum, & Ecclesiasticum, nam hic subest jurisdictioni Legati Papæ, idèoque is potest derogare juri patronatus Ecclesiastico & reservare suæ collationi Beneficium patronatum, illudque conferre alicui, Patrono irrequisito, & invito: secus est in Patrono Sæculari, *Abb. in cit. c. Cum dilectus*; n. 3. & *ibid. Barb. n. 3. Aror cit. l. 6. c. 28. q. 12. Sanch. l. 7. moral. c. 29. n. 169.* Deinde Patronus Ecclesiasticus variare non potest, sive uno præsentato, alium

præsentare, sicut potest etiam Clericus, si sit Patronus, ratione patrimonii sui; quia tunc præsentat, ut Laicus, & non ut Clericus, *Abb. in cit. c. n. 4.*

Colligitur secundò. Clericus, quoad bona patrimonialia & propria, reputatur ut Laicus, ut notat *Gl. marg. in cit. c. Cum dilectus*; idèoque Prælati Ecclesiastici, sicut & ipse S. Pontifex, non censentur plus juris, & potestatis habere in illa, quam Imperator, vel Princeps Sæcularis in bona subditorum Laicorum, ita ut sicut Imperator non potest, sine justa causa, privare Laicum suis bonis patrimonialibus: ita nec Papa Clericum, *Abb. in cit. c. Cum dilectus*; n. 5. Et hinc etiam Jus patronatus, quod ortum habet ex bonis patrimonialibus Clerici, ut Laicum reputatur: Ecclesiasticum verò, quod ex bonis Ecclesiæ provenit, ut colligitur ex *cit. c. ibi*; tanquam Clericus.

Colligitur tertio. Is, qui in injustè possidet Beneficium, sine institutione Episcopi, illud restituere debet, cum fructibus medio tempore perceptis, si tamen mala fidei possessor fuit: secus, si bonæ fidei, *Abb. in cit. c. n. 7. Barb. ibid. n. 7.*

Colligitur quarto. Non potest Legatus Papæ, etiam à Latere, derogare juri patronatus mixto, quod est partim Sæculare, partim Ecclesiasticum, idque ob favorem Patroni Laici, ne hujusmodi Patroni à fundandis, & dotandis Ecclesiis avocentur: potest autem Legatus à Latere derogare Patronatui Laico, si non ex fundatione, vel dotatione: sed ex privilegio solum, vel ex consuetudine legitime præscripta alicui comperat, *Aror cit. c. 28. q. 12. Sanch. c. l. Barb. in cit. c. n. 3.* Verum hujusmodi derogationes seu reservationes prohibita sunt per *Concil. Trident. Sess. 24. c. 19. de reform.* sicut etiam in Germania nullus est usus reservationum propter Concordata.

CXXXVII. Illud postremò hoc loco prædictis addendum, cum quaeritur, an Patronatus mixtus totus Laicalis, an verò Ecclesiasticus censi debeat, tum distinguendum est, & attendendum, quænam qualitas in casu, de quo quaeritur, sit magis privilegiata, & favorabilis ipsi Patronatui; secundum illam enim judicandum est, esse Ecclesiasticum, vel Sæcularem, si Patroni utrinque sint in æquali numero Clericorum & Laicorum: sive major pars sit Clericorum, ita ut qualitas, seu conditio prævaleat, quæ magis favet Patronatui, etiam si plures sint Clerici, quam Laici: v. g. si tres sint Compatroni, unus Clericus, & duo Laici, omnes habent semestrem ad præsentandum; quia tunc favorabilior est conditio Patronatus Ecclesiastici, quam Laicalis. E contrario verò, si plures sint Compatroni, unus Laicus, & duo, vel tres Clerici, Jus patronatus censetur totum Laicale, ad effectum derogationis, ita ut Legatus à Latere ei derogare non possit, nec conferre talia Beneficia Patronata, sicut conferre non potest Beneficia Patronatus, merè laicalia, vel mixta, in æquali numero Clericorum & Laicorum, *Fagnan. in c. Cum propter*; 27. n. 26. & *seqq. c. n. 63. h. t.* Ratio autem, cur in Patronatu mixto prævaleat conditio, quæ magis favet patronatui, est, quia si non privilegiatus concurrat in materia individua cum privilegiato, ille utitur privilegio istius: sic in duos Laicos potest compromitti, etiam in causa Ecclesiastica, propter adjunctionem unius Clerici, c. *Per tuas*; 9. de arbitr. Sic cadavera excommunicatorum, si à reliquis fidelium discerni non possint, exhumari non debent c. *In sacris*; 12. de sepult.

Item rescriptum ab uno impetratum, ratione communio-
nis, omnibus suffragatur, l. 1. ff. de divers. rescript.
causa individua unius Clerici, & plurium Laicorum, agi
debet coram Iudice Ecclesiastico, *Barb. in l. Præcipi-
mus; 32. §. Proinde; n. 2. C. de appell. ex præsentatio-
ne unius tantum ex Compatronis, omnium possessio
conservatur, & generaliter privilegium uni ex sociis
concessum trahitur ad omnes, Fagn. in cit. c. Cum pro-
pter; n. 53. & pluribus seqq.* Præterea in præjudiciali-
bus mixtum assumit naturam ejus simplicis, per quod
alterius Jus non tollitur ex communione, adeoque ob
mixturam unius, vel plurium Clericorum, Laicus non
debet privari jure suo, *Fagnan. c. l. n. 41. & 2. seqq.*
Non obstat, quod dicitur, dignius trahere ad se minus
dignum, & pars major minorem: Nam hoc verum est
tunc solum, quando favorabilior est, ut dignius trahat
ad se minus dignum, & pars major minorem: non au-
tem si favorabilior sit, ut dignius, & majus trahatur à
minore, ut fit, quando favorabilior est, ut Ecclesiasti-
cus Patronus sequatur conditionem Laicalis, etiam si
sint plures Clerici, quam Laici, ut patet in exemplis, v.
g. olei consecrati, quod si misceatur dolio olei non
consecrati, totum fit consecratum, c. *Quod in dubiis;*
3. de consecr. Eccles. & unius appellatio omnibus pro-
dest, si defensio communis sit, & eadem sit ratio vin-
cendi, l. *Si quis; 10. §. fin. ff. de appell. Fagnan. c. l. n. 66.*
Non obstat, quod Jus patronatus competens Univer-
sitati Scholarium dicitur Ecclesiasticum, si in illa sint
plures Clerici, quam Laici: & è converso, sit Laicale, si
plures sint Laici, quam Clerici, ergo non est attenden-
da qualitas, quæ prodest: sed ea, quæ in numero præ-
valet: nam hoc procedit in iis tantum, in quibus est
favor major, ut trahat, & non trahatur, aliàs secus,
Fagn. c. l. n. 70. Denique aliud est in mixtis naturali-
bus, ubi quod potentius est, prævalet, sive prodest, sive
obstat, *Fagn. c. l. n. 65.*

§. VI.

*Quibus modis Jus patronatus amit-
tatur, vel extinguatur?*

CXXXV III. Amittitur hoc Jus variis modis,
prout videre est, apud *Barb. Lib. 3. Jur. Eccles. c. 13. n. 254. & seqq. Zaf. in Comment. h. t. n. 68.* & colligitur
ex dictis. Veluti primò, per liberam cessionem alteri
factam, vel per remissionem hujus juris, c. 1. in princ.
h. t. in 6. Nam Patronus, ejusque hæres, aut successor
potest, pro arbitrio suo, renunciare juri patronatus, &
collationem Ecclesiæ, vel Beneficii liberam efficere;
quia in hoc casu proprio juri renunciat, & talis renun-

ciatio cedit in favorem Ecclesiæ, *Laym. cit. c. 13. n. 14.*
Similiter potest Patronus minuire, vel omnino tollere
eas condiciones, quæ in ipsius Patroni tantum favo-
rem, sive commodum, contra, vel præter Jus commu-
ne, à fundatore sunt appositæ, v. g. ut Ecclesiæ servi-
tium aliquod præstet Patrono: quin & novæ conditio-
nes, quæ Ecclesiæ utiles sint, ab hærede Patroni, cum
Episcopi consensu, apponi possunt, *Laym. c. l.* Non
tamen potest condiciones à fundatore appositas, ob
cultum Divinum, vel familiæ suæ honorem, & com-
modum, hæres, vel successor, etiam cum consensu Epi-
scopi, mutare, vel omnino tollere contra defuncti vo-
luntatem, *Laym. ibid.* Secundò, amittitur Jus patro-
natus, si Patronus patiatur Capellam converti, seu com-
mutari in Ecclesiam Collegiatam, in qua non potest
locum habere præsentatio: sed electio, cui se immi-
scere non potest Patronus, suffragium dando: quam-
vis interponere possit suas partes in tractatu electionis,
c. *Nobis; 25. h. t. & ibi: Gl. V. In Capella, de quo supra, n. 31. & seqq. h. t.* Tertiò, amittitur Jus patronatus, si Eccle-
sia patronatus obnoxia alteri Ecclesiæ, vel Monasterio
uniatur, sine reservatione juris patronatus, tunc enim
Ecclesiæ alteri unita censetur quasi extincta, & conse-
quenter etiam Jus patronatus in illa competens Patro-
no, *Zaf. c. l. n. 5.* Quartò, amittitur per non usum lon-
gissimi, vel etiam longi temporis, si nimirum Patro-
nus, cessante legitimo ejus impedimento, nullum Re-
ctorem ad Ecclesiam vacantem præsentavit: & inter-
ea saltem duabus vicibus Rector, sine præsentatione,
fuit institutus, tunc enim Ecclesiæ liberæ collationis
efficitur, *Barb. cit. c. 13. n. 107.* Quintò, extinguitur,
ex in acta familiæ fundatoris, si Jus patronatus pro illis,
qui sunt de familia, sive Agnati fundatoris, sit conce-
sum, de quo dictum supr. n. 52. & seqq. h. t. Sextò, extin-
guitur, si Ecclesiæ patronatus obnoxia penitus destrua-
tur, sine spe reedificationis, vel reditus omnino defici-
ant; quia rei non existentis nullæ sunt qualitates, *Zaf. c. l. n. 4.* Septimò, amittitur etiam Jus patronatus, pro-
pter crimen commissum à Patrono, ut si Rectorem, vel
alium Clericum ipsius Ecclesiæ, per se, vel per alium, oc-
cidere, vel mutilare præsumserit, tum enim jure pa-
tronatus privatur ipso jure, c. pen. §. *Sacri de penis,*
ipsūque Jus patronatus extinguitur, nec ad hæredes
ejus transit: sed Ecclesiæ fit libera, *Gl. ibid. V. Provisus*
amittant. Octavò, si Patronus fiat hæreticus, Jus patro-
natus amittit; quia privatur omnibus bonis, & conse-
quenter etiam jure patronatus: idēque est de Schis-
maticis & Apostatis, & fautoribus hæreticorum,
Barb. c. l. n. 260. Denique qui Simoniacè acquirit
Jus patronatus, eo privandus est, arg. c. *Quia Clerici;*
6. h. t.

